

ISSUE №7

International periodic scientific journal

—*ONLINE*

www.moderntechno.de

Indexed in
INDEXCOPERNICUS
(ICV: 71.70)

MODERN ENGINEERING AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Heutiges Ingenieurwesen und
innovative Technologien

Issue №7

Part 5

March 2019

Published by:
Sergeieva&Co
Karlsruhe, Germany

Editor: PhD Kupriyenko Sergiy

Editorial board:

Averchenkov Vladimir, Doctor of Technical Sciences, Professor

Antonov Valery, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Bykov Yuri, Doctor of Technical Sciences, Professor

Goncharuk Sergey, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Zakharov Oleg, Doctor of Technical Sciences, Professor

Capitanov Vasily, Doctor of Technical Sciences, Professor

Kalaïda Vladimir, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Kovalenko Petr, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Kopey Bogdan, Doctor of Technical Sciences

Kosenko Nadezhda, Doctor of Technical Sciences, Associate Professor

Kruglov Valeriy, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Kuderin Marat, Doctor of Technical Sciences, Professor

Lomotko Denis, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Lebedev Anatoly, Doctor of Technical Sciences, Professor

Makarova Irina, Doctor of Technical Sciences, Professor

Morozova Tatiana, Doctor of Technical Sciences, Professor

Rokochinsky Anatoly, Doctor of Technical Sciences, Professor

Romashchenko Mikhail, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Anatoliy Pavlenko, Doctor of Technical Sciences, professor

Pachurin Herman, Doctor of Technical Sciences, professor, Academician

Pershin Vladimir, Doctor of Technical Sciences, Professor

Piganov Mikhail, Doctor of Technical Sciences, Professor

Polyakov Andrey, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Popov Viktor, Doctor of Technical Sciences, Professor

Sementsov Georgiy, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Sukhenko Youri, Doctor of Technical Sciences, professor

Sergey Ustenko, Doctor of Technical Sciences, associate professor

Habibullin Rifat, Doctor of Technical Sciences, Professor

Chervonyi Ivan, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Shayko-Shaikovsky Alexander, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician

Shcherban Igor, Doctor of Technical Sciences, Associate Professor

Kirillova Elena, Doctor of Technical Sciences, Associate Professor

UDC 08

LBC 94

DOI: 10.30890/2567-5273.2019-07-05

Published by:

Sergeieva&Co

Lußstr. 13

76227 Karlsruhe, Germany

e-mail: editor@moderntechno.de

site: www.moderntechno.de

The publisher is not responsible for the validity of the information or for any outcomes resulting from reliance thereon.

Copyright
© Authors, 2019

About the journal

The International Scientific Periodical Journal "Modern Technology and Innovative Technologies" has been published since 2017 and has gained considerable recognition among domestic and foreign researchers and scholars.

Periodicity of publication: Quarterly

The journal activity is driven by the following objectives:

- Broadcasting young researchers and scholars outcomes to wide scientific audience
- Fostering knowledge exchange in scientific community
- Promotion of the unification in scientific approach
- Creation of basis for innovation and new scientific approaches as well as discoveries in unknown domains

The journal purposefully acquaints the reader with the original research of authors in various fields of science, the best examples of scientific journalism.

Publications of the journal are intended for a wide readership - all those who love science. The materials published in the journal reflect current problems and affect the interests of the entire public.

Each article in the journal includes general information in English. The journal is registered in INDEXCOPERNICUS.

Sections of the Journal:

Library of Congress Classification Outline	Sections
Subclass TJ / TJ1-1570	Mechanical engineering and machinery
Subclass TK / TK1-9971	Electrical engineering.
Subclass TA / TA165	Engineering instruments, meters, etc. Industrial instrumentation
Subclass TK / TK5101-6720	Telecommunication
Subclass TK / TK1-9971	Electrical engineering. Electronics. Nuclear engineering
Subclass TN / TN1-997	Mining engineering. Metallurgy
Subclass TS / TS1950-1982, TS2120-2159	Animal products., Cereals and grain. Milling industry
Subclass TS / TS1300-1865	Textile industries
Subclass TK / TK7800-8360	Electronics
Subclass T / T55.4-60.8	Industrial engineering. Management engineering
Subclass T / T351-385	Mechanical drawing. Engineering graphics
Subclass TA / TA1001-1280, Subclass TL / TL1-484, Subclass TE / TE1-450, Subclass TF / TF1-1620	Transportation engineering, Motor vehicles. Cycles, Highway engineering. Roads and pavements, Railroad engineering and operation
Subclass TH / TH1-9745	Building construction
Subclass T / T55-55.3	Industrial safety. Industrial accident prevention
Additional sections	Innovative economics and management, Innovations in pedagogy, Innovative approaches in jurisprudence, Innovative philosophical views

Requirements for articles

Articles should correspond to the thematic profile of the journal, meet international standards of scientific publications and be formalized in accordance with established rules. They should also be a presentation of the results of the original author's scientific research, be inscribed in the context of domestic and foreign research on this topic, reflect the author's ability to freely navigate in the existing bibliographic context on the problems involved and adequately apply the generally accepted methodology of setting and solving scientific problems.

All texts should be written in literary language, edited and conform to the scientific style of speech. Incorrect selection and unreliability of the facts, quotations, statistical and sociological data, names of own, geographical names and other information cited by the authors can cause the rejection of the submitted material (including at the registration stage).

All tables and figures in the article should be numbered, have headings and links in the text. If the data is borrowed from another source, a bibliographic reference should be given to it in the form of a note.

The title of the article, the full names of authors, educational institutions (except the main text language) should be presented in English.

Articles should be accompanied by an annotation and key words in the language of the main text and must be in English. The abstract should be made in the form of a short text that reveals the purpose and objectives of the work, its structure and main findings. The abstract is an independent analytical text and should give an adequate idea of the research conducted without the need to refer to the article. Abstract in English (Abstract) should be written in a competent academic language.

The presence of UDC, BBK

Acceptance of the material for consideration is not a guarantee of its publication. Registered articles are reviewed by the editorial staff and, when formally and in substance, the requirements of the journal are sent to peer review, including through an open discussion using the web resource www.sworld.education

Only previously unpublished materials can be posted in the journal.

Regulations on the ethics of publication of scientific data and its violations

The editors of the journal are aware of the fact that in the academic community there are quite widespread cases of violation of the ethics of the publication of scientific research. As the most notable and egregious, one can single out plagiarism, the posting of previously published materials, the misappropriation of the results of foreign scientific research, and falsification of data. We oppose such practices.

The editors are convinced that violations of copyrights and moral norms are not only ethically unacceptable, but also serve as a barrier to the development of scientific knowledge. Therefore, we believe that the fight against these phenomena should become the goal and the result of joint efforts of our authors, editors, reviewers, readers and the entire academic community. We encourage all stakeholders to cooperate and participate in the exchange of information in order to combat the violation of the ethics of publication of scientific research.

For its part, the editors are ready to make every effort to identify and suppress such unacceptable practices. We promise to take appropriate measures, as well as pay close attention to any information provided to us, which will indicate unethical behavior of one or another author.

Detection of ethical violations entails refusal to publish. If it is revealed that the article contains outright slander, violates the law or copyright rules, the editorial board considers itself obliged to remove it from the web resource and from the citation bases. Such extreme measures can be applied only with maximum openness and publicity.

УДК 005.21:[658.8:005.35]

**STRATEGIC MANAGEMENT OF RESPONSIBLE COMMODITY POLICY
СТРАТЕГИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ ОТВЕТСТВЕННОЙ ТОВАРНОЙ ПОЛИТИКОЙ****Yuzik L.A. / Юзык Л.А.***c.e.s., as.prof. / к.э.н., доц.*

ORCID: 0000-0003-4676-1254

*Donetsk National University of Economics and Trade named,
Donetsk, Shchorsa 31, 83050**Донецкий национальный университет экономики и торговли,
Донецк, ул.Щорса 31, 83050*

Аннотация. В работе рассмотрены современные условия деятельности предприятий, представлено авторское определение стратегического управления ответственной товарной политикой, представлена концепция стратегического управления ответственной товарной политикой.

Ключевые слова: ответственная товарная политика, корпоративная социальная ответственность, предприятие, стратегия.

Вступление.

Современные предприятия самостоятельно определяют свои стратегические цели и оперативные задачи, главной целью предприятия становится удовлетворение потребностей конечного потребителя и получение дохода предприятия. Однако современный потребитель выдвигает повышенные требования к товарам предприятия, их экологичности, экономичности, эргономичности. Достижению этой цели будет способствовать эффективное стратегическое управление ответственной товарной политикой предприятия на принципах корпоративной социальной ответственности.

Эффективное стратегическое управление ответственной товарной политикой является важным источником обеспечения конкурентного преимущества современного предприятия. Условия высокой конкуренции на современном глобальном рынке заставляют организации активно искать новые способы создания и доставки ценности покупателям. Именно на этом фоне теория и практика реализации ответственной товарной политики приобретают особое значение.

Весомый вклад в рассмотрение вопросов управления товарной политикой внесли Балабанова Л.В. [1], Дегтярев Д.С. [1], Мхитарян С.В.[3], Джиллингем М.[2], Джонсон Дж., Лайсонс К.[2], Линдерс М., Хаммер М. Ими сделан значительный вклад в решение теоретических и практических вопросов управления товарной политикой, однако вопросы ответственности товарной политики не нашли достаточного отражения в научной литературе.

Цель статьи – определение концепции стратегического управления ответственной товарной политикой.

Основной текст.

Маркетинговая товарная политика является одним из ведущих звеньев в продаже товаров предприятиями, поскольку является составной частью маркетинговой стратегии и представляет собой комплекс мероприятий по

развитию ассортимента, созданию новых товаров и исключению из производственной программы тех товаров, которые утратили свой потребительский спрос, разработке новой упаковки и бренда товара. [1]

Ответственная товарная политика разрабатывается с учетом новых повышенных требований потребителей. Основными элементами ответственной товарной политики выступают: инновации; обеспечение высокого качества и конкурентоспособности товаров; создание и оптимизация товарного ассортимента; разработка и осуществление стратегий социальной активности товарных марок; анализ жизненного цикла товара и управлением им; социальное позиционирование товаров на рынке, соответствие качества товаров стандартам социальной ответственности.

Стратегическое управление ответственной товарной политикой предприятия должно рассматриваться как деятельность по стратегическому планированию, организации, контролю и регулированию доставки на предприятие товарных ресурсов необходимого объема, ассортимента и качества в соответствии со стандартами социальной ответственности, стратегической целью предприятия, корпоративной стратегией предприятия.

Концепция стратегического управления ответственной товарной политикой нами рассматривается как научно-обоснованная идея, основанная на разработке обоснованных стратегических управленческих решений по формированию ответственной товарной политики, реализация которых обеспечит формирование социального капитала, социального имиджа, устойчивой социальной позиции, что будет способствовать росту конкурентоспособности предприятия на рынке.

Концептуальная схема базируется на научно-обоснованной связи компонентов: стратегические цели и задачи, принципы, стратегии [2].

В условиях усиления социальной направленности развития экономики уже недостаточно совершенствования отдельных направлений товарной политики, необходим комплексный подход к ее осуществлению.

Комплексная система стратегического управления ответственной товарной политикой рассматривается нами как совокупность взаимосвязанных и взаимодействующих систем, обеспечивающих ее высокую эффективность с целью получения долгосрочных конкурентных преимуществ, и охватывающих следующие системы: систему стратегического управления ответственной конкурентоспособностью товаров, систему стратегического управления товарным портфелем на принципах социальной ответственности, систему стратегического управления товарными запасами, систему стратегического управления социально значимой маркой товаров (рис.1).

Система стратегического управления ответственной конкурентоспособностью товаров включает диагностику потребительской ценности товаров, определение ключевых факторов успеха в сфере ответственной конкурентоспособности по сравнению с конкурентами, формирование стратегий управления ответственной конкурентоспособностью товаров.

Система стратегического управления товарным портфелем на принципах

корпоративной социальной ответственности охватывает изучение спроса и требований потребителей к товарному портфелю, управление цепочкой поставок, «зеленые закупки», анализ социальной значимости товарного портфеля, формирование стратегий управления товарным портфелем.

Система стратегического управления товарными запасами включает планирование товарных запасов, организацию процесса, контроль управления товарными запасами и его регулирование.

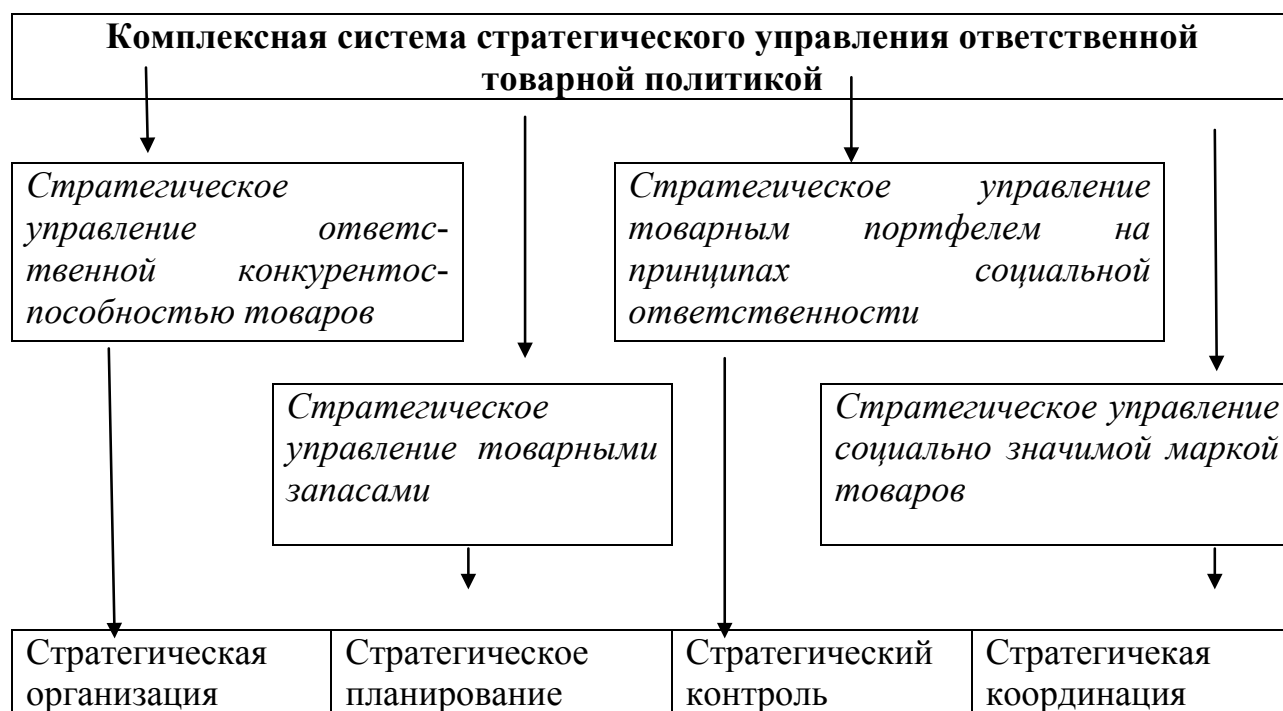

Рис.1. Комплексная система стратегического управления ответственной товарной политикой (авторская разработка)

Система стратегического управления социально значимой маркой товаров включает изучение социально значимой марки товаров, социального профиля бренда, управление упаковкой товаров; управление сервисом; товарное позиционирование.

В свою очередь каждая система включает ряд функциональных подсистем: стратегическую организацию, стратегическое планирование, стратегический контроль и координацию.

Заключение и выводы.

Представлено авторское определение стратегического управления ответственной товарной политикой, концепции стратегического управления ответственной товарной политикой.

Разработана комплексная система стратегического управления ответственной товарной политикой.

Реализация предложенной комплексной системы будет способствовать обоснованию и реализации стратегий управления ответственной товарной политикой, что позволит повысить эффективность стратегического управления предприятием целом.

Литература:

1. Балабанова Л.В. Ценностно-ориентированная маркетинговая товарная политика: императивы, методология, синергизм: монография / Л.В. Балабанова, Д.С. Дегтярев ; М-во образования и науки Донец. Народ. Респ., Гос. Орг. Высш. Проф. Образования «Донец. нац. ун-т экономики и торговли им. М. Туган-Барановского. – Донецк : ФЛП Кириенко, 2017 -204 с.
2. Лайсонс К., Джиллингем М. Управление закупочной деятельностью и цепью поставок. [Текст] / К. Лайсонс., М.Джиллингем.-М.: 2015. – 224 с.
3. Мхитарян С.В. Маркетинговое управление поставками: Учебное пособие, / Московский государственный университет экономики, статистики и информатики. –М.: МЭСИ, 2015.-11 с.

References:

1. Balabnova L. Valued-oriented marketing product policy: imperatives, methodology / by L. Balabnova, Degtyarev D.; M-ry of education and science of Donetsk People Republik, Donetsk National University of Economics and Trade named: FLP Kirienko, 2017. - 204 p.
2. Lyons K., Gillinger M. Management purchase activity and chain of deliveries. [Text] / K. Lyons, M. Gillinger.-M.: 2015. - 224 p.
3. Mhitaryan S. The Marketing management deliveries: the Train aid, / Moscow state university of economy, statistics and informatics. - M.: MESI, 2015.-11 p.

Abstract. The modern terms of activity of enterprises are in-process considered, authorial determination of strategic management of responsible commodity policy is presented, conception of strategic management of responsible commodity policy is presented.

Key words: responsible commodity policy, corporate social responsibility, enterprise, strategy.

Статья отправлена: 31.01.2019 г.

© Юзык Л.А.

УДК 657.6

**SCIENTIFIC REVIEW: CHARACTERISTICS, STRUCTURE AND
APPLICATION OF ISAs IN THE RUSSIAN FEDERATION**
**НАУЧНОЕ РЕВЮ: ХАРАКТЕРИСТИКА, СТРУКТУРА И ПРИМЕНЕНИЕ МСА В
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ**

Pokrovskaja L.L. / Покровская Л.Л.*ph.d., associate professor/к.э.н., доцент**Санкт-Петербургский государственный политехнический университет**Петра Великого, Санкт-Петербург, ул. Политехническая, 29, 194021**ORCID: 0000-0001-7924-2691**SPIN: 8138-4321*

Аннотация: Большинство стран применяют международные стандарты аудита как методологическую основу создания национальных стандартов или используют их в качестве национальных. Подобный подход обеспечивает учет мирового опыта аудиторской деятельности, сопоставимость результатов аудита, выполненного в различных странах, способствует повышению качества аудиторской деятельности и профессионального уровня аудиторов.

В настоящее время МСА действуют на территории России при любом проведении независимого аудита и по мере необходимости могут применяться при оказании сопутствующих аудиту услуг. Российские стандарты аудиторской деятельности создаются как аналог МСА и повторяют их на 85 процентов.

Ключевые слова: аудиторская деятельность, гармонизация стандартов аудита, международные стандарты аудита, структура международных стандартов.

Вступление. Глобализация экономики вызвала необходимость унификации национальных практик аудиторской деятельности. В этой связи в начале 70-х годов XX века началась разработка международных стандартов аудита (МСА).

МСА направлены на унификацию и гармонизацию национальных аудиторских стандартов и предназначены для применения на международном уровне. В этом смысле международные стандарты носят рекомендательный характер. Вместе с тем они обязательны для организаций, являющихся членами МФБ, не зависимо от страны, в которой они образованы и осуществляют свою деятельность. Для этих организаций МСА имеют приоритет над национальными стандартами.

Из 163 стран, членов Международной федерации бухгалтеров (МФБ) 35 стран, используют МСА в качестве национальных стандартов, 36 стран применяют их с незначительными изменениями, остальные страны проводят серьезную работу по сближению требований национальных стандартов с международными принципами.

В качестве национальных МСА применяют Кипр, Малайзия, Нигерия. Как базу для разработки собственных стандартов аудита международные стандарты в аудите используют Австралии, Бразилии, Голландии, Россия. Принимают к сведению и руководству в тех странах, которые имеют национальные стандарты, но отсутствует регулирование какого либо аспекта собственными стандартами, например, в США. Транснациональные

корпорации руководствуются МСА как основой регулирования профессиональной деятельности при проведении аудита международными аудиторскими организациями.

Российские стандарты аудиторской деятельности создаются как аналог МСА. На основании оценочного суждения специалистов и практиков можно утверждать, что наши ФСАД (ФПСАД) повторяют МСА на 85 процентов.

Основной текст. Международные стандарты аудита на территории Российской Федерации вступают в силу со дня их официального опубликования и применяются, начиная с года, следующего за годом, в котором вступили в силу на территории Российской Федерации, т.е. начиная с 2017 года [1].

Остановимся на наиболее важных моментах в сфере аудиторской деятельности, а именно в ее стандартизации.

На момент принятия в России Федерального закона «Об аудиторской деятельности» существовало 37 стандартов и одна методика, одобренные Комиссией по аудиторской деятельности при Президенте РФ, из которых 31 документ был создан на основе МСА. Остальные стандарты разработаны с учетом специфики аудиторской деятельности в России по вопросам, требующим особого рассмотрения. Так выглядит поэтапное движение в стандартизации аудиторской профессии (рис.1):

Рисунок 1. Этапы стандартизации аудита в России

Начиная с 2018 года в соответствии с Федеральным законом № 307-ФЗ «Об аудиторской деятельности» (в редакции Федерального закона № 403-ФЗ)[2] аудит в РФ может проводиться только в соответствии с МСА.

Итак, МСА введены на территории Российской Федерации следующими нормативными актами: Приказ Минфина России от 09.01.2019 N 2н "О введении в действие международных стандартов аудита на территории Российской Федерации и о признании утратившими силу некоторых приказов

Министерства финансов Российской Федерации" - 48 стандартов[3]; Приказ Минфина России от 9 ноября 2016 г. № 207н «О введении в действие международных стандартов аудита на территории Российской Федерации» - 18 стандартов [4]; Приказ Минфина России от 30 ноября 2016 года № 220н «О внесении изменения в приказ Министерства финансов Российской Федерации от 24 октября 2016 г. № 192н «О введении в действие международных стандартов аудита на территории Российской Федерации» [5].

В случае, если договор на проведение аудита был заключен до 1 января 2017 года, аудиторская организация вправе проводить аудит, в том числе составлять аудиторское заключение, по такому договору в соответствии с федеральными стандартами аудиторской деятельности (ФСАД, ФПСАД).

МСА по группам и наименованиям представлены в табл.1

Таблица 1

Международные стандарты аудита (МСА)

Группа	Наименование	Нумерация	МСА
1	Вводные аспекты. Глоссарий. Концептуальные основы МСА	100-199	
2	Общие принципы и обязанности	200-299	200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 265
3	Планирование	300-399	300, 315, 320, 330
4	Оценка рисков и противодействие выявленным рискам	400-499	402, 450
5	Аудиторские доказательства	500-599	500, 501, 505, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580
6	Использование услуг третьих лиц	600-699	600, 610, 620
7	Аудиторские выводы и подготовка заключения	700-799	700, 705, 706, 710, 720
8	Специализированные области	800-899	800, 805, 810

Международные стандарты аудита требуют от аудитора для обоснования его мнения получить разумную уверенность в том, что финансовая отчетность в целом свободна от существенного искажения как по причине недобросовестных действий, так и вследствие ошибки. Разумная уверенность представляет собой высокую степень уверенности. Она получается путем сбора аудитором достаточного количества надлежащих аудиторских доказательств для снижения аудиторского риска (то есть, риска того, что аудитор выразит ненадлежащее мнение, в то время как финансовая отчетность существенно искажена до приемлемо низкого уровня [6].

Подробнее прокомментируем международный стандарт контроля качества (МСКК 1), который нацелен на качество работы аудиторской организации в целом.

К элементам системы контроля качества в соответствии с МСКК 1 относятся: ответственность руководства за качество работы аудиторской организации; выполнение соответствующих этических требований; построение и функционирование отношений с клиентами; состав, квалификация и профессионализм кадровых ресурсов; мониторинг.

Схема 1. Структура международных стандартов

В формате мониторинга, в частности, проводится непрерывный анализ и оценка СКК, периодическое инспектирование завершенных заданий, оценивается объективность лиц, осуществляющих мониторинг, анализируются выявленные недостатки (систематические и единичные).

В п. 88 МСКК 1 установлены обязательные требования к документированию процесса мониторинга. Соответствующая документация должна устанавливать процедуры мониторинга, включая процедуры отбора заданий для проверки; содержать записи о соблюдении требований профессиональных стандартов и регулятивных и юридических документов, правильности разработки и эффективности функционирования системы контроля качества, правильности применения политик и процедур по контролю качества (т.е. что выдаваемые фирмой или партнером, отвечающим за выполнение задания, отчеты уместны в данных обстоятельствах); идентифицировать выявленные нарушения, оценивать их воздействие и устанавливать основу для применения в случае необходимости дальнейших действий.

Результаты мониторинга обобщаются и сообщаются руководителям проверок и прочим заинтересованным лицам.

Для обеспечения доказательств функционирования каждого элемента системы контроля качества (правила внутреннего контроля, внутренние

стандарты, руководства, методики, рекомендации, положения и т.п.) необходимо составление документации.

Для наглядности проведем сравнение МСКК 1 и ФПСАД № 34 «Контроль качества услуг в аудиторских организациях» [7] и представим в таблице 3.

Таблица 3

Сравнение МСКК 1 и ФПСАД № 34

МСКК 1	ФПСАД № 34
дата заключения – дата, выбранная практикующим специалистом для датирования АЗ; проверка качества выполнения задания – процесс, выполненный по состоянию на или до даты заключения и призванный объективно оценить значимые суждения аудиторской группы и ее выводы (<u>при аудите организаций, ценные бумаги которых допущены к организованным торгам, и других заданий, как установила АО</u>); <u>партнер</u> – любое физическое лицо, имеющие полномочия возложить на аудиторскую организацию обязательства по оказанию профессиональных услуг.	<u>"общественно значимый хозяйствующий субъект" (ОЗХС) - хозяйствующий субъект, в коммерческую деятельность которого прямо или косвенно вовлечены средства неограниченного круга лиц.</u> <u>"руководство аудиторской организации"</u> - лица, обладающие полномочиями заключать договоры оказания аудиторских и сопутствующих аудиту услуг от имени АО.
Аудиторская организация должна внедрять политику и процедуры: ... б) проводить ротацию руководителя аудиторского задания и лиц, отвечающих за контроль качества выполнения задания ОЗХС (обычно не более 7 лет). Политика и процедуры могут включать системы отслеживания объема работы и степени доступности руководителей аудиторских заданий.	Поэтому в аудиторской организации должны быть разработаны принципы и процедуры: ... б) предусматривающие периодическую (не реже одного раза в 7 лет) ротацию работников, осуществляющих руководство аудиторской проверкой одного и того же ОЗХС. Установленные принципы и процедуры должны включать действия по учету и контролю рабочей нагрузки
Политика и процедуры качества должны включать в проверку качества: обсуждение значимых вопросов с руководителем аудита; обзор финансовой отчетности и предлагаемого заключения; выборочную проверку аудиторской документации в отношении значимых суждений; оценку сделанных при составлении АЗ выводов (надлежащий характер АЗ).	Обзорная проверка качества, как правило, включает обсуждение с руководителем аудита, обзор финансовой (бухгалтерской) отчетности, аудиторского заключения. Также обзорная проверка качества предусматривает выборочный анализ рабочих документов аудитора, связанных со значимыми суждениями и выводами, сделанными аудиторской группой. Обзорная проверка качества не снижает ответственности руководителя аудиторской проверки

Надлежащая документация по к мониторингу вопросам включает, например, отражение: • процедуры мониторинга, включая процедуру отбора выполненных заданий; • ...	При документальном оформлении мониторинга: а) должны быть описаны процедуры мониторинга, включая процедуру выбора заданий;
--	--

Примерами процедур и документов по реализации целей СКК могут выступать следующие: заявление руководства о принятии на себя конечной ответственности за качество выполнения заданий, проведение тестирования клиента на предмет возможности его принятия на аудит, оценка честности руководства (собственников) аудируемого лица, анализ характера отношений с клиентом, рассмотрение сложных ситуаций (конфликт интересов), проверка соблюдения законодательства в сфере противодействия отмыванию незаконных доходов.

Заключение и выводы. Подводя итоги вышесказанному можно отметить, что применение МСА в России имеет свои и преимущества и проблемы. Трудности перевода, большой объем информации, историческое различие в стандартах подготовки отчетности, расхождение в терминологии МСА и ФСАД (ФПСАД), сложная технология перехода на МСА, удорожание аудита создают определенные сложности, с которыми сталкиваются субъекты аудиторской деятельности в России. Кроме того, добавляются внутренние проблемы предприятий малого и среднего бизнеса. Одним из самых серьезных недостатков является отсутствие методологической базы.

Положительными аспектами применения международных стандартов аудита в практике российского аудита является то, что российские и международные стандарты аудита имеют общий понятийный аппарат, а сходства у них все-таки больше, чем отличий.

Кроме того, МСА обеспечивают высокое качество аудиторской проверки, а также реализуют связи отдельных элементов аудиторского процесса в результате проверки; дают возможность аудиторам повышать свои знания и квалификацию; рационализируют и облегчают аудиторскую работу; содействуют внедрению в аудиторскую практику новых научных достижений и позволяют пользователям проверить процесс проверки; обеспечивают сравнимость качества и правильности работы отдельных аудиторских организаций.

Литература

1. Приказ Минфина России от 24.10.2016 N 192н "О введении в действие международных стандартов аудита на территории Российской Федерации"// Российская газета.
2. Закон Российской Федерации ""О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации" " от 01.12.2014 № 403-ФЗ // Российская газета.
3. Приказ Минфина России от 09.01.2019 N 2н "О введении в действие

международных стандартов аудита на территории Российской Федерации и о признании утратившими силу некоторых приказов Министерства финансов Российской Федерации" (Зарегистрировано в Минюсте России 31.01.2019 N 53639).

4. Приказ Минфина России от 9 ноября 2016 г. № 207н «О введении в действие международных стандартов аудита на территории Российской Федерации» // Российская газета.

5. Приказ Минфина России от 30 ноября 2016 года № 220н «О внесении изменения в приказ Министерства финансов Российской Федерации от 24 октября 2016 г. № 192н «О введении в действие международных стандартов аудита на территории Российской Федерации»

6. Международный стандарт аудита 200 "Основные цели независимого аудитора и проведение аудита в соответствии с международными стандартами аудита"

7. ФПСАД № 34 «Контроль качества услуг в аудиторских организациях»

List of references

1. The order of the Ministry of Finance of Russia from 24.10.2016 N 192н "About introduction in action of international standards on auditing in the Russian Federation"// Rossiyskaya Gazeta.

2. Law of the Russian Federation "on amendments to certain legislative acts of the Russian Federation "" dated 01.12.2014 № 403-FZ // Rossiyskaya Gazeta.

3. The order of the Ministry of Finance of Russia from 09.01.2019 N 2Н "On introduction of international standards on auditing in the Russian Federation and about recognition become invalid some orders of the Ministry of Finance of the Russian Federation" (Registered in Ministry of justice of Russia 31.01.2019 N 53639).

4. Order of the Ministry of Finance of November 9, 2016 № 207н "on the introduction of international auditing standards in the territory of the Russian Federation" // Rossiyskaya Gazeta.

5. The order of the Ministry of Finance of Russia from November 30, 2016 No. 220н "About modification of the order of the Ministry of Finance of the Russian Federation of 24 October 2016, no 192н "About introduction in action of international standards on auditing in the Russian Federation»

6. International auditing standard 200 "the Basic objectives of the independent auditor and the conduct of an audit in accordance with international standards on auditing"

7. FSAD № 34 " quality Control of services in audit organizations»

Abstract: Most countries apply international auditing standards as a methodological basis for the creation of national standards or use them as national ones. This approach ensures the accounting of the world audit experience, the comparability of the audit results performed in different countries, contributes to the improvement of the quality of audit activities and the professional level of auditors. Currently, ISAS operate on the territory of Russia in any independent audit and, if necessary, can be used in the provision of audit-related services. Russian auditing standards are created as an analogue of ISAS and repeat them by 85 percent.

Keywords: audit activity, harmonization of auditing standards, international auditing standards, structure of international standards.

Статья отправлена: 07.02.2019 г.

© Покровская Л.Л.

УДК 338.48.

**PROBLEMS OF ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS IN THE
SECTOR OF TOURIST BUSINESS IN UKRAINE**
**ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У СФЕРУ ТУРИСТИЧНОГО
БІЗНЕСУ УКРАЇНИ**

Polyanichko O.V./Полянничко О.В.*s.t. / ст. викл.**Odessa State University of ecology, Odessa, Ivovska 15, 65030**Одеський державний екологічний університет, Одеса, вул. Львівська 15, 65030***Kyiasco K.K./Кияшко К.К.***student / студентка**Odessa State Environmental University, Odessa, Ivovska 15, 65030**Одеський державний екологічний університет, Одеса, вул. Львівська 15, 65030*

Анотація. У статті розглянуто роль та значення іноземних інвестицій для розвитку туристичної галузі в Україні. Здійснено аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності в туристичній сфері. Вивчено проблеми залучення інвестицій в туристичну сферу України та запропоновано можливі шляхи їх вирішення. Проаналізовано потенційні можливості, переваги та недоліки від інвестування в туризм.

Ключові слова: інвестиції, іноземні інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, туристична сфера, туризм.

Вступ. На сьогодні для економіки України інвестиції є засобом підвищення доходів бізнесу та рентабельності підприємницької діяльності. Оскільки наша країна багата природними ресурсами та має сприятливий клімат, то перспективною галуззю для інвестування стає туристичний сектор.

Розвиток туризму в Україні стимулює вкладання інвестицій та сприяє підвищенню потенціалу країни, а також відіграє велику роль в забезпеченні зайнятості населення шляхом створення додаткових робочих місць. Здійснення інвестиційної діяльності в туристичній сфері передбачає відповідне управління цим процесом, основна мета якого забезпечити найефективнішу реалізацію системи цілей і засобів їх досягнення, підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку туристичних послуг та забезпечення надходження додаткових коштів до бюджету.

Основна частина. Для більшості країн світу туризм – це одна з найбільш пріоритетних галузей економіки, оскільки дохід від туристичної сфери становить майже 50%. Наприклад, у таких країнах, як Франція, Іспанія, Італія, Малайзія, Таїланд, США, Кіпр та Єгипет туризм входить до першої трійки провідних галузей держави. У цих та низці інших країн він розвивається швидкими темпами і відіграє важливу роль у розвитку економіки, оскільки створює нові робочі місця, забезпечує зростання рівня життя населення, розвиває виробничу інфраструктуру та збільшує валютні надходження у разі здійснення іноземних інвестицій.

Розвиток сучасної світової економіки неможливо уявити без інвестиційної діяльності. Україна не є винятком [1]. Україна – одна з держав Європи, яка має потенційні можливості для розвитку туристичної сфери. Вигідне географічне розташування, унікальні історико-культурні та природно-кліматичні ресурси

мають велике значення для формування туристичної привабливості країни.

Певною мірою територія України з наявними туристичними ресурсами є привабливою для туристів, але це не є достатньою умовою для зростання загальної туристичної привабливості країни. Для цього потрібно оновлювати та формувати нову матеріально-технічну базу, споруджувати нові готельні комплекси, санітарно-курортні зони, проводити реконструкцію та модернізацію історичних пам'яток культури. Все це можливо за рахунок інвестицій у туристичну галузь, проте для збільшення загальної суми вкладень необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат.

Під поняттям «інвестиційний клімат» розуміють ступінь сприятливості ситуації, що складається у тій чи іншій країні, для ймовірного надходження інвестицій [6]. Для формування сприятливого інвестиційного клімату необхідно розробити певну інвестиційну політику.

Економіка України перебуває у складній ситуації, яка зберігає тенденції до погіршення з 2014 р. Питання забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні залишається стратегічно важливим, адже від цього залежать соціально-економічний розвиток, ефективність залучення до міжнародного поділу праці та можливості модернізації національної економіки.

Перебіг сучасних політичних процесів переважно негативно впливає на інвестиційний клімат та міжнародну інвестиційну привабливість України. Причинами цього є низка проблем:

- негативний міжнародний імідж країни;
- значні диспропорції регіонального та галузевого розвитку;
- застарілість інфраструктури;
- податкове навантаження;
- низький рівень захисту інвесторів та ефективності законодавства з питань корпоративного управління.

За даними Державного комітету статистики, загальна сума капітальних інвестицій в Україні становила 259545,0 млн. грн. за січень-вересень 2017 р., що на 55094,9 млн. грн. більше, ніж за січень-вересень 2016 р. (табл. 1). При цьому обсяг капітальних інвестицій у туристичну сферу становить 1825,9 млн.грн., що свідчить про зростання їх обсягу на 497,1 млн. грн. порівняно з 2016 р. Тобто капітальні інвестиції, здійснені в туристичну галузь, становлять лише 0,7% загальних капітальних інвестицій в економіку країни.

Найбільшу частку капітальних інвестицій за січень-вересень 2017 р. спрямовано на тимчасове розміщення й організацію харчування, що становить 54,3% від капітальних вкладень у туристичну сферу. На мистецтво, спорт, розваги та відпочинок припадає лише 45,7% капітальних інвестицій.

Найбільшу частку капітальних інвестицій за січень-вересень 2017 р. спрямовано на тимчасове розміщення й організацію харчування, що становить 54,3% від капітальних вкладень у туристичну сферу. На мистецтво, спорт, розваги та відпочинок припадає лише 45,7% капітальних інвестицій.

Таблиця 1

Структура та динаміка капітальних інвестицій у туристичну сферу за січень-вересень 2016-2017 рр., млн. грн. [3]

Показники	Роки	
	2016 (січень - вересень)	2017 (січень - вересень)
Капітальні інвестиції (всього в Україні)	204450,1	259545,0
Капітальні інвестиції у сферу туризму	1328,8	1825,9
1. Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	428,2	835,4
2. Тимчасове розміщення й організація харчування (усього), у тому числі:	900,6	990,5
- тимчасове розміщення	507,5	570,1
- діяльність із забезпечення стравами та напоями	393,1	420,4

Незважаючи на позитивну динаміку щодо зростання обсягів капітальних вкладень у туристичну сферу, Україна має низький рівень іміджу на світовому інвестиційному ринку. У більшості рейтингів вона посідає останні місця за інвестиційною привабливістю. Якщо поліпшити цю ситуацію, то, можливо, туристична сфера зможе посилити свої позиції в рейтингах та поліпшиться інвестування усіх галузей.

З отриманих результатів можна зробити висновок про необхідність інвестування у цю галузь, а саме інвестування в такі підрозділи, як: мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщення, діяльність закладів харчування (ресторанна справа), діяльність туристичних агентств та операторів.

Розвиток туристичної індустрії в країні протягом досліджуваного періоду можна охарактеризувати у цілому як позитивний. До основних причин, що перешкоджають залученню іноземних інвестицій, належать:

- низький рівень довіри до влади;
- військові дії на сході країни;
- втручання органів державної влади в сектор приватного бізнесу;
- тіньова економіка;
- корупція;
- нестабільність політичної ситуації та сфери оподаткування.
- відсутність стратегії економічного розвитку країни.

Уряд України повинен чітко визначити пріоритети інвестиційної діяльності суб'єктів туристичної індустрії, а для цього доцільно визначити інструменти та важелі державного регулювання, які він буде застосовувати. Передусім необхідно стимулювати фінансово-кредитні важелі, які будуть

спрямовані на створення сприятливого кредитного середовища; фіскальні важелі, які будуть передбачати оптимальну кількість податків для підприємств рекреаційно-туристичного комплексу; соціально-психологічні важелі, які б формували імідж України як держави, сприятливої для рекреації та туризму.

Отже, іноземне інвестування в туристичну сферу має чимало переваг як для економіки країни, так і для самого інвестора:

- джерело валютних надходжень до національної економіки;
- поповнення дохідної частини бюджету за рахунок розширення податкової бази;
- збільшення споживчого попиту;
- створення нових робочих місць;
- розширення виробництва товарів та послуг, що збільшуються у результаті платоспроможного попиту туристів;
- зростають доходи населення, що працюють у туристичній сфері;
- швидкий термін окупності витрат.

Окрім того, розвиток туризму має й недоліки, що проявляються в тому, що він:

- впливає на ріст цін на місцеві товари та послуги, на земельні й інші види природних ресурсів і нерухомість;
- сприяє відтоку грошей за кордон через туристичний імпорт;
- викликає екологічні та соціальні проблеми
- може нанести збитки розвитку інших галузей і т. д. [6].

Для вирішення цих проблем та для розвитку туристичної сфери необхідно стимулювати попит на туристичну продукцію, яка здебільшого хоча й дорого коштує, проте забезпечує країні високий прибуток, підвищує рівень зайнятості населення та збільшує конкурентоспроможність країни на світовому ринку.

Крім того, необхідно поліпшити транспортну та готельну інфраструктури країни. Україні слід поширювати свої туристичні послуги, проводячи рекламні кампанії за допомогою ЗМІ як на вітчизняному, так і на зарубіжному ринку. Невід'ємною частиною розвитку туристичної галузі є співпраця з міжнародними організаціями та підтримка зв'язків із міжнародними інвестиційними туристичними фондами.

Висновок. Отже, туризм є інвестиційно привабливим видом економічної діяльності, що може зайняти одне з провідних місць в економіці України. Оцінивши світовий досвід у цій галузі, можна сказати, що в Україні достатньо можливостей для розвитку туристичної сфери.

Розглянувши питання, пов'язане з інвестиційним кліматом, який склався в країні, варто говорити про необхідність розроблення правильної та ефективної інвестиційної політики на рівні держави, яка буде спрямована на поліпшення умов та факторів, що впливають на динаміку інвестицій в туристичну індустрію.

Щоб залучити іноземні інвестиції в туристичну сферу України, треба вирішити низку вище перелічених проблем, які перешкоджають цьому процесу.

Література:

1. World economic forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.weforum.org>.
2. World tourism organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www2.unwto.org/en>.
3. Борщ Л.М. Інвестування: теорія і практика / Л.М. Борщ. – К. : Знання, 2005. – 470 с.
4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Захарчук С. Фінансово-економічні проблеми функціонування туристичної галузі / С. Захарчук // Економіка. Управління. Інновації. – 2010. – № 1(3) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mbu.gov.ua>.
6. Коваленко Ю.О. Особливості розвитку міжнародного туризму як виду економічної діяльності / Ю.О. Коваленко // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). – 2004. – Вип. 3–4. – С. 710–714.

References:

1. World economic forum [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.weforum.org>.
2. World tourism organization [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www2.unwto.org/en>.
3. Borshch L.M. Investuvannya: teoriya i praktyka / L.M. Borshch. – K. : Znannya, 2005. – 470 s.
4. Derzhavnyy komitet statystyky Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Zakharchuk S. Finansovo-ekonomichni problemy funktsionuvannya turystychnoyi haluzi / S. Zakharchuk // Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi. – 2010. – № 1(3) [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.mbu.gov.ua>.
6. Kovalenko YU.O. Osoblyvosti rozvytku mizhnarodnoho turyzmu yak vydu ekonomichnoyi diyal'nosti / YU.O. Kovalenko // Stratehiya rozvytku Ukrayiny (ekonomika, sotsiolohiya, pravo). – 2004. – Vyp. 3–4. – S. 710–714.

Abstract. The article considers the role and importance of foreign investment for the development of the tourism industry in Ukraine. The analysis of the current state of innovation in tourism industry has been performed. Investigated investment attraction problems of tourist sector in Ukraine and suggests possible solutions. The potential advantages and disadvantages of investing in tourism were analyzed.

Key words: investment, foreign investment, investment climate, investment attractiveness, tourism sector, tourism.

Відправлено 18.03.2019

Поляничко О.В.

УДК 338.242: 338.43:330.322

PUBLIC - PRIVATE PARTNERSHIP AS AN ACTIVITY OF ACTIVATION OF INNOVATIVE ACTIVITY IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE**ПУБЛІЧНО - ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО, ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ****Mushtai V.A./ Мущтай В.А.***c.e.s., as.prof. / к.е.н., доц*

ORCID: 0000-0001-9042-0241

Sumy National Agrarian University, Sumy, st. G.Kondratieff 160, 40021

Сумський національний аграрний університет, Суми, вул. Г.Кондратьєва 160, 40021

Abstract. In the face of growing competition in the domestic and world agro-food markets, there was a need for new forms of interaction between all stakeholders in the development of the agro-industrial complex. The vector of development of integration processes - from the simpler forms of cooperation and integration to the formation of cluster policy, strategic alliances, the active implementation of integration forms, which will operate on the basis of the principles of the partnership between the private sector and the state.

Today's economic realities demand from the agrarian, as subjects of public-private relations, a special attention to commodity policy, its improvement and innovations, which is the key to economically justified production and efficient marketing of agricultural products.

Therefore, for domestic agricultural enterprises publicly - private partnership should become a way to increase productivity, improve access to innovative technologies, which will help to increase volumes and improve the quality of agricultural products, reduce the cost of production; for the state - a way of regenerating rural areas and supporting local producers.

Key words: agrarian enterprise, state, rural territories, partnership, research, innovations, strategy, strategic development, food safety, commodity policy, nanotechnology, assortment, optimization, economic growth, effective sales, integration processes.

Introduction.

In Europe publicly - private partnership in the agrarian sector is carried out, first of all, to carry out research activities and to introduce innovations for the enterprises of the sector, which are necessary for ensuring food and food safety of the country and which farmers themselves can neither initiate nor finance. In such a situation, in the absence of financial means from the producers themselves, as well as in the conditions of a chronic shortage of budget funds both for financing directly agricultural production and for scientific developments in the field, one of the possible outcomes is the involvement of the private sector in cooperation.

Basic text.

For sustainable agricultural development, public-private partnerships can include, for example, many partnership structures that unite private companies and non-governmental organizations, universities, research institutes and foundations. These structures are called Hybrid Value Chains, which create a common value. Agro Value Chain Projects projects are popular and economically and socially effective in the agricultural sector [1, p. 48].

In our opinion, in addition to the investment problem, this model of interaction

will contribute to solving not only economic, political, but also social problems. Convinced that the trend of development of agroindustrial complex causes the necessity of strengthening the application in the context of sectoral management of the strategic approach. Its key element should be the rationale for a public-private partnership strategy, which aims to identify long-term priorities and a list of specific tasks aimed at eliminating existing imbalances and addressing the problem of the region's economic outlook on a dynamic and sustainable development trajectory.

The public-private partnership development strategy should include a general and several functional strategies [2, p. 52]. In view of this, in our opinion, one of the functional strategies of any agrarian enterprise, as one of the participants in the public - private relationship, must necessarily be a production (commodity) strategy.

We believe that the strategy of public-private partnership will allow coordinating the efforts of various structures, including agricultural enterprises, as subjects of public-private relations, to achieve one goal and to form a mechanism for their interaction. In our opinion, it should ensure economic and social efficiency, while complying with the measures of economic and food security, the development of supporting infrastructure.

At present, much attention must be paid to ensuring food security, which is at the heart of the country's economic security. For modern Ukraine, the issue of food security is very relevant and reflects the inconsistency of food production with existing needs. It is characterized by the fall of agricultural production, the degradation of the social sphere in the countryside, the aging of the material and technical base of the agroindustrial complex, the sharp deterioration of the quality of food products due to their environmental pollution. Without food security it is virtually impossible to resolve any of the tasks facing the country, both at the national and regional and sectoral levels. The main objective of ensuring food security is guaranteed and sustainable supply of processing enterprises by raw materials, and the population - by food, not subject to the influence of external and internal adverse actions.

In view of the above, the process of substantiation of the strategic prospects of public-private partnership should be based, on the one hand, on methodological provisions that take into account the specifics of the current conditions of the functioning of the agrarian sector, on the other hand, on the use of the basic approaches and methods developed by the economic science in the field of strategic management of the enterprise. Given the multi-component nature of public-private partnership goals, scenario strategies may vary. For agrarian enterprises as subjects of public-private relations, we propose an innovative scenario, which involves significant changes in the mechanisms and structure of economic growth, and its main source should be the results of the use of scientific and technological progress.

We believe that the management of the process of forming the main priorities of strategic development is an essential element of the successful functioning of agrarian enterprises. In the economic realities of today, agrarians, as subjects of public-private relations, must pay particular attention to commodity policy, its improvement and innovations, which is the key to economically sound production and efficient marketing of agricultural products.

As noted above, the strategic priorities of commodity policy development are closely linked to innovation. The innovation process is clearly aimed at the end result - certain technical, environmental or socio-economic effects. At present, the constant introduction of innovations and scientific developments is the key to the sustainable development of agricultural enterprises. In crop production, actively used selection of crops, genetic engineering, organic farming, drip irrigation, space technology, nanotechnology, etc.

The use of nanotechnologies in agriculture has become widespread. These nanotechnologies are based on the use of special nanoparticles (1.5-100 nm in size), forming a suspension, which is cultivated before sowing beet seeds, potatoes, wheat, vegetable and fruit and berry crops. The increase in crop yields 20-50%. In addition, plants become more adapted to stressful conditions, improve the quality of products, which is important for rural areas, where there are sharp changes in temperature.

Nanotechnologies are also used for post-harvest treatment of sunflower, tobacco and potatoes, storage of apples in controlled environments, air ozonation, grain drying (energy consumption for drying grain is reduced by 30% or more compared with conventional convective, decreases seed damage to 6%, their seed quality improve by 5%).

In animal husbandry, innovative technologies consist in the use of biotechnologies, advanced feeding systems, breeding and breeding work, nanotechnologies, electrical and resource-saving technologies.

In view of the above, we believe that the mechanism of public-public partnership should be supported by the constant interaction between the state and corporations on the selection and implementation of nanotechnology production.

Assessing the potential of Ukraine as a whole, one should proceed from the fact that for most countries of the world nanotechnology is the next industrial revolution. But it's important for Ukraine to get into industrial leaders. It is necessary to increase the opportunities of public-private partnership through the integration of public and private investments and scientific innovations on a breakthrough basis.

The conducted researches indicate the necessity of implementation of the model of innovation development, the use of public-private partnership tools and mechanisms to stimulate the development of the agrarian sector, and further active development of these processes should be implemented at regional or interregional levels in the formats of pilot promising projects.

Thus, a public-private partnership model can be implemented to ensure sustainable development of rural areas by concluding agreements between public partners and an agrarian enterprise in the field of agricultural production.

The analysis of the development of domestic food markets shows that the presence of transnational corporations on some of them (for example, the market of milk, etc.) causes a fierce competition that is not always met by domestic farmers, which leads to their bankruptcy. In this situation, in our opinion, in the agricultural sector, it is necessary to take a number of measures aimed at limiting the conditions for the establishment of joint ventures for leading enterprises, the volume of production and exports of which has increased significantly in recent years, and the support of the organization of domestic holdings, and industrial and financial groups

that would create effective competition for foreign enterprises. The state must enter into a strategic alliance with these organizations, first of all to ensure its own food security. We believe that domestic holdings and industrial and financial groups involved in the implementation of national ideas should be under the care and control of the state through specially designed legislative-normative institutions or based on the share of state ownership in these groups, which should be increased if necessary.

At the same time, in the context of competing priorities and growing needs of the government in meeting various goals, public-private partnerships should create means for creating additional opportunities in the agrarian sector of the economy, subject to the provision of adequate institutional and legal support.

As food security requires continuous and continuous improvement of the tools and tools available to farmers, this, in our opinion, should include not only the development of new technologies, but also their adaptation to local needs and conditions, as well as their effective use by qualified and well-educated informed agrarians. Neither the private nor the public sector can achieve these goals on their own. Therefore, according to our belief, in the current financial and economic situation in Ukraine, one of the opportunities to improve the situation in the agricultural sector is the use of public-private partnership.

The globalization of the raw materials markets and the liberalization of trade relations force the processors to take into account the situation and changes in the markets, which indirectly affects the managerial decisions of agricultural producers regarding the product range. Given this feature, there is an urgent need for farmers to monitor target market conditions, to audit the functioning of the relevant agro-food chain, and to analyze the external macro environment in order to justify the market-oriented paradigm of the operation of the enterprise. This paradigm should be based on the integration of industrial-economic and resource-based approaches, which will ensure the systematic definition of the commodity policy of the agrarian enterprise as a component of a strategically oriented management mechanism. Such an approach will allow identifying tools to minimize the risks caused by the impact of a complex agro-business environment factors, priority among which is the measures of commodity policy of the enterprise [3, p. 76].

Summing up the conducted research, we must note that during the formation of the commodity policy of the agrarian enterprise as a subject of public - private relations, in the process of effective management of the range for increasing the level of competitiveness of products, it is advisable to periodically revise the existing range and make decisions on constructive changes in products and technology its production, as well as in terms of supplementing the range with new products (eg niche) and the removal of outdated (unprofitable) types of products from production.

Taking into account the above, for the selected research object - PJSC "Riz Maximko", we evaluated its actual and design assortment (Table 1).

It is estimated that as a result of optimization of the product range, marginal revenue will increase by 16058.94 thousand UAH. or 0.63%, and net profit, in turn, will increase by 27345.47 thousand UAH. or 1.43%.

Increase in net profit when reducing sales revenue by 18,306 thousand UAH. or 0.45% associated with a change in sales profitability.

Table 1**Estimation of the actual and design assortment**

Indicators	2018 year	Project	Project metrics to 2018 year	
			(+; -), ths. UAH	%
Net proceeds from sale, ths. UAH	4101423	4083117	-18306	99,55
Variable costs, ths. UAH	1572443,10	1546107,63	-26335,47	98,33
Marginal revenue, ths. UAH	2528979,90	2545038,84	16058,94	100,63
Continuous costs, ths. UAH	611919,90	600633,37	-11286,53	98,16
Net profit, ths. UAH	1917060,00	1944405,47	27345,47	101,43
Profitability of sales, %	46,74	47,62	+0,88	-
Critical sales volume, ths. UAH	2184363	2146741	-37622	98,28
Security zone, ths. UAH	1917060	1936376	1931619316	101,01
Effect of operating level	-	1,33	-	-

Author's development

At the same time, in the reporting year 2018, PJSC "Rise-Maksimko" had to sell products not less than on 2184363 thousand UAH. The actual volume of sales was UAH 4101423 thousand, which is almost twice as much as the critical volume. According to the project range, the critical volume of sales should be somewhat lower and will amount to 2146741 thousand UAH. on the background of the estimated net income from the sale of 4083117 thousand UAH. The difference between actual and critical volume of implementation is defined as a security zone. for the optimal range. The security zone will amount to UAH 1936376 thousand, which is UAH 1936376 thousand, or 1.01% more than a similar figure in 2018. The relative safety level will increase to 47,62%, which will be more than the index of reporting 2018 at 0 , 88%. This means that if the actual sales volume is less than planned by more than 47.62%, then PJSC "Riz Maximko" will suffer losses.

The size of the operating lever characterizes the degree of commercial risk: the greater the effect of the lever, the greater the risk. In our case, the commercial risk under the condition of optimization of the range of PJSC "Rise-Maksimko" is assessed as insignificant.

Summary and conclusions.

Therefore, according to the fundamental importance of the agrarian sector of the economy as the basis of food security of the country, it is necessary to improve the forms of organization and stimulation of integration processes in this sector, in particular, through the introduction of effective cooperation between public and private partnership actors and their interaction. The introduction of public private partnership in Ukraine as a means of intensifying investment and innovation in the agrarian sector requires proper organizational and legal support for expanding the practice of such partnership in the agrarian sector, developing a unified concept for the development of public-private partnerships and conducting information and educational work in the process. his promotion.

References:

1. Vashchyk M. (2012). Publichno – pryvatne partnerstvo v ahrosetori: mozhlyvosti vykorystannya zarubizhnoho dosvidu v Ukraini [Publicly - private partnership in the agricultural sector: the possibility of using foreign experience in Ukraine] in Ahrarna ekonomika [Agrarian economy], issue 5(3 - 4), pp. 47-53.
2. Kosach I.A. (2016). Stratehiya rozvytku derzhavno - pryvatnoho partnerstva v APK v konteksti prodovolchoi bezpeky [Strategy of development of public - private partnership in agroindustrial complex in the context of food safety] in Innovatsiyini rishennya v suchasni nauci [Innovative solutions in modern science], issue 1(1), pp. 49-58.
3. Solovyiov I.O. (2008). Ahromarketyng: systemna metodolohiya, realizatsiya kontseptsiiyi: [monohrafiya] [Agromarketing: system methodology, implementation of the concept [monograph]] in Kherson: Oldy –plyus [Kherson: Oldi is a plus], 344 p.

Література:

1. Ващик М. Публічно – приватне партнерство в агросекторі: можливості використання зарубіжного досвіду в Україні // Аграрна економіка. – 2012. - Т. 5. - № 3-4. – С. 47- 53.
2. Косач І. А. Стратегія розвитку державно – приватного партнерства в АПК в контексті продовольчої безпеки // Innovative solutions in modern science. - № 1 (1). - 2016. – С. 49 – 58.
3. Соловійов І. О. Агромаркетинг: системна методологія, реалізація концепції:[монографія]. - Херсон: Олди - плюс. - 2008. -344 с.

Анотація.

В роботі зазначено, що для вітчизняних аграрних підприємств публічно – приватне партнерство має стати способом підвищення продуктивності, покращання доступу до інноваційних технологій, що сприятиме нарощуванню обсягів та покращенню якості сільськогосподарської продукції, зниженню собівартості продукції; для держави - способом відродження сільських територій та підтримки місцевих виробників.

Розглянуто підходи до формування стратегій публічно – приватного партнерства які дозволяють скоординувати зусилля різних структур, в тому числі й аграрних підприємств, як суб'єктів публічно – приватних відносин, забезпечити економічну і соціальну ефективність за умови дотримання заходів економічної і продовольчої безпеки, розвиток підтримуючої інфраструктури.

Запропоновано для аграрних підприємств, як суб'єктів публічно – приватних відносин, інноваційний сценарій стратегії партнерства, що припускає істотні зміни в механізмах і структурі економічного зростання, причому його основним джерелом повинні стати результати використання досягнень науково-технічного прогресу.

Акцентовано увагу на те, що управління процесом формування основних пріоритетів стратегічного розвитку є вкрай необхідним елементом успішного функціонування аграрних підприємств. В економічних реаліях сьогодення аграрії, як суб'єкти публічно – приватних відносин, мають приділяти особливу увагу саме товарній політиці, її вдосконаленню та інноваціям, що є запорукою економічно-обґрунтованого виробництва та ефективного збуту сільськогосподарської продукції.

Наголошено, що під час формування товарної політики аграрного підприємства, як суб'єкта публічно – приватних відносин, у процесі ефективного управління асортиментом для підвищення рівня конкурентоспроможності продукції доцільно періодично ревізувати наявний асортимент і приймати рішення щодо конструктивних змін продукції і технології

її виробництва, а також стосовно доповнення асортименту новою (нішевою) продукцією і зняття застарілих(нерентабельних) видів продукції з виробництва.

Доведено, зважаючи на важливість та фундаментальність аграрного сектору економіки як основи продовольчої безпеки країни, що необхідним є вдосконалення форм організації та стимулювання інтеграційних процесів в цьому секторі, зокрема, через впровадження ефективної співпраці суб'єктів державного та приватного партнерства та їх взаємодії. Запровадження публічно - приватного партнерства в Україні, як засобу активізації інвестиційно-інноваційної діяльності в аграрному секторі потребує належного організаційно-правового забезпечення задля розширення практики застосування такого партнерства в аграрному секторі, розробки єдиної концепції розвитку державно-приватного партнерства та проведення інформаційної й освітньої роботи в процесі його просування.

Ключові слова: аграрне підприємство, держава, сільські території, партнерство, науково - дослідна діяльність, інновації, стратегія, стратегічний розвиток, продовольча безпека, товарна політика, нанотехнології, асортимент, оптимізація, економічне зростання, ефективний збут, інтеграційні процеси.

Статтю надіслано: 18.03.2019 р.

© Муштай В.А.

УДК 339.146

INDUSTRIAL – TECHNOLOGICAL INFRASTRUCTURE, ONE OF THE MAIN STRUCTURES OF INNOVATIVE PROCESSES**ПРОИЗВОДСТВЕННО – ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЯ ИНФРАСТРУКТУРА, ОДНА ИЗ ГЛАВНЕЙШИХ СТРУКТУР ОБЕСПЕЧИВАЮЩИХ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ****Zaitsev N.S./ Зайцев Н.С.***postgraduate/аспирант**Russian presidential Academy of national economy and public administration,
Moscow, Prospekt Vernadskogo, 82, p. 1**Российская академия народного хозяйства и государственной службы при президенте РФ,
г. Москва, проспект Вернадского, 82, стр.1*

Дано определение понятия национальной инновационной системы и ее инновационной инфраструктуры. Особое внимание уделено производственно технологической инфраструктуре. Дано представление о технопарках, о технополисах, о бизнес-инкубаторах, об инновационно-технологических центрах, о трансферах технологий России и особенностях их создания, развития и функционирования в стране.

Ключевые слова: инновационная инфраструктура, производственно-технологическая инфраструктура, технопарк, бизнес-инкубатор, инновационно-технологический центр, ассоциация кластеров и технопарков, технополис, наукоград.

Одним из приоритетных направлений государственной политики является развитие национальной инновационной инфраструктуры. Под инновационной инфраструктурой понимают комплекс взаимосвязанных структур, которые обслуживают и обеспечивают инновационные процессы [1,2,3,4].

Инновационная инфраструктура подразделяется на:

- производственно-технологическая инфраструктура;
- экспертно-консалтинговая инфраструктура;
- кадровая инфраструктура;
- финансовая инфраструктура;
- информационная инфраструктура.

Рассмотрим один из основных элементов инновационной инфраструктуры – производственно-технологическая составляющая. Перечень ее элементов представлена в Табл. [5,6,7,8].

Существует множество организаций, ассоциаций, содружеств, объединений субъектов инновационной деятельности, с помощью которых эффективно функционирует производственно-технологическая инфраструктура. Проанализируем наиболее часто встречающиеся:

В России технопарки начали открываться в начале 90-ых. Первый технопарк был создан в г.Томске в 1990 г. – Томский научно-технический парк. Потом в 1991 г. запустили технопарк МИЭТ при Московском институте электронной техники в г.Зеленоград. Следом, в 1992 г. открыл свои двери Научный парк Московского государственного университета, в 1993 г. открылся «Технопарк в Москворечье» при МИФИ, в 1998 г. заработал технопарк при Курчатовском институте. В Санкт-Петербурге действует региональная политика поддержки научно-технических парков [9]. В 2011 году создана

Таблица

Элементы производственно-технологической инфраструктуры

№, п/п	Наименование	Функции
1	Технопарки – это организации, которые управляются специалистами, преследующих следующую цель – повысить уровень жизни благосостояния местного населения с помощью внедрения инновационного образа жизни и повысить конкурентоспособность инновационных фирм и научно-исследовательских центров.	Образование и производство (в сфере высоких технологий) в виде объединения научных организаций, проектно-конструкторских бюро, учебных заведений, производственных организаций. Разработка и применение научно-технических и технико-технологических достижений благодаря сосредоточению высококвалифицированных специалистов, использование современной производственной, экспериментальной, информационной базы.
2	Бизнес-инкубаторы – это организации, которые занимаются поддержкой малых организаций и проектов молодых предпринимателей с целью создания жизнеспособных коммерчески выгодных товаров и услуг.	Создание благоприятных условий для возникновения и эффективной деятельности малых инновационных организаций, реализующих оригинальные научно-технические идеи. Предоставление им материальных, информационных, консультационных и других необходимых услуг.
3	Инновационно-технологические центры (ИТЦ) – организации, которые не только обеспечивают оптимальное функционирование и развитие субъектов инновационного процесса, но и содействуют коммерческому успеху результатов их научно-технической деятельности	Предоставление компаниям современных научно-производственных площадей и доступа к исследовательскому, проектному, технологическому оборудованию и новейшим технологиям.

Ассоциация кластеров и технопарков (АКиТ), которая представляет интересы своих членов на государственном уровне, помогает решать социальные, экономические, научно-технические, управленческие проблемы. На 2016 год в состав АКит входят более 55 организаций, в том числе: Технополис «Москва», технопарк «Сколково», технопарк «Мордовия», Новосибирский «Академпарк», ООО «Национальный аэрозольный кластер», ООО «Управляющая компания инновационно-промышленного кластера «Фрязино», центры кластерного развития, бизнес-инкубаторы, нанотехнологические центры, инжиниринговые

центры¹. Целью АКиТ является рост эффективности функционирования инновационной инфраструктуры, следствием этого роста будет являться повышение эффективности коммерциализации инноваций. В конце 2016 г. Ассоциация опубликовала рейтинг лучших технопарков России. Лидирующие позиции заняли Московский нанотехнологический центр «Технопарк», научный парк МГУ и научно-технологический парк Новосибирского академгородка. Следом идут технополис «Москва», технопарк «Строгино», инновационно-производственный технопарк «Идея», «Технопарк-Мордовия», Ульяновский нанотехнологический центр, Западно-Сибирский инновационный центр (Тюменский технопарк), «ИТ-парк» в Казани. В рейтинге отмечено, что эффективность функционирования технопарков в России базируется на:

- близости к крупным научным центрам и академической среде;
- наличию частных инвесторов;
- высокой заинтересованности региональных органов в расширении экономики.

За 2016 год ряды членов АКиТполнили 17 организаций, в том числе «Технопарк «Маяк» г. Севастополь. По инициативе АКиТ в 2016 г. разработаны изменения в Национальный стандарт «Технопарки. Требования», которые вступили в силу в марте 2017 года, также разработаны правила сертификации, на основе которых осуществляется проверка технопарков на соответствие требованиям национального стандарта. В 2016 г. АКиТ провела различные мероприятия в Татарстане, Удмуртии, Бурятии, Коми, Мордовии, Ханты-Мансийском автономном округе (ХМАО), Московской, Ленинградской, Астраханской, Воронежской, Липецкой, Иркутской, Нижегородской, Омской, Тюменской и Свердловской областях. Также совместно с Минпромторгом России и НИУ ВШЭ организованы деловые миссии в КНР, Германию и Францию, в рамках которых представители многих Российских регионов смогли ознакомиться с лучшими мировыми практиками создания высокотехнологичных производств. В октябре 2016 года состоялась конференция «Промышленная Россия 4.0: механизмы опережающего развития», в которой приняли участие более 250 представителей промышленности из 40 регионов страны. В 2016 году соглашения о сотрудничестве с АКиТ подписали Фонд развития промышленности, энергетическая компания «Энел Россия», Палестинское Генеральное Управление промышленных городов и свободных промышленных зон (PIEFZA), Фонд инновационного и промышленного развития Армении, Фонд развития промышленности, правительства Коми, Бурятии, Удмуртии, Астраханской и Липецкой областей. Также Ассоциация принята в члены Ассоциации зон высоких и новых технологий «Шелковый путь» (SRSPA) и отмечена премией в области поддержки малого и среднего бизнеса «Основа роста» в номинации «Лучший проект частно-государственного партнёрства».

Отдельным видом технопарка является технополис, в российской практике применяется термин «наукоград». Наукоград – это отдельная территория в

¹ Ассоциация кластеров и технопарков [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://nptechnopark.ru> (дата обращения 22.02.2017)

виде города с развитой научной средой и инфраструктурой, где полностью воспроизводится инновационный цикл. Первым наукоградом в 2000 г. стал г.Обнинск. На 2016 год на территории РФ функционируют 73 поселения со статусом наукограда, наиболее известными из которых считается Сколково (Московская область), Иннополис (республика Татарстан) и Технополис GS (Калининградская область). В 1991 г. образовано движение «Союз развития наукоградов», которое в 1996 г. преобразовалось в «Союз развития наукоградов России» (СРНР). Целью СРНР является развитие городов с высокой концентрацией научной среды, поддержание их роста, и, как следствие, содействие росту отечественной экономики как на региональном, так и на федеральном уровне, на базе науки, а также налаживание и поддержание научного сотрудничества с другими странами.²

В 1997 г. создано «Национальное содружество бизнес-инкубаторов» (НСБИ). Содружество объединяет бизнес-инкубаторы и организации, которые поддерживают развитие субъектов малого предпринимательства.

НСБИ осуществляет деятельность³:

- обеспечивает информационный поток своим членам;
- решает проблемы участников как на государственном, так и на частном уровне;
- создает рынок технологий для субъектов малого предпринимательства;
- распространяет опыт работы участникам содружества.

Основная цель создания союз инновационно-технологических центров России (ИТЦ) – сохранение и развитие регионального научно-технического потенциала, прежде всего, за счет предоставления высокотехнологичным организациям, прошедшим стартовый этап и находящимся в стадии развития, возможностей пользования исследовательскими и производственными площадями. Такие компании способны развиваться и без государственной финансовой поддержки осуществляемых ими проектов, однако имеющиеся у них ресурсы не позволяют им вести новое строительство или реконструировать существующие производственные площади. Помимо сдачи помещений в аренду, ИТЦ оказывают этим организациям техническую, информационную и консультационную поддержку, предоставляют формальные и неформальные гарантии при поиске средств для их развития. Наиболее мощные инновационно-технологические центры включают в свой состав научно-образовательные учреждения, что позволяет сократить сроки разработки, внедрения и продвижения на рынок инновационной продукции. Союз ИТЦ России создан в 2000 г. с целью развития благоприятных условий для успешного функционирования малого и среднего предпринимательства в научно-технической сфере. В состав Союза ИТЦ России входят 27 ИТЦ, которые поддерживают инновационные организации различных видов экономической деятельности, НИИ и ВУЗы. В их число входят успешные инновационные организации, центры трансфера технологий, которые

² Союз развития наукоградов России [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.naukograds.ru> (дата обращения 22.02.2019)

³ Национальное содружество бизнес-инкубаторов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://old.moscow.ru/ru/infrastructure/economy_business/business_communities/business_incubators/ (дата обращения 22.02.2019)

способствуют росту субъектов малого и среднего предпринимательства.⁴ Союз ИТЦ России обеспечивает процессы:

- интеграция науки, производства, предпринимательства и государства, развивает инновационную деятельность в экономически развитых и перспективных регионах России;
- взаимодействие с институтом РАН НИИ и ВУЗами;
- отслеживание и отбор перспективных научных инновационных проектов;
- привлечение к сотрудничеству как зарубежных, так отечественных организаций;
- коммерциализация инновационных продуктов и услуг.

В прошлом году Союз ИТЦ России помог более 5000 инновационным организациям и 71 000 человек по всей России, создал более 1800 организаций и более 50 000 рабочих мест, выступил организатором 10 бизнес-школ, 12 интернациональных конференций и выставок. Члены Союза ИТЦ России произвели инновационных продуктов и услуг более 30 млрд. руб. и выполнено более 800 инновационных проектов.

Как показывает мировой и отечественный опыт, инновационное развитие экономики происходит за счет небольших высокотехнологичных компаний. Субъекты малого и среднего предпринимательства являются фундаментом для развития и функционирования инновационных процессов. Производственно-технологическая инфраструктура как раз и призвана помочь не только созданию, развитию, но и успешному внедрению произведенных продуктов и услуг на рынок.

Без производственно-технологической инфраструктуры невозможна инновационная деятельность, которая заметна и на макроэкономическом уровне. Именно поэтому всем ее субъектам предпринимательской деятельности так важна производственно-технологическая инфраструктура.

Литература:

1. Асаул А.Н. Формирование и реализация стратегии развития макрорегионального комплекса наука-образование-инновации // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. 2012. № 10. С. 81-88.
2. Асаул А.Н. Инновационная экосистема - залог эффективности процесса создания и использования инноваций // Отечественной экономике - инновационный характер. Материалы XIX научно-практической конференции. СПб.: АНО ИПЭВ 2017. С. 221-239.
3. Асаул А.Н. Развита инновационная система страны - основа экономического прогресса и развития общества // Отечественной экономике - инновационный характер материалы XIX научно-практической конференции. СПб.: АНО ИПЭВ 2017. С. 382-385.
4. Асаул А.Н. Инновации - основная движущая сила экономического и

⁴ Союз инновационно-технологических центров России [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://iuitc.ru> (дата обращения 22.02.2019)

социального развития страны // Отечественной экономике - инновационный характер материалы XIX научно-практической конференции. СПб.: АНО ИПЭВ - 2017. С. 6-10.

5. Современные проблемы инноватики Асаул А.Н., Заварин Д.А., Иванов С.Н., Рыбнов Е.И. – СПб.: АНО ИПЭВ, 2016. – 208с.

6. Механизмы обеспечения инновационного развития субъектов предпринимательства Санкт-Петербург / Асаул А.Н., Загидуллина Г.М., Емельянов О.О., Фалтинский Р.А. – СПб.: АНО ИПЭВ 2016 – 400с.

7. Асаул А.Н. Управление талантами" - инновационное направление в управлении персоналом // Мировое инновационное соревнование. Роль и место России в нем материалы XVIII научно-практической конференции. СПб.: АНО ИПЭВ 2016. С. 383-391.

8. Инновации в инвестиционно-строительной сфере А. Н. Асаул, М. А. Асаул, Д. А. Заварин, Е. И. Рыбнов ; под ред. А. Н. Асаула. — М. : Издательство Юрайт, 2019. — 205 с.

9. Асаул А.Н. Концептуальная основа региональной политики поддержки научно-технологических парков // Экономическое возрождение России. 2005. № 3 (5). С. 3-7

References:

1. Asaul A. N. Formation and implementation of the development strategy of the macro-regional complex science-education-innovation // international journal of applied and fundamental research. 2012. No. 10. P. 81-88.

2. Asaul A. N. Innovation ecosystem-the key to the effectiveness of the process of creation and use of innovations // domestic economy - innovative nature. Materials of the XIX scientific-practical conference. SPb.: ANO IPEV 2017. P. 221-239.

3. Asaul A. N. Developed innovative system of the country-the basis of economic progress and development of society // domestic economy - innovative nature materials XIX scientific and practical conference. SPb.: ANO IPEV 2017. P. 382-385.

4. Asaul A. N. Innovation is the main driving force of economic and social development of the country // the national economy - the innovative character of the materials of XIX international scientific-practical conference. SPb.: ANO IPEV - 2017. P. 6-10.

5. Modern problems of innovation Asaul A. N., Zavarin, D. A., Ivanov S. N., Rybnov E. I. – SPb.: ANO IPEV, 2016. - 208s.

6. Mechanisms of innovative development of business entities St. Petersburg / Asaul A. N., Zagidullina G. M., Emelyanov O. O., Faltinsky R. A.-SPb.: ANO IPEV 2016-400s.

7. Asaul A. N. Talent management " - innovative direction in personnel management / / world innovative competition. The role and place of Russia in it materials of the XVIII scientific-practical conference. SPb.: ANO IPEV 2016. P. 383-391.

8. Innovations in investment and construction sphere A. N. Asaul, M. A. Asaul, D. A. Zavarin, E. I. Rybnov ; ed. The Asaul. - Moscow: Yurayt Publishing House, 2019. - 205 p.

9. Asaul A. N. Conceptual basis of regional policy to support science and technology parks / / Economic revival of Russia. 2005. № 3 (5). С. 3-7

The definition of the national innovation system and its innovation infrastructure is given. Special attention is paid to the production technological infrastructure. The idea of technoparks, technopolises, business incubators, innovation and technology centers, technology transfers in Russia and the features of their creation, development and operation in the country is given.

Key words: innovation infrastructure, production and technological infrastructure, Technopark, business incubator, innovation and technological center, Association of clusters and technoparks, Technopolis, science city.

УДК 330.3: 336.7

INNOVATIVE FINANCIAL INSTRUMENTS FOR THE FORMATION OF INVESTMENT RESOURCES IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Mykhailov A.M./ Михайлов А.М.

Dr. of Economics., Assoc. Prof. / д.е.н., доц.

ORCID: 0000-0003-0872-2334

Mykhailova L.I./ Михайлова Л.І.

Dr. of Economics., Prof. / д.е.н., проф.

ORCID: 0000-0003-2628-5094

Sumy National Agricultural University, Sumy, H. Kondratyeva 160, 40021

Сумський національний аграрний університет, Суми, вул. Г. Кондратьєва 160, 40021

Анотація. Оцінено практику використання різних фінансових інструментів в системі формування інвестиційних ресурсів аграрного сектора України. Виявлено, що найбільшого поширення в останні роки серед внутрішніх фінансових інструментів отримали: банківське кредитування, серед якого виділяють агрострахування, авальовані векселі, кредитування в розрізі програмних продуктів; форвардні закупівлі; аграрні розписки та лізингові послуги. Доводиться, що стрімкі інтеграційні процеси у вітчизняному аграрному секторі та глобалізаційні виклики зумовлюють розширення (появу інноваційних) зовнішніх фінансових інструментів для залучення інвестиційних ресурсів, зокрема: бонди, акредитиви, гарантії, факторинг. Припускається, що в найближчій перспективі переважними користувачами інноваційних фінансових інструментів інвестування аграрного розвитку залишаються великі компанії, на відміну від невеликих виробників через їх необізнаність щодо доступу до них та пасивне ставлення щодо використання даних фінансових можливостей.

Ключові слова: інвестування, аграрний сектор, фінансові інструменти, зовнішнє та внутрішнє фінансування, кредитування, аграрне підприємство.

Вступ.

Фінансування є обов'язковою умовою формування інвестиційних ресурсів в економіках країн. Інтеграційні процеси та відкритість економіки розширює можливості аграрного сектору України щодо використання різних фінансових інструментів для інвестиційного забезпечення аграрного виробництва. В даному контексті доцільно зазначити, що такі фінансові інструменти, як банківське кредитування, лізингові послуги та інвестування в агропроекти, є на сьогодні загальновідомими та найбільш застосовуваними. Втім слід зауважити, що дані інструменти є залежними від стабільності валютного курсу, політики банку щодо напрямів кредитування, неврегульованості питання щодо ринку землі, адже відсутність застави у сільськогосподарських підприємств обмежує їх доступ до кредитних ресурсів тощо. Водночас практика господарювання демонструє використання інших фінансових інструментів для залучення інвестиційних ресурсів, які є цілком інноваційними для аграрного сектору національної економіки країни: бонди, акредитиви, гарантії, факторинг. Вони з'являються відповідно того, як запроваджуються інноваційні підходи в процес виробництва, а також в процес управління.

Основний текст.

Дослідження [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [8] показують, що найбільш застосовуваним фінансовим інструментом для залучення коштів у всіх країнах світу, а також в Україні, є банківське кредитування. Позитивні зміни щодо кредитування суб'єктів аграрного бізнесу в Україні відмічаються експертами банківської сфери. Зокрема, Порвіна Н. вказує на ланцюгове зростання обсягу кредитування сільськогосподарських підприємств на 1.01. 2017 р. в розмірі 11 % в порівнянні з 2016 р., а зростання короткострокових позик - на 7%, обсягу інвестицій в агропроекти- на 15% р. [1]. Враховуючи високий рівень волатильності валютного ринку, цілком прогнозованою є тенденція до зростання частки кредитів в національній валюті (до 78,3 %), що склало 47,4 млрд. гривень (приріст до попереднього року 24,1%). Розширення мережі банків, котрі займаються кредитуванням представників аграрного сектору, пом'якшила умови отримання кредитів в частині вимог до застави та агрострахування.

Продовжуючи огляд фінансових інструментів, залучення яких розширить можливості щодо формування інвестиційних ресурсів в аграрному секторі, доцільно зупинитись на найбільш застосовуваних протягом останніх років. Так, директор фінансового департаменту Аграрного фонду, Швець О. зазначає, що в 2017 р. проектне фінансування агровиробників мало наступні складові: форвард з товарною складовою (паливно-мастильні матеріали, добрива); торгівля контрактами (за участі Аграрної біржі); кредитування сільськогосподарського виробництва (спільно з комерційними банками) [2]. Досягнуті результати обумовлені адаптованістю форвардних контрактів до аграрного сектору, адже визначають проміжок часу, в який необхідно здійснити поставку за ціною, котра є не нижчою від ринкової. Важливим є й те, що форвардна програма має декілька умов фінансування та є більш доступною для середніх та дрібних виробників через простішу процедуру оформлення в порівнянні з банком. В останні роки позитивні відгуки отримує досвід впровадження банками авальованих векселів як фінансових інструментів в аграрному секторі України. Зокрема, Співак Р. зазначає, що програма авальовання векселів підтвердила свою ефективність, адже дає можливість оптимізувати витрати на залучений капітал в умовах високої вартості кредитних ресурсів та є зручним інструментом для всіх учасників ринку. Результативність даного фінансового інструменту досягається за рахунок взяття банком повної або часткової відповідальності за виконання зобов'язань будь-якого з учасників вексельного договору [3]. Слід вказати й на те, що одним із обмежуючих факторів в доступі виробників аграрного сектору до банківських кредитних ресурсів є не врегульованість питання щодо ринку землі. Враховуючи наявність певних труднощів з банківським кредитуванням, в системі інструментів фінансування аграрного сектору отримали поширення аграрні розписки, широке застосування яких відбулося в Бразилії ще з 1994 р. В Україні діє два види аграрних розписок – товарні й фінансові, товарні гарантують поставку продукції, фінансові, відповідно, передбачають грошову виплату. В цілому успішно проведена компанія щодо запровадження фінансового інструменту у формі аграрних розписок була досягнута в Україні за рахунок корегування недоліків

функціонуючого механізму в Бразилії.

Доволі відомим інструментом, котрий протягом останніх років ефективно функціонує в інвестиційному портфелі підприємств аграрного сектору, є лізинг, при цьому в розрізі даного фінансового інструменту за останні роки спостерігається зростання. Так, в 2017 р. вартість договорів фінансового лізингу в аграрному секторі склала 6,5 млрд. грн., з яких 5,5 млрд. грн. є договорами фінансового лізингу, за якими придбано техніку, машини та устаткування сільськогосподарського призначення [4].

Слід вказати і на страхування, складність застосування якого пов'язана з високою вартістю агрострахування, при цьому дана тенденція притаманна не тільки Україні, а є загальносвітовою, через високий ризик настання катастрофічних збитків від погодних умов. Проте на відміну від України, в якій діяльність у сфері сільського господарства страхують лише 2-3% представників аграрного сектору, в європейських країнах частка застрахованої сільськогосподарської діяльності коливається в межах 50-70%. Інтегруючи міжнародний досвід на ринок страхових послуг України варто відмітити позитивні зрушення отримані в рамках реалізації проекту IFC «Розвиток фінансування аграрного сектору в Європі та Центральній Азії», одним із яких є запровадження індексного страхування. Цей вид фінансування є цілком новітнім інноваційним інструментом, який впроваджено компанією «Сингента» сумісно з IFC. Дана програма дозволяє захистити виробників аграрного сектору від погодних ризиків та є новим фінансовим інструментом, який використовується в рамках фінансових програм компанії разом з аграрними розписками та форвардними договорами. При цьому прийняття рішення стосовно виплати компенсації приймається не за оцінками страхової компанії, а спирається на об'єктивні індекси температур та кількість опадів в обумовлений період на полях [5].

Доцільно зазначити, що деякі банки співпрацюють з виробниками сільськогосподарської продукції за такими інструментами, як акредитиви, гарантії, факторинг. Проте досвід їх використання в Україні обмежується лише великими компаніями, через необізнаність невеликих виробників щодо можливостей доступу до них та їх пасивне ставлення щодо використання даних фінансових можливостей [6].

Враховуючи важливість розвитку окреслених фінансових інструментів для формування інвестиційних ресурсів аграрного сектору в умовах глобалізаційних викликів, представимо на рис. 1 їх узагальнений розподіл в розрізі напрямів фінансування.

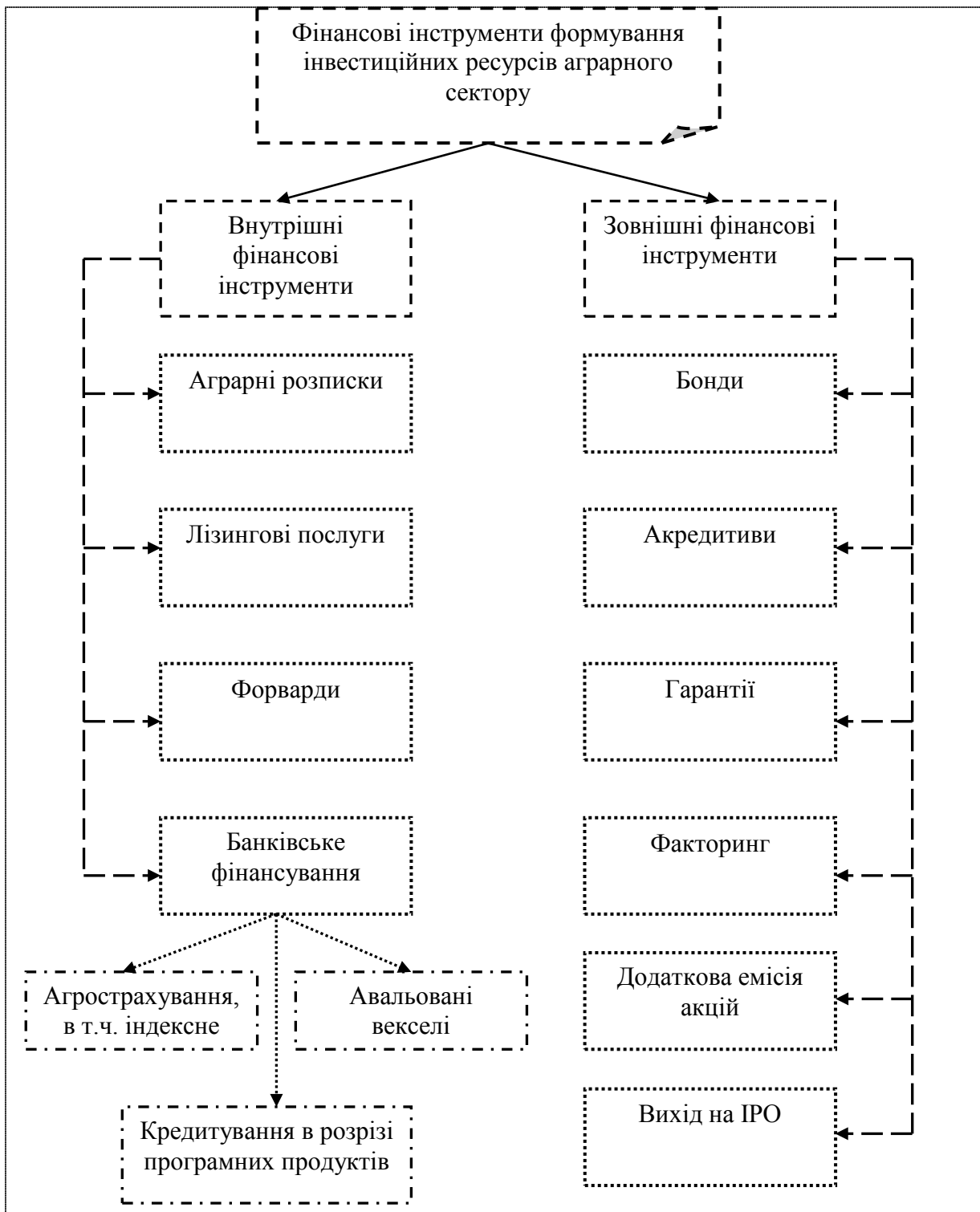

Рис. 1. Інноваційні інструменти фінансування виробників аграрного сектору

*Джерело: згруповано авторами

Представлені на рис. 1. фінансові інструменти є функціональним інструментарієм формування інвестиційних ресурсів в аграрному секторі України.

Висновки.

Варто наголосити, що наразі одним із перспективним напрямів фінансування аграрного сектору є багатостороння співпраця виробників

насіння, засобів захисту рослин, техніки, обладнання тощо з банками, страховими компаніями та міжнародними партнерами щодо пільгового кредитування виробників аграрного сектору. Можна стверджувати про позитивний вплив глобалізаційних процесів на ринок агрострахування, який набув нових якісних інструментів. Вагомим досягненням є запровадження партнерських програм, як в рамках страхування, так і в напрямках кредитування та надання лізингових послуг, котрі значно покращують умови для виробників аграрного сектору, в тому числі, дрібних та середніх, а також розширюють їх можливості щодо поповнення обігових коштів.

Таким чином, започатковані протягом останніх років фінансові ініціативи в аграрному секторі очевидно є прийнятними та успішними, проте наразі це початковий етап, успішна реалізація якого може сприяти зростанню інвестиційної активності сільськогосподарських виробників. Втім для досягнення позитивних зрушень щодо забезпечення стійкого розвитку аграрного сектору необхідно не зупинятись на отриманих результатах, а працювати в напрямку якісного та територіального поглиблення запроваджених інноваційних фінансових інструментів. Сформувавши належне інвестиційне забезпечення аграрного сектору можливо за умови активізації цих процесів та використання сільгоспвиробниками всіх можливих інструментів щодо залучення коштів, спектр яких протягом останніх років значно розширився.

Література

1. Без агрострахування неможливо отримати доступ до кредитування. URL :<http://agro-online.com.ua/ru/public/blog/6184/details/> Назва з екрана. Дата звернення 15.01.2018 р
2. Конференція «Агробізнес-2017» визначила інструменти фінансування та головні ризики для аграрного сектору в Україні. URL :<http://kbs-izdat.com/konferenc-ya-agrob-znes-2017-viznachila-nstrumenti-f-nansuvannya-ta-golovn-riziki-dlya-agrarnogo-sektoru-v-ukra-n> / Назва з екрана. Дата звернення 15.01.2018 р.
3. Авалирование векселей.
URL:<https://www.aval.ua/ru/corporate/finbizn/document/avaluvan> / Назва з екрана. Дата звернення 15.01.2018 р.
4. Лізинг в ТОП 3 фінансових інструментів для аграрного бізнесу. URL :http://www.uul.com.ua/press/leasnews/item_1098 / Назва з екрана. Дата звернення 15.01.2018 р.
5. Метео Захист. URL :<https://www.syngenta.ua/meteozahist> Назва з екрана. Дата звернення 15.01.2018 р.
6. Михайлов А.М. Інвестиційні ресурси аграрного сектору економіки України: наукові основи, стан, перспективи: монографія. Суми : ФОП Литовченко Є.Б., 2017. 300 с.
7. Толбатов А.В. Научное окружение современного человека: Экономика, Менеджмент, Медицина и фармацевтика, Химия, Биология, Сельское хозяйство, География и Геология : монография / [авт.кол. : Львович И.Я., Н.М.Орлов, Преображенский А.П., Толбатов А.В., Чопоров О.Н. и др.]. –

Одесса: КУПРИЕНКО СВ, 2018 – 175 с.

8. Толбатов А.В. Научное окружение современного человека: Образование и воспитание, Философия, Культура и искусство, Юриспруденция, История, Архитектура и строительство : монография / [авт.кол. : И.Я.Львович, Ю.П.Олексин, А.П.Преображенский, А.В.Толбатов, О.Н.Чопоров и др.]. – Одесса: КУПРИЕНКО СВ, 2018 – 169 с.

References:

1. Bez ahrostrakhuvannia nemozhlyvo otrymaty dostup do kredytuvannia [Without agri-insurance it is impossible to get access to lending] Retrieved from: <http://agro-online.com.ua/ru/public/blog/6184/details/> [In Ukrainian].

2. Konferentsiia «Ahrobiznes-2017» vyznachyla instrument finansuvannia ta holovni ryzyky dlia ahrarnoho sektoru v Ukraini [Agrobusiness-2017 conference identified financing instruments and major risks for the agrarian sector in Ukraine] Retrieved from: <http://kbs-izdat.com/konferencya-agrob-znes-2017-viznachila-nstrumenti-f-nansuvannya-ta-golovn-riziki-dlya-agrarnogo-sektoru-v-ukra-n/> [In Ukrainian].

3. Avalirovanie vekselej [Aval of bills] Retrieved from: <https://www.aval.ua/ru/corporate/finbizzn/document/avaluvan/> [In Russian].

4. Lizynh v TOP 3 finansovykh instrumentiv dlia ahrarnoho biznesu [Leasing in TOP 3 financial instruments for agrarian business] Retrieved from: http://www.uul.com.ua/press/leasnews/item_1098/ [In Ukrainian]

5. MeteoZakhyst [Meteoprotection] Retrieved from: <https://www.syngenta.ua/meteozahist> [In Ukrainian].

6. Mykhailov, A.M. (2017). Investytsiini resursy ahrarnoho sektoru ekonomiky Ukrainy: naukovi osnovy, stan, perspektyvy: monohrafiia. [Investment resources of the agrarian sector of Ukraine's economy: scientific foundations, state, prospects: monograph] Sumy: FOP Lytovchenko, Ye.B., 300p.[In Ukrainian].

7. Tolbatov A.V. Nauchnoe okruzhenie sovremennogo cheloveka: Ekonomika, Menedzhment, Meditsina i farmatsevtika, Himiya, Biologiya, Selskoe hozyaystvo, Geografiya i Geologiya : monografiya / [avt.kol. : Lvovich I.Ya., N.M.Orlov, Preobrazhenskiy A.P., Tolbatov A.V., Choporov O.N. i dr.]. – Odessa: KUPRIENKO SV, 2018 – 175 s.

8. Tolbatov A.V. Nauchnoe okruzhenie sovremennogo cheloveka: Obrazovanie i vospitanie, Filosofiya, Kultura i iskusstvo, Yurisprudentsiya, Istoriya, Arhitektura i stroitelstvo : monografiya / [avt.kol. : I.Ya.Lvovich, Yu.P.Oleksin, A.P.Preobrazhenskiy, A.V.Tolbatov, O.N.Choporov i dr.]. – Odessa: KUPRIENKO SV, 2018 – 169 s.

Abstract. *The purpose of the article is to summarize the existing views of scientists and practitioners on the problem of using various financial instruments in the theory and practice of forming investment resources in the agricultural sector of the national economy in the context of globalization challenges.*

The results of the study. *The practice of using various financial instruments in the system of forming investment resources of the agricultural sector of Ukraine in the context of globalization challenges has been evaluated. Based on the generalization of the superior financial practices of attracting funds by business entities in the agricultural sector, internal and external financial instruments are distinguished. It has been revealed that in recent years the most widespread among domestic financial instruments are: bank lending, among which are agricultural insurance, avalized bills of exchange, lending in the context of software products; forward purchases; agricultural receipts and leasing services. It is proved that the rapid integration processes in the domestic agricultural sector and globalization challenges cause the expansion (the emergence of new) external financial instruments to attract investment resources, in particular: bonds, letters of credit, guarantees, factoring. It is assumed that in the near future, large companies remain superior*

users of innovative financial instruments for investing in agricultural development, unlike small producers because of their lack of awareness of access to them and their passive attitude to the use of these financial opportunities.

Conclusions. It proves the need to use innovative financial instruments for the formation of investment resources in the agricultural sector of the economy through a combination of internal (agricultural receipts, leasing services, forwards, bank financing) and external (bonds, letters of credit, guarantees, factoring) financial instruments for producers of the agricultural sector. The introduction of partnership programs both in the framework of insurance and in the areas of lending and the provision of leasing services will significantly improve conditions for producers of the agricultural sector, including small and medium-sized ones, as well as expand their ability to update fixed assets and replenish working capital.

Keywords: investment, agricultural sector, financial instruments, external and internal financing, lending, agricultural enterprise.

Стаття відправлена: 18.03.2019 г.

© Михайлов А.М..

THE ROLE OF THE CITY IN ADAPTATION TO CLIMATE CHANGES РОЛЬ ГОРОДОВ В АДАПТАЦИИ К ИЗМЕНЕНИЮ КЛИМАТА

Les A. V. / Лесь А. В.

с.е.с. / к.э.н.

ORCID: 0000-0002-1746-3744

Rashchenko A. V. / Рашченко А. В.

с.е.с. / к.э.н.

ORCID: 0000-0002-7603-072X

Zhytomyr National Agroecological University Zhytomyr, Stary Boulevard, 7, 10008

Житомирский национальный агроэкологический университет,

г. Житомир, Старый бульвар 7, 10008

Аннотация. В статье исследована роль городов в процессе адаптации к изменениям климата. Обобщены теоретические сведения о причинах изменений климата. Приведен перечень последствий глобального потепления для городов Украины. Исследована роль общества в процессе адаптации города к изменениям климата. В городах страны проживает большинство населения государства есть большое количество человеческого и интеллектуального ресурса. Также здесь производится самое большое количество парниковых газов и потребляется ископаемого топлива. Поэтому города занимают важное место в процессе предотвращения и адаптации к изменениям климата

Ключевые слова: изменения климата, адаптация, город.

Вступление. Факт изменения климата на планете учеными доказано. За последние сто лет, по данным Института космических исследований НАСА имени Годдарда среднегодовая температура в мире поднялась на 0,9 ° С. Верхним пределом поднятия глобальной температуры, закрепленной в международных соглашениях, есть 2 ° С, а пометкой, к которой следует стремиться мировому сообществу - + 1,5 ° С. Считается, что потепление вызвано антропогенной деятельностью человека, более указанных пределов, приведет к значительным негативным последствиям [4]. Так, например, ученые из Climate Central провели исследования и пришли к выводу, что если глобальная температура Земли вырастет на 4°C, то уровень воды в Мировом океане повысится почти на 9 метров. При существующих на сегодняшний день темпах развития общества такой прогноз может сбыться уже через 100 лет [5]. Исходя из вышеприведенного, понятно, что часть территорий Украины потенциально может оказаться под водой. Именно поэтому актуализация вопросов адаптации к изменениям климата является необходимым.

Целью статьи является обобщить теоретические сведения о причинах изменения климата, а также перечень последствий глобального потепления для городов Украины. Исследовать роль общества в процессе адаптации города к изменениям климата. В контексте достижения цели нами использованы общенаучные и специальные методы исследования.

Основной текст. Причиной повышения температуры является изменение концентрации парниковых газов, что, в свою очередь, вызвано использованием ископаемого топлива, уничтожением лесов, накоплением твердых бытовых отходов, интенсивным ведением сельскохозяйственной деятельности и тому подобное. Более подробно эффекты изменений климата приведены на рис. 1.

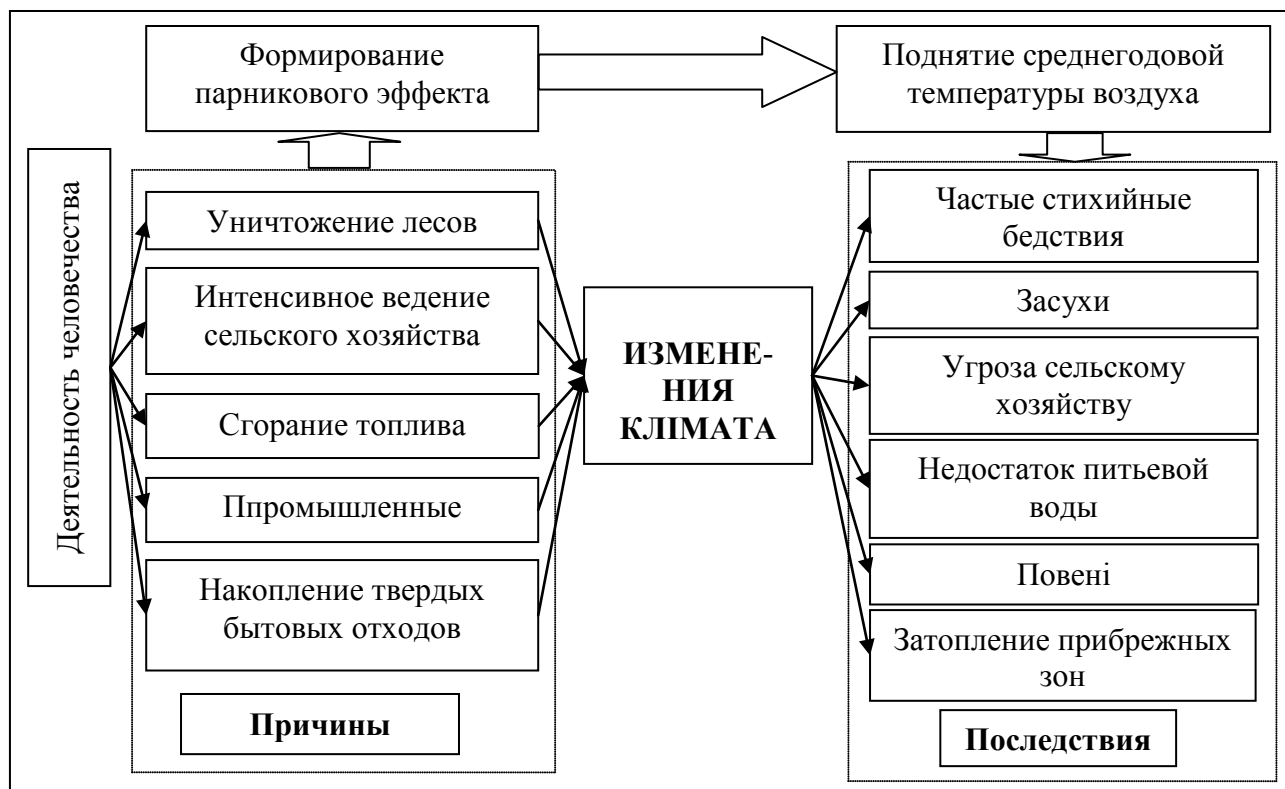

Рис. 1. Причины и последствия изменения климата

Следует заметить, что изменения климата повлияют на все сферы деятельности общества. В конечном итоге количество бедного населения увеличится в десятки раз, сложнее станет получить чистую питьевую воду и продукты питания, которые являются самыми необходимыми компонентами для существования человечества. Необратимым изменениям подвергаются все объекты природы: воздух, вода и почвы.

Вопросы адаптации и предотвращения изменения климата включают мероприятия в секторах энергетики, охраны окружающей среды, жилищно-коммунального хозяйства, сельского хозяйства, транспорта и других сфер человеческой деятельности. Для Украины наиболее актуальными остаются энергоэффективность и энергосбережение как меры, направленные на сокращение выбросов парниковых газов в секторе, который отвечает за 67% из них. Именно сфера и мероприятия по энергоэффективности являются, по данным Энергетического сообщества, Украиной реализуются лучше всего [2].

Последствия изменений климата проявляются не только в нарушении нормального состояния природных экосистем, но и в изменении условий проживания людей. Поскольку в городах Украины, по данным Государственной службы статистики, проживает 70% населения, проблемы и последствия проявления изменений климата особенно актуальны. Города Украины, независимо от размера и региона расположения в той или иной степени уязвимы к последствиям изменения климата.

Украина подписала целый ряд международных соглашений, целью которых является сокращение выбросов парниковых газов и предотвращения изменения климата. Среди них можно выделить Соглашение Мэров, как

международную инициативу, направленную на стимулирование сокращения выбросов и внедрение энергоэффективных мероприятий на местном уровне. В стране такое соглашение подписали 160 городов, в части которых уже разработаны и реализуются планы действий устойчивого энергетического развития и климата [2]. В целом, именно подобные международные соглашения потенциально способны обеспечить быструю реализацию мероприятий по предотвращению и адаптации к изменениям климата.

Ольга Шевченко в своих исследованиях отмечает, что последствия изменения климата, проявляясь в городской среде, вызывают негативное влияние на него. Автор акцентирует, что именно концентрация в городах значительного количества населения, особенности локального микроклимата, которые могут усиливать некоторые негативные последствия климатического изменения, изменение преобладающих подстилающих поверхностей города, высотная застройка, наличие сети городского транспорта и хорошо развитой инфраструктуры делает город значительно уязвимее к проявлениям климатического изменения по сравнению с другими территориями [3].

Приведенную проблему следует рассматривать с двух сторон. С одной - в городах проживает большинство населения нашего государства, поэтому стоит данным территориям уделить больше внимания и создать для жителей комфортное пространство для существования. С другой стороны, в городах потребляется больше ископаемого топлива, что приводит к тому, что производится больше парниковых газов. В данном случае необходимо делать особый акцент на уменьшении объемов выбросов вышеприведенных газов.

Йен Гел в своих работах [1] уделяет внимание комфорту жителей в городах. Большинство ландшафтов современного города покрыты искусственным покрытием, приводит к увеличению острова тепла, и, в свою очередь, повышение риска теплового стресса. Также именно искусственные поверхности делают невозможным своевременное поглощения влаги поверхностью и вызывает наводнения. Формирование зеленых зон улучшает ситуацию, но не решает проблему в полной мере.

Отдельным проблемным вопросом является энергоснабжение и тепловое излучение сооружений. На сегодняшний день в городах Украины достаточно много внимания уделяется решению приведенной проблемы путем введения энергетического менеджмента и аудита. Актуализация проблем энергосбережения в нашей стране вызвана не только желанием предотвратить изменения климата, но и объективными экономическими факторами.

Самой сложной для большинства городов мира является проблема транспорта. Именно транспорт потребляет больше энергоресурсов и является первым источником загрязнения атмосферного воздуха. Ученые разных стран ищут баланс между мобильностью и уменьшением нагрузки автотранспорта. По мнению ученых [1], перспективным сегодня является развитие пешеходной и велосипедной инфраструктуры города.

Понимая актуальность проблемы изменения климата предлагаем кроме классических направлений деятельности (адаптация и предотвращение) выделить третий - мониторинг и контроль. Очень важным этапом, по нашему

мнению, является процесс фиксирования результатов и анализ эффективности и действенности реализуемых мероприятий. Вышеуказанное возможно именно за счет проведения мониторинга и контроля.

Города являются не только источником причин изменений климата, но и местом где создают инновационные решения в различных сферах деятельности. В процессе предотвращения и адаптации к изменениям климата важное место занимают именно инновации. Уменьшая антропогенная нагрузка на окружающую среду необходимо продолжать удовлетворять современные растущие потребности населения. Ведь постулаты устойчивого развития общества предполагают синергетический развитие всех трех систем (экологической, экономической и социальной).

Заключение и выводы. Таким образом, влияние человечества на глобальную климатическую процессы является источником изменений, последствия которых будут катастрофическими. В то же время, всё ещё остаётся возможность снизить интенсивность таких изменений путём реализации глобальных климатических инициатив, внедрения государственных политик в сфере климата и поддержки локальных соглашений и программ. Особенного внимания заслуживают достижения отдельных городов Украины в сфере энергосбережения и энергоэффективности. Однако, все еще недостаточно разработанными остаются компоненты программ относительно адаптации городов к изменениям климата. Именно данному вопросу и будет уделено внимание в дальнейших исследованиях.

Литература.

1. Гел, Йен. Города для людей / Йен Гел: перевод с английского Ольги Любарской. - К.: Основы, 2018. - 280 с.
2. Климатическая политика Украины: энергетический компонент /И. Еременко, М. Винярская, Ю. Мельник. - представительство фонда им. Г. Бюлля в Украине, 2019. - 43 с.
3. Шевченко О.Г., Власюк О.Я., Ставчук И.И., Ваколюк М.В., Илляш О.Е. Оценка уязвимости к изменению климата: Украина [Текст] // Монография. — Киев: Myflaer, 2014. — 62 с.
4. Global Warming of 1.5°C [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.ipcc.ch/sr15/>
5. J. Norwine (ed.), A World After Climate Change and Culture-Shift Springer Science + Business Media Dordrecht 2014
6. The origins of the Covenant of Mayors [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.covenantofmayors.eu/about/covenant-initiative/origins-and-development.html>

References:

1. Jan Gehl (2018) Mista dlia liudey [Cities for people] Osnovy, Kyiv
2. Eremenko I., Vyniarska M., MelnykU. (2019) Klimatychna polityka Ukrainy: energetychna skladova [Climate policy of Ukraine: energy component] Predstavnytstvo fondu G/Bolia v Ukraini
3. Shevchenko O. G., Vlasiuk O. Ya., Stavchuk I. I., Vakoliuk M. V., Illiash O. E. (2014)

Ocinka vrazlyvosti do zmin klimatu: Ukraina [Assessment of vulnerability to climate change: Ukraine] Myflaer, Kyiv

4. "Global Waring of 1.5°C" [Online], available at: <https://www.ipcc.ch/sr15/> (Accessed 20 March 2019)

5. J. Norwine (2014) A World After Climate Change and Culture-Shift Springer Science + Business Media Dordrecht

6. The origins of the Covenant of Mayors [Online], available at: <https://www.covenantofmayors.eu/about/covenant-initiative/origins-and-development.html> (Accessed 20 March 2019)

Abstract. *The article investigates the role of cities in the process of adaptation to climate change. Theoretical information on the causes of climate change was generalized. The list of consequences of global warming for Ukrainian cities is given. The role of society in the process of adaptation of the city to climate change is explored. The majority of the population of the country live in Ukrainian cities, that is, a large number of human and intellectual resources. It also produces the largest amount of greenhouse gases and fossil fuels. Therefore, cities have an important place in the process of preventing and adapting to climate change. Cities are not only a source that causes the climate change, but also a place where innovative solutions are created in various fields of activity.*

Key words: climate change, adaptation, city.

Статья отправлена: 21.03.2019 г.

© Лесь А.В., Ращенко А. В.

УДК 330.341.07

**MODERN MANAGEMENT OF INNOVATION BUSINESS-STRUCTURE
СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ІННОВАЦІЙНИХ БІЗНЕС-СТРУКТУР****Kolodynskyi S.B./Колодинський С.Б.***d.e.s., as.prof./д.е.н., доцент*

ORCID: 0000-0002-9576-5289

Zakharchenko O.V./Захарченко О.В.*s.e.s., as.prof./к.е.н., доцент*

ORCID: 0000-0001-8198-6569

Babiy O.M./Бабій О.М.*s.e.s., as.prof./к.е.н., доцент*

ORCID: 0000-0001-5199-228X

*Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Odessa,
street Dedrihsona 4, 65029**Одеська державна академія будівництва та архітектури, Одеса,
вул.Дідріхсона 4, 65029*

Анотація. Сучасний етапом формування інноваційної моделі економічного розвитку України, передбачає формування нової науково-виробничої структури, в якій значна доля належить новітнім інноваційним бізнес-структурам. Найбільш поширеними інноваційним бізнесовими структурами є науково-дослідні інститути та дослідні центри, які займаються науковими та експериментальними розробками, визначають можливість матеріалізації новітніх інтелектуальних продуктів та встановлюють комерційну привабливість та потенційну конкурентоспроможність на ринках. Головними задачами таких організаційних структур є фундаментальні та прикладні дослідження, що втілюються у відповідних документах, до яких відносяться, у першу чергу, винаходи, патенти, ліцензії, ноу-хау та інша документація, яка має практичну цінність у виробництві.

Ключові слова: інновації, бізнес-структури, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, винаходи, патенти, ліцензії, ноу-хау.

Вступ. Посилення інноваційних бізнес-структур на регіональних ринках України викликано в першу чергу сучасним етапом формування інноваційної моделі економічного розвитку, який передбачає формування нової виробничої структури із значною долею новітніх інноваційних організацій та венчурних підприємств. Встановлена задача є досить складною та довготривалою за часом її вирішення, однак альтернативи немає і тому процес поширення новітніх інноваційних форм ведення сучасного виробництва передбачає різке підвищення значення саме інноваційних бізнес-структур.

Інновації стають головною рушійною силою сучасного виробництва, вони є ключовим аргументом в питаннях вирішення нагальних економічних проблем і без глибокого розуміння сутності цього економічного феномену не можливо зрозуміти сутність і нових бізнес-структур, що є їх носіями та розповсюджувачами. Термін “інновація” походить від латинського innovatio, що означає відновлення або оновлення чогось або якогось процесу з метою реалізації нової ідеї, винаходу, методу або способу, які змінюють навколишнє середовище і пристосовують його для широкого використання у повсякденній практиці. Сам термін “інновація” був запроваджений у науковий обіг відомим

австрійським економістом Й.А.Шумпетером, який визначаючи сутність цієї категорії виділив п'ять типів інновацій: 1) виготовлення нового продукту або відомого продукту у новій якості; 2) впровадження нового методу виробництва; 3) освоєння нового ринку збуту; 4) отримання нового джерела сировини або напівфабрикатів; 5) проведення реорганізації управління [1,с.23]. Тому, формуючи нові економічні бізнес-структури на регіональному рівні і націлюючи їх на продукування, запровадження, освоєння та дифузії у сучасному виробництві, ми повинні чітко розуміти ті базові засади на яких вони утворюються і які є основною метою їх існування.

Основний текст. Інновація є комплексним процесом, котрий включає в себе створення, розробку, доведення до комерційного використання і розповсюдження нового технічного або якогось іншого рішення, що задовольняє потребу, відмічають українські дослідники Ажаман І.А., Дубницький В.І., і наголошують, що в практичній діяльності інновація інтерпретується як процес перетворення потенційного НТП в реальний, втілений в нові продукти та технології. В цьому процесі винахід, наукове знання або ідея набувають економічного змісту. Новація перетворюється на товар і виступає як об'єкт на ринку [2,с.37]. Інновація, таким чином, має комплексний характер і включає в себе всю сукупність науково-технічних знань що накопичені суспільством і матеріалізуються у сучасному виробничому процесі у вигляді продуктів з високою долею втілених в них винаходів, відкриттів та інших наукових досягнень. Бізнесові структури, що виникають і прогресують на регіональних ринках товарів і послуг можуть називатися інноваційними тільки в тому разі, коли вони несуть в собі всі ті риси, що притаманні інноваційним процесам, в кінцевому разі втілюються в інноваційних продуктах і можуть насичувати всезростаючі потреби споживачів в наукомістких товарах з якісно новими споживчими властивостями.

Характеристики інноваційних бізнес-структур можуть бути представлені і більш широко, але на наш погляд, вказані риси відображають всю сутність нових організаційно-економічних утворень і відбивають ті процеси, заради яких вони і створюються в економічній структурі регіону.

Бізнес-структури, що виникають в сучасних умовах України, які характеризуються як перехідною стадією української економіки від командно-адміністративних методів управління до ринкових методів та механізмів управління економічними процесами, безумовно несуть в собі всі ті риси, які притаманні цим складним та суперечливими процесам і відбивають в собі весь комплекс накопичених проблем та невирішених задач. Можливо система класифікації інноваційних організацій мало змінилася, але досить складними стали методологічні підходи щодо віднесення тієї чи іншої бізнес-структури до певної групи, якій притаманні відмінні риси та характерні ознаки. Нами виділяються певні спеціалізовані інноваційні бізнесові структури, які, вважаємо важливим наголосити, не визначаються домінуванням якоїсь форми власності, що є безумовно важливою характеристикою бізнес-структур, однак головними ознаками є саме їх інноваційність та здатність розробляти технічні новації в передових галузях науки та техніки, тобто їх належність до комплексу

спеціалізованих науково-технічних утворень з різним цільовим призначенням.

Серед головних ознак, що визначають належність будь-якої бізнес-структури до інноваційних спеціалізованих структур за характером створення є наявність таких рис:

1. Гнучкість та адаптованість бізнес-структури у системі управління та організації науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт до вимог сучасного науково-технічного прогресу та сучасної організації високотехнологічного виробництва.

2. Підвищений науковий та інтелектуальний рівень всіх співробітників, що задіяні в творчих пошуках та наукових розробках, висока організаційна взаємодоступність та тісний взаємоконтакт при передачі наукових розробок та результатів проведених іспитів кінцевих продуктів.

3. Висока ефективність кінцевих результатів науково-дослідних робіт, їх висока запровадженість у виробництво, які поєднуються із значним ризиками та невизначеністю кінцевого результату, а також високий інвестиційний ефект, що свідчить про значну віддачу інвестицій у зрівнянні зі структурами, що не займаються новітніми розробками, зупинившись на виробництві традиційних товарів та послуг.

Перелік рис, що визначають головні особливості інноваційних бізнес-структур ми могли б продовжити, однак зупинимося саме на вказаних характеристиках, які на нашу думку є найбільш типовими та вразливими і тому відбивають найбільш повно та суттєво ознаки інноваційності регіональних бізнес-структур. Разом з тим, визначаючи відмітні риси регіональних організацій та підприємств, що є за своїми ознаками інноваційними, ми будемо спиратися на світовий досвід діяльності інноваційних організацій та вітчизняний досвід, що враховує національні традиції, практичні навички, історичні особливості та культуру підприємництва в нашій країні.

Найбільш поширеними інноваційним бізнесовими структурами є науково-дослідні інститути та дослідні центри, які займаються науковими та експериментальними розробками, визначають можливість матеріалізації новітніх продуктів та їх комерційну конкурентоспроможність на ринках регіону. Головними задачами таких організаційних структур є фундаментальні та прикладні дослідження, що втілюються у відповідних документах, до яких відносяться, у першу чергу, винаходи, патенти, ліцензії, ноу-хау та інша документація, яка має практичну цінність у виробництві. Такі новітні розробки можуть втілюватися безпосередньо у своє виробництво або продаватися на ринку інтелектуальних продуктів і приносити відповідний комерційний результат.

Значна роль у регіональній економіці відводиться проектно-конструкторським організаціям та спеціалізованим конструкторським бюро, що займаються конструкторськими розробками та проектуванням новітніх ідей, НДДКР, експериментують та випробують новітні зразки товарів з метою визначення їх здатності задовольнити потреби споживачів. На стадії дослідно-конструкторських робіт, які є продовженням робіт науково-дослідних організацій, проводиться конкретне втілення НДР в конструкторську

документацію, на цій стадії за допомогою різних методів експериментування та технологічних випробувань оптимізуються принципи дії створюваного новітнього об'єкту, вдосконалюються його якості та вирішуються питання його сертифікації.

Особлива роль відводиться будівельно-монтажним організаціям, що займаються розробкою проектно-кошторисної документації на об'єкти капітального будівництва, нових споруд і сучасного будівництва, розширенню, реконструкції або технічному переозброєнню вже існуючих виробничих об'єктів, що пристосовуються до нового інноваційного виробництва та впровадження сучасних інновацій. Вказана інноваційна структура повинна відповідати високому організаційно-технічному рівню налагоджуваного виробництва, завжди відповідати конкурентним вимогам виробничої системи, бути гнучкою, тобто складатися з інтегрованих автоматизованих модулів, котрі здатні швидко переобладнатися у новітній об'єкт, що відповідає вимогам виробництва інноваційного продукту.

В останні часи широке розповсюдження отримали науково-технічні парки, які являють собою інноваційні організації, що формуються навкруги великих наукових центрів, університетів, інститутів з розвиненою інфраструктурою і які включають в себе цілий комплекс дослідних лабораторій, експериментальних заводів та інших підприємницьких структур, націлених на освоєння нових видів продукції технічного призначення.

Головними визначальними рисами науково-технічних парків є високий рівень новизни науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, висока апробація отриманих результатів та значна комерційна ефективність їх діяльності. Як визначають науковці, науково-технічні парки бувають трьох видів. До першого з них відносять наукові парки у вузькому розумінні слова, які займаються тільки дослідницькою діяльністю і не втілюють отримані результати у виробничий процес. Такі парки є суто інтелектуальними центрами, що своєю головною метою вважають суто наукову діяльність не обтяжену практикою виробництва. Другий вид парків є дослідницькими, які новітні розробки доводять до стадії технічного прототипу, готового до втілення його у виробництво, тобто випробуваний зразок нової техніки або нового продукту, придатного до серійного виробництва. Третій вид парків є парками у широкому розумінні слова, які виступають у вигляді інкубаторів, що поширюють новостворені інноваційні структури у масштабах окремого міста, регіону або цілої галузі. Так, в Західній Європі, де цей процес отримав масового поширення, бізнес-інкубатори у вигляді вищих навчальних закладів, університетів, наукових центрів надають притулок малим фірмам, які тільки створені, для реалізації розроблених ідей на практиці. Такі бізнесові центри надають малим підприємницьким структурам за помірну плату виробничі площі, лабораторне обладнання, технології виробництва та інші необхідні для швидкого поширення їх наукових розробок у виробництві. Вони навіть сприяють просуванню нових продуктів, що відпрацьовані та запуснені у масове виробництво, на регіональний ринок, а в деяких випадках і на світові ринки.

В основі розбудови технологічних парків покладено ряд основних

принципів:

—поєднання в єдине ціле та координація важливих складових сфер виробництва та науки, які у своїй сукупності призведуть до виникнення синергетичного ефекту, що проявиться у значному прориві на ринках високих технологій та новітніх продуктів;

—підтримка новостворених бізнес-структур, що не мають ще необхідних засад для самостійного існування, але мають значні перспективи стосовно просування на нові, як правило недоступні ринки збуту сучасних, високотехнологічних товарів;

—висока ступінь залучення фінансових важелів у сферу високих технологій, що приймає вид ризикового або венчурного капіталу, який стає головним аргументом у суперництві сучасних високотехнологічних компаній;

—широке використання усіх наявних ресурсів та особливо інтелектуального ресурсу, що стає головною умовою швидкого розвитку всіх складових національної економіки.

Інтелект стає такою рушійною силою, що призводить до масового розповсюдження накопиченого наукового знання та застосування його на практиці. У технологічних парках створюються унікальні умови для дослідної діяльності, експериментування, випробування новітніх розробок, будування зразків сучасної нової техніки. Науковці отримують можливість реалізувати свої ідеї в умовах, близьких до практичного споживання новітніх продуктів, встановлення їх споживчих якостей та впливу нового продукту на споживача, навколишнє середовище і визначення можливостей утилізації розробленого продукту.

Надзвичайно цікавою в останні часи є новітня інноваційна структура, яка на нашу думку заслуговує на особливу увагу – технополіс. Ця структура має вигляд спеціального інноваційного комплексу, створеного в межах одного регіону, як правило в окремому місті, де виникли унікальні умови поєднання виробничих потужностей, науково-дослідних, науково-виробничих та навчальних установ з розвиненою інфраструктурою, що виглядає як цілісна сукупність автомобільних та залізничних доріг, морських та авіаційних портів, засобів зв'язку та телекомунікацій, комунально-житлової власності та сприятливого інвестиційного клімату зі збоку органів місцевої влади. За таких умов виникають новітні міста сучасного типу, основною ціллю яких є вирішення гострих соціальних питань, пов'язаних зі створенням умов для продуктивної праці високопрофесійних науковців, які не змогли знайти себе у сучасних підприємницьких структурах і не реалізували весь багаж своїх знань в практичній діяльності. На відміну від технологічних парків, технополіси створюють, тобто будують, спеціально і вони забезпечують весь комплекс робіт інноваційного процесу починаючи від виникнення ідеї до її практичної реалізації. Основою технополісу, як нової інноваційної структури є його ієрархічна побудова у вигляді модульного поєднання всіх складових, до яких відносять в першу чергу науково-дослідні установи, підприємницькі та виробничі фірми, лабораторні комплекси, експериментальні заводи та комерційні структури самого широкого функціонального призначення.

Заклучення та висновки. Таким чином були розглянуті питання, необхідні для розвитку інноваційних бізнес-структур які треба невідкладно реформувати існуючу в Україні систему оплати праці наукових працівників, підвищивши вартість цієї робочої сили. Якщо фізична й інтелектуальна праця оплачуватиметься належним чином, то перед підприємцями постане проблема її економії. Це може підвищити рівень безробіття і посилити конкуренцію на вітчизняному ринку праці, але змусить економити головні види ресурсів та інші фактори виробництва, підвищувати продуктивність праці. Розробка та впровадження новітньої техніки і прогресивних технологій стануть основним способом ведення конкурентної боротьби, завоювання нових ринків збуту. Отже, збільшиться попит на розумову працю інженерів, науковців, освітян, здатних ефективно працювати в умовах економічних змін і на авансцену вийдуть підприємці-новатори, щоб не лише впроваджувати традиційну, імітаційну чи залежну інноваційну стратегію, а й розробляти стратегію наступальну, що вимагає високої кваліфікації, вправного менеджменту, раціональної організації роботи.

В статті отримані висновки, які полягають в тому, щоб інтегрувати вітчизняні інноваційні бізнес-структури у світогосподарський процес, треба підвищувати ефективність і конкурентоспроможність всіх суб'єктів інноваційної діяльності, зокрема, розвивати такі форми інноваційної діяльності, як концерни, технологічні парки, бізнес-інкубатори, інноваційні та технологічні центри, технополіси, адміністративні райони інтенсивного науково-технічного розвитку районів та окремих міст. У цих формах можуть об'єднуватися підприємства промисловості, транспорту, торгівлі, банківської сфери для спільного здійснення наукомістких інноваційних проектів.

Література:

1. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития./Пер. с нем. –М.: Прогресс, 1982. –455с.
2. Ажаман І.А., Колодинський С.Б. Менеджмент та управління проектами в будівельній галузі: навчальний посібник / за редак. д.е.н., доцента Ажаман І.А. –Одеса: ОДАБА, 2017.–269с.
3. Бабій О.М., Колодинський С.Б. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств: Монографія. – Одеса, Атлант, 2017. -514с.

References:

- 1.Shumpeter I.A. Teoria ekonomishegogo razwitiya. /Per. nem. –M.Progres.1982. -455s.
- 2.Agaman I.A.,Kolodinskyi S.B. Menedjment ta upravlinnia proektamy w budiwelnoi galuzi: nawhalnyi posibnuk./ za redak. d.e.n. dozenta Agaman I.A.–Odessa: ODABA, 2017. -269s.
3. Babyi O.M., Kolodinskyi S.B. Teoretychni, metodologichni ta praktychni aspekty konkurentospromognosti pidpriemstwa: Monografia. Odessa^ Atlant, 2017. -514s.

Abstract

The modern stage of the formation of an innovative model of Ukraine's economic development involves the formation of a new research and production structure, in which a significant fate

belongs to the latest innovative business structures. The most widespread innovative business structures are research institutes and research centers that are engaged in scientific and experimental development, determine the possibility of materializing the latest intelligent products and establish commercial attractiveness and potential competitiveness in the markets. The main objectives of such organizational structures are fundamental and applied research, embodied in relevant documents, which include inventions, patents, licenses, know-how and other documents of practical value in production.

Key words: *innovations, business structures, research and development works, inventions, patents, licenses, know-how.*

Стаття відправлена 29.03.2019.

© Колодинський С.Б., Захарченко О.В., Бабій О.М..

УДК 34.01

**DETERMINATION OF THE TYPES OF PUBLIC SERVICE IN TERMS
OF THE RULES OF LEGISLATIVE TECHNIQUE
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ВИДОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ С
ТОЧКИ ЗРЕНИЯ ПРАВИЛ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЙ ТЕХНИКИ**

Kovaleva J.N. / Ковалева Ю.Н.

assistant prof. / доцент

SPIN: 9375-8090

Serashov V. A. / Серашов В.А.

master student / магистрант

Kuban State University,

Krasnodar, Stavropolskaya st., 149, 350040

Кубанский государственный университет,

Краснодар, ул. Ставропольская, 149, 350040

Аннотация. В работе рассматривается проблема классификации видов государственной службы с учетом появления в базовом законе, регулирующем государственную службу в РФ термина «государственная служба иных видов». Сравнительному анализу подвергается указанный термин в соотношении с правоохранительной службой. Авторы анализируют эффективность указанных изменений в законе, в том числе через призму правил юридической техники, выявляя нарушение правил логики, правил точности и ясности, системно-структурных правил. В статье отражены пробелы и коллизии в правовом регулировании видов государственной службы в РФ, оценивают тенденции развития «служебного законодательства» в России.

Ключевые слова: государственная служба, система государственной службы, правоохранительная служба, правоохранительная деятельность, юридическая техника, правила законодательной техники.

Вступление.

Совершенствование механизма государственного управления России предполагает и реформирование системы государственной службы [2].

Основным нормативным правовым актом, регулирующим государственную службу в РФ является федеральный закон от 27.05.2003 № 58-ФЗ (в ред. от 23.05.2016) «О системе государственной службы Российской Федерации» («Собрание законодательства РФ», 02.06.2003, № 22, ст. 2063).

В преамбуле закона сформулирована цель закона как определение правовых и организационных основ системы государственной службы Российской Федерации, в том числе систем управления государственной службой Российской Федерации. Нормативное закрепление системы государственной службы претерпело значительные изменения в последние годы особенно в части классификации видов государственной службы.

Основной текст.

Система государственной службы включает в себя: государственную гражданскую службу; военную службу; государственную службу иных видов, при этом гражданская делится на федеральную гражданскую государственную службу и государственную гражданскую службу субъектов РФ, а военная и государственная служба иных видов относятся только к федеральному уровню.

Наиболее интересным для нас с точки зрения юридической техники является употребление законодателем термина «государственная служба иных видов». Отметим, что такая формулировка получила свое законодательное закрепление в редакции Федерального закона от 13.07.2015 № 262-ФЗ. В прежней редакции отдельно выделялась правоохранительная служба. Однако «Другие виды» федеральной государственной службы предусматривались законом только путем внесения изменений и дополнений в указанный нормативный акт. Однако закрытый перечень (гражданская, военная, правоохранительная) службы, приведенный в п. 1 рассматриваемой статьи закона в прежней редакции, по правилам юридической техники и так предполагает отсутствие иных видов службы. То есть часть абзац второй части третьей статьи второй анализируемого закона прежней редакции был излишнем.

В действующей редакции закреплено, что государственная служба иных видов устанавливается федеральными законами.

В ходе обсуждения законопроекта в Государственной Думе было отмечено, что была сформулирована задача дифференциации статуса правоохранительной службы, выделение как бы подстатусов под различные виды государственной службы, дифференциации, чтобы выделить особенности, которые свойственны каждому виду правоохранительной службы [3].

Классификация должна быть по одному основанию на каждом уровне деления. Как мы видим, сначала законодатель делит государственную службу по функциям и задачам, затем по уровням государственного устройства (федеральная и субъектов). Можно сказать, что государственная гражданская служба учреждена федеральным законодателем для обеспечения исполнения полномочий органов государственной власти Российской Федерации, органов государственной власти субъектов Российской Федерации, таким образом, по своим задачам данный вид службы является противоположным правоохранительной и военной службе [1]. Также можно сделать вывод о том, что иные виды государственной службы будут противоположны гражданской и военной, или же что иные виды службы и есть правоохранительная. В последнем случае неясно, зачем тогда законодатель изменил законодательные положения с «правоохранительной» на «иные».

Наличие выражения «иные» в нормативных правовых актах нарушает языковые правила юридической техники точности и ясности. Эта форма построения норм является неприемлемой вследствие нулевой семантической ценности.

В таком случае непонятно, какие существуют критерии отнесения к иным видам государственной службы, сколько вообще таких иных видов. Как справедливо заметил С.Е. Чаннов, вообще видов государственной службы теперь не три, а неопределенно много [11]. Статья 7 Федерального закона «О системе государственной службы Российской Федерации», которая ранее называлась «Правоохранительная служба», вообще утратила силу. Таким образом, в настоящее время отсутствует понятие «государственная служба иных видов», что не позволяет четко определить, в каких органах государства она осуществляется. С точки зрения телеологического толкования «иные» виды

государственной службы должны быть шире правоохранительной службы.

В научной литературе также нет единого мнения по поводу видов правоохранительной службы. Некоторые авторы полагают, что это служба в правоохранительных органах, к числу которых относятся органы внутренних дел, органы и учреждения уголовно-исполнительной системы, таможенные органы, органы прокуратуры [8]. Другие включают в эту группу также федеральную службу судебных приставов [4], государственную фельдъегерскую службу [12], службу в Следственном комитете РФ [12] и др.

Следует отметить также, что правоохранительную деятельность осуществляют и судебные органы. При этом согласно действующему законодательству судьи арбитражных судов и судов общей юрисдикции замещают государственные должности Российской Федерации, их правовое положение регулируется Федеральным законом от 26 июня 1992 года «О статусе судей Российской Федерации» (Российская газета, № 170, 29.07.1992). Сотрудники аппарата судов состоят на государственной гражданской службе, о чем свидетельствует Реестр должностей федеральной государственной гражданской службы, утвержденный Указом Президента от 31 декабря 2005 года. В этой связи возникает вопрос, можно ли рассматривать их деятельность как специальный (иной) вид государственной службы, тем более что 14 февраля 2017 года в Государственную Думу ФС РФ внесен текст законопроекта № 102355-7 «О государственной судебной службе Российской Федерации» с целью выделения государственных служащих судебной системы из государственно-гражданской службы в отдельный вид государственной службы.

По мнению Б.В. Россинского, коренным отличием правового положения государственных служащих в традиционно называемых «правоохранительных органах» и в некоторых других органах исполнительной власти (например, в системах МЧС России, МИД России) от правового положения государственных служащих обычной федеральной государственной гражданской службы является наличие у государственных служащих, проходящих службу в органах и организациях, относящихся к этим системам, специального звания или дипломатического ранга [10].

Если идти по такому пути, то в некотором смысле правоохранительной деятельностью занимаются нотариусы, омбудсмены и многие другие лица, особенно замещающие государственные должности, но не являющиеся государственными служащими.

Определять виды службы из буквального толкования ст. 2 закона «О системе государственной службы Российской Федерации» мы можем их системного толкования законодательства, а именно путем поиска и анализа отдельных законов об отдельных видах государственной службы.

Так отдельные законы имеются: «О службе в органах внутренних дел Российской Федерации и внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации» (Федеральный закон от 30.11.2011 № 342-ФЗ. «Собрание законодательства РФ», 05.12.2011, № 49 (ч. 1), ст. 7020), «О службе в федеральной противопожарной службе Государственной противопожарной

службы и внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации» (Федеральный закон от 23.05.2016 № 141-ФЗ. «Собрание законодательства РФ», 30.05.2016, № 22, ст. 3089), «О службе в уголовно-исполнительной системе Российской Федерации и о внесении изменений в Закон Российской Федерации «Об учреждениях и органах, исполняющих уголовные наказания в виде лишения свободы» (Федеральный закон от 19.07.2018 № 197-ФЗ. «Собрание законодательства РФ», 23.07.2018, № 30, ст. 4532), «О Следственном комитете Российской Федерации» (Федеральный закон от 28.12.2010 № 403-ФЗ. «Собрание законодательства РФ», 03.01.2011, № 1, ст. 15), «О службе в таможенных органах Российской Федерации» (Федеральный закон от 21.07.1997 № 114-ФЗ. «Собрание законодательства РФ», 28.07.1997, № 30, ст. 3586), Федеральный закон от 7 февраля 2011 года № 3-ФЗ «О полиции» (Собрание законодательства РФ. 2011. № 7. Ст. 900).

Козбаненко В.А., анализируя положения законодательства о прокуратуре и национальной гвардии, предлагает включать данные виды государственной службы в иные частично [6].

Анализируя Закон РФ от 17 января 1992 г. № 2202-1 «О прокуратуре Российской Федерации», в частности ст. 1, можно прийти к выводу, как отмечает автор: в органах прокуратуры осуществляется деятельность нескольких категорий лиц: прокуроров, военных прокуроров, работников органов прокуратуры, сотрудников научных и образовательных организаций прокуратуры («Собрание законодательства РФ», 20.11.1995, № 47, ст. 4472). Исходя из действующей нормы Закона № 58-ФЗ к госслужбе иных видов (иного вида) здесь относится ее прохождение на должностях лишь прокурорских работников. К таковым не относятся специалисты, которые проходят государственную гражданскую службу в органах прокуратуры, соответственно, их статус определяется Федеральным законом от 27 июля 2004 г. № 79-ФЗ «О государственной гражданской службе Российской Федерации» («Собрание законодательства РФ», 02.08.2004, № 31, ст. 3215). Служба в органах и организациях прокуратуры является федеральной государственной службой. Федеральными государственными служащими здесь являются прокурорские работники, исполняющие обязанности по должностям федеральной госслужбы с учетом требований Закона о прокуратуре, которым и определяется их правовое положение и условия службы.

Войска национальной гвардии, в соответствии с Федеральным законом от 3 июля 2016 г. № 226-ФЗ «О войсках национальной гвардии Российской Федерации», являются военной организацией, предназначенной для обеспечения государственной и общественной безопасности, защиты прав и свобод человека и гражданина (СЗ РФ. 2016. № 27 (ч. I). Ст. 4159). В этих войсках предусмотрены три вида государственной службы: военная, в войсках национальной гвардии и гражданская. Соответственно, граждане здесь проходят военную службу по призыву или на условиях добровольного поступления - военнослужащие; на условиях добровольного поступления на службу в войсках национальной гвардии - сотрудники; а федеральные государственные гражданские служащие и работники по трудовому договору

признаются лицами гражданского персонала. При этом все эти категории относятся к личному составу войск национальной гвардии. Исходя из положений данного Закона иным видом службы следует признать службу в войсках национальной гвардии, которую проходят граждане путем добровольного поступления на условиях заключения с ними контракта и которым присваиваются специальные звания.

Российское казачество согласно нормам федерального закона «О государственной службе российского казачества» проходит государственную гражданскую службу, военную службу и проходит федеральную государственную службу, связанную с правоохранительной деятельностью, в соответствии с федеральным законодательством. То есть в данном случае служба казачества, связанная с правоохранительной деятельностью, будет относиться так же к иным видам государственной службы. Следует отметить, что легального определения службы, связанной с правоохранительной деятельностью, в российском законодательстве отсутствует, что так же является нарушением правил юридической техники. А именно правила логики – определение неизвестного через неизвестное.

Служба судебных приставов, служба в министерстве иностранных дел является гражданской службой, и соответственно к иным видам службы не относится, хотя задачи и функции соотносятся с правоохранительной деятельностью. Государственные должности Российской Федерации следует также отличать от должностей государственной службы.

В 2010 г. ученые-административисты подчеркивали, что дальнейшее развитие федерального законодательства о государственной службе связано с задачей реформирования правоохранительной службы, и полагали, что в отдаленной перспективе должны сохранить свое действие федеральные законы, регулирующие порядок прохождения службы в различных правоохранительных органах. Это обосновывалось необходимостью учета специфики правоохранительной службы в соответствующих федеральных органах исполнительной власти [7].

С.Е. Чаннов, исследовав данные аспекты, отмечает проблему принятия в последние годы законодательных актов о службе в правоохранительных органах, по большей части содержащих дублирующие друг друга нормы, а также констатирует ситуацию нарушения принципа юридической техники - максимальной экономии норм при изложении правовых предписаний, недопущение их повторов.

Рассматривая проблему дублирования нормативных предписаний, нарушающего один из важнейших принципов юридической техники, В.Ю. Картухин подчеркивает, что отступление от указанного основного положения приводит к увеличению количества законов, в которых становится трудно ориентироваться правоприменителю, и способствует распространению правового нигилизма, загромождению законодательства бесполезными нормами [3,9].

Заключение и выводы.

Подводя итоги системного анализа правовых норм о выводах и

классификации видов государственной службы, можно мы пришли к выводу об отнесении к иным видам государственной службы следующие: в органах внутренних дел, в органах уголовно-исполнительной системы, в органах прокуратуры, в следственный комитет, таможенная служба, государственная фельдъегерская служба, противопожарная служба, в национальной гвардии, служба казачества.

Отсутствие каких-либо критериев отнесения к иным видам государственной службы, легального определения правоохранительной службы или службы, связанной с правоохранительной деятельностью, приводит к отсутствию ясности, точности и системности служебного законодательства РФ. Налицо тенденция, обусловленная законодательным требованием, появления отдельных федеральных законов о каждом самостоятельном виде государственной службы. Однако требования к структуре и содержанию таких законов в действующем законодательстве отсутствуют. Таким образом, многие службы, хоть и фактически осуществляют правоохранительную деятельность в доктринальном понимании (служба судебных приставов, дипломатическая служба и т.д.), относятся к гражданской службе либо в силу прямого закрепления в законе, либо в силу регулирования деятельности данной службы не федеральным законом, а положением, утвержденным подзаконным актом. На наш взгляд более эффективным и соответствующим правилам юридической техники будет закрепление в Федеральном законе от 27 мая 2003 года № 58-ФЗ «О системе государственной службы Российской Федерации» конкретные виды государственной службы с закрытым перечнем.

Литература:

1. Алексеев И.А. К вопросу об отличиях муниципально-правовой ответственности от иных видов юридической ответственности // Государственная власть и местное самоуправление. 2016. № 9. С. 40 – 45.
2. Бобров А.М., Телегин А.С. Государственная служба иных видов: понятие и ее особенности // Административное право и процесс. 2018. № 9. С. 55 – 60.
3. Государственная Дума. Стенограмма заседаний // Бюллетень № 224 (1462). 24 марта 2015 г. С. 30.
4. Зенков М.Ю. Государственная и муниципальная служба. Новосибирск: Издательство СибАГС, 2015. 352 с.
5. Картухин В.Ю. Основные закономерности использования законодательной техники в правовой практике субъекта Российской Федерации: анализ проблем совершенствования // Конституционное и муниципальное право 2005. № 4. С. 24 – 27.
6. Козбаненко В.А. Иные виды государственной службы - правоохранительная служба: закон и доктрина // Актуальные проблемы российского права. 2018. № 9. С. 92 – 101.
7. Концепции развития российского законодательства / Под ред. и с предисл. Т.Я. Хабриевой, Ю.А. Тихомирова. М., 2010. 732 с. Глава 8. Концепция развития административного законодательства. С. 123 - 162.

8. Музафарова Л.Ш. Служба в правоохранительных органах как вид государственной службы // Молодой ученый. 2016. № 1 (105). С. 823 - 825.

9. Надеев Р. Законотворческие ошибки // Российская юстиция. 2001. № 5. С. 20 - 22.

10. Россинский Б.В. О законодательной дефиниции государственной службы. История становления и современное состояние исполнительной власти в России. М.: Новая правовая культура, 2003. С. 161.

11. Чаннов С.Е. Государственная правоохранительная служба: быть или не быть? // Журнал российского права. 2016. № 11. С. 64 – 71.

12. Шайхатдинов В.Ш. К вопросу о государственной службе иных видов // Бизнес, Менеджмент и Право. 2016. № 3 - 4. С. 55 - 57.

References:

1. Alekseev I.A. On the question of differences between municipal legal liability and other types of legal liability // State power and local self-government. 2016. № 9. P. 40 - 45

2. Bobrov A.M., Telegin A.S. Public service of other types: the concept and its features // Administrative law and process. 2018. № 9. P. 55 - 60

3. State Duma. Meeting transcript // Bulletin No. 224 (1462). March 24, 2015 p. 30.

4. Zenkov M.Yu. State and municipal service. Novosibirsk: SibAHS Publishing House, 2015. 352 p.

5. Kartuhin V.Yu. The main laws of the use of legislative technology in the legal practice of the subject of the Russian Federation: analysis of the problems of improvement // Constitutional and municipal law 2005. No. 4. S. 24 - 27.

6. Kozbanenko V.A. Other types of public service - law enforcement service: law and doctrine // Actual problems of Russian law. 2018. № 9. S. 92 - 101.

7. Concepts of the development of Russian legislation / Ed. and with foreword. T.Ya. Khabrieva, Yu.A. Tikhomirov. M., 2010. 732 p. Chapter 8. The concept of development of administrative legislation. P. 123 - 162.

8. Muzafarova L.Sh. Service in law enforcement as a form of public service // Young Scientist. 2016. № 1 (105). Pp. 823-825.

9. Nadeev R. Legislative mistakes // Russian justice. 2001. No. 5. P. 20 - 22.

10. Rossinsky B.V. On the legislative definition of public service. The history of formation and the current state of the executive branch in Russia. M.: New legal culture, 2003. p. 161.

11. Channov S.E. State law enforcement service: to be or not to be? // Journal of Russian law. 2016. No. 11. P. 64 - 71.

12. Shaykhatdinov V.Sh. On the issue of public service of other types // Business, Management and Law. 2016. № 3 - 4. P. 55 - 57.

Abstract. The paper deals with the problem of classification of types of civil service with regard to the appearance in the basic law governing the civil service in the Russian Federation of the term “public service of other types”. The specified term in relation to the law enforcement service is subject to comparative analysis. The authors analyze the effectiveness of these changes in the law, including through the prism of the rules of legal technology, identifying violation of the rules of logic, rules of accuracy and clarity, system-structural rules. The article reflects the gaps and conflicts in the legal regulation of the types of civil service in the Russian Federation, assess the development trends of «official legislation» in Russia.

Key words: public service, public service system, law enforcement service, law enforcement, legal technology, the rules of legislative technology.

Статья отправлена: 21.03.2019г.
© Ковалева Ю.Н., Серашов В.А.

УДК 811.111 373. 6 276.6:616.9

KEY TERMS OF THE FIELD OF MEDICINE «INFECTOLOGY»: LEXICO-SEMANTIC AND ETIMOLOGICAL ASPECTS**КЛЮЧОВІ ТЕРМІНИ ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ «ІНФЕКТОЛОГІЯ»: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ****Synytsia V.G. / Синица В.Г.***c.f.s., as.prof. / к.ф.н., доц.*

ORCID ID 0000-0002-8346-3662

Myronyk O.V. / Мироник Е.В.*c.m.s., as.prof. / к.мед.н., доц.*

ORCID ID 0000-0002-5717-7267

Teleky M.M. / Телеки М.М.*c.f.s., as.prof. / к.ф.н., доц.*

ORCID ID 0000-0003-4161-4386

*Higher State Educational Institution of Ukraine**“Bukovinian State Medical University”,**Chernivtsi (Ukraine), Tetral'na Sq, 2 58000**Вищий державний навчальний заклад України**«Буковинський державний медичний університет»,**Чернівці (Україна). Театральна площа, 2 58000*

Анотація. Описані результати лінгвістичного спостереження стосовно презентації ключових термінів мікротерміносистеми «Інфектологія» на матеріалі латинської та англійської мов. Аналізуються композиційні моделі ключових термінів, їхні лексико-семантичні особливості, етимологія.

Ключові слова: інфектологія, інфекція, інфекційні хвороби, терміно- утворююча та лексико- семантична структура, етимологія термінів.

Вступ. Про доцільність детального дослідження термінологічної системи галузі медицини «Інфектологія» з боку лінгвістів і термінологів свідчать опубліковані у 2015 році (Женева, 8 травня 2015 року) рекомендації щодо назв нових інфекційних захворювань людини, які мають бути коректними з наукової точки зору і прийнятні соціально. Зокрема, помічник Генерального директора ВООЗ з безпеки здоров'я, пані д-р Keiji Fukuda заявила, що «... назви захворювань мають велике значення, хоча декому ця проблема здається надуманою». На думку ВООЗ, назва має складатися з загальних описових термінів, що розкривають симптоми хвороби, містити вказівку на патоген-збудник; за необхідності треба додавати уточнюючу інформацію стосовно сезонності захворювання, тяжкості перебігу, кого уражує переважно тощо. Рекомендовано уникати географічних складових терміна, епонімних та анімальних компонентів, слів, які викликають страх у населення типу «невідомого походження, летальне захворювання, епідемічне захворювання» [1]. Ці рекомендації ще раз підтверджують тезу, що до терміноутворення мають бути причетні не тільки лікарі, вчені-дослідники, але й термінознавці та лінгвісти.

Об'єктом дослідження обрано предметно-понятійне поле фахової мови галузі медицини «Інфектологія», зокрема. стрижневі номінації, функціонуючі в

означений вище терміносистемі як засіб спілкування інфекціоністів усього світу.

Джерельною базою дослідження слугували терміни, дібрані з наукових статей категорії: інфекційні захворювання, сучасних підручників та монографій, довідника «Симптоми і синдроми при інфекційних хворобах»[2]. Для розкриття термінологічної структури відібраного фактичного матеріалу ми зверталися до доступних нам сучасних словників, серед яких чільне місце посідають чотиритомний українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник, укладачі Л.І.Петрух, І.М. Головка [3]; англо-український ілюстрований медичний словник Дорланда у двох томах [4]; латинсько-російсько-латишський словник К.Рудзітіса у двох томах [5]; етимологія термінів прослідковувалася на основі латинсько-російського словника Й.Х.Дворецького, який вміщує понад 50 000 слів з вказівкою на автора чи джерело, де слово зустрічається вперше, що уможливило уявлення про періодизацію мовного явища [6].

Мета дослідження полягає у вивченні лексико-семантичної типології ключових термінів галузі «Інфектологія», дослідженні номінативної техніки стосовно висвітлення базових понять, простеженні етимології появи того чи іншого терміна як результат вербалізації наукової думки

В ході дослідження було використано описовий метод, за допомогою якого ми здійснили інвентаризацію лексичних одиниць, розкрили особливості їх будови та функціонування на сучасному етапі розвитку інфектології як науки; структурний метод забезпечив можливість описати семантичну структуру; зіставний метод посприяв виявленню спільних та специфічних рис одного й того ж найменування в латинській та англійських мовах.

Основний текст. Фактичний матеріал, отриманий нами шляхом суцільної вибірки, умовно було розділено на дві групи. Першу групу складають терміни, у складі яких наявний компонент, який виводиться від латинського дієслова *infectere* - заражати. До них відносимо терміни:

Інфектологія - *лат. infectologia, англ. infectology* - наука, що вивчає інфекційний процес, інфекційну хворобу, інфекційну патологію, яка виникає внаслідок конкурентної взаємодії організму людини з патогенними чи умовно-патогенними мікроорганізмами, та розробляє методи діагностики, лікування і профілактики інфекційних хвороб. Інфектологія як наука почала формуватися наприкінці XVII ст., коли Антоній ван Левенгук відкрив мікроорганізми. Латинський термін ***infectologia*** є гібридним композитним утворенням: латинський початковий терміноелемент *infect-* (про етимологію цієї частини терміна буде сказано нижче) приєднується за допомогою зв'язкової голосної - о- до кінцевого терміноелемента *-logia*, що в свою чергу співвідноситься з грецьким словом *λόγος* - слово.

Кінцевий терміноелемент *-logia* відноситься до надзвичайно продуктивних терміноелементів грецького походження, за допомогою якого утворюються численні терміни на позначення розділів медичної науки, напр., *microbiologia* (грецького походження), *bacteriologia* (грецького походження), *virusologia* (латино-грецького походження, так званий «гібридний» термін) тощо. Як

бачимо, в англійській мові термін **infectology** зберіг ту саму структурну модель: infect- + o + logy.

Інфекційна хвороба – *лат. morbus infectiosus, англ. infectious disease* - велика група захворювань людини, спричинена хвороботворними бактеріями, вірусами, рикетсіями чи найпростішими; вони можуть передаватися від зараженого організму чи виникати з власної ендогенної мікрофлори хазяїна. Інфекційна хвороба є найвищим проявом розвитку інфекційного процесу, коли патологічні реакції переважають над компенсаторними, що призводить до порушення гомеостазу[7].

Міжнародний термін «інфекційні хвороби» історія пов'язує з іменем німецького лікаря Rudolf Ludwigt Karl Virchow (1821-1902), вченого, патологоанатома, гістолога та фізіолога, який запропонував його у 1894 році.

Лінгвістична характеристика терміна *morbus infectiosus* зводиться до наступного: це двослівний термін виключно латинського походження. Іменник *morbus* у значенні «хвороба» дійшов до наших днів з часів античності: його неодноразово згадують Marcus Tullius Cicero та Aulus Cornelius Celsus [6]. В якості означення виступає прикметник першої групи *infectiosus*, а, ум. Для утворення цього терміна використано безприйменникову синтаксичну конструкцію «узгоджене означення».

Зіставлення латинського терміна *morbus infectiosus* з англійським відповідником свідчить про заміну латинського слова *morbus* на англійський еквівалент *disease*, що, за свідченням Дорналда [4], виводиться від французького *dés* - від + *aise* - легкість. Друга складова терміна залишається латинського походження.

Інфекційний процес – *лат. processus infectiosus, англ. infectious process* - процес взаємодії збудника й організму хазяїна; поєднує захисні фізіологічні і патофізіологічні реакції, що призводить до розвитку захворювання або носійства. Іншими словами, інфекційний процес є сутністю інфекційної хвороби і може проявлятися на всіх рівнях організації біосистеми - субмолекулярному, субклітинному, клітинному, тканинному, органному.

Латинський термін *processus infectiosus* відноситься до двослівних термінологічних утворень; синтаксична конструкція - узгоджене означення; термін складається з виключно латинських слів. Іменник *processus* є дериватом віддієслівного походження (дієслово *procedere* - виступати); сполучення *processus morbi* - перебіг хвороби - зустрічається у збережених творах Р. Vergilius Maro (70-19 роки до н.е.) [6]. В англійській мові цей термін функціонує з тими ж латинськими компонентами.

Інфекція - *лат. infectio, англ. infection* - це взаємодія макроорганізму з мікроорганізмом в певних умовах зовнішнього і соціального середовища внаслідок чого розвиваються патологічні, захисні, пристосувальні, компенсаторні реакції, які об'єднуються в інфекційний процес. Термін *infectio* в медичний дискурс ввів Girolamo Fracastoro (1478-1553), лікар з Венеції. Структурально цей термін утворений шляхом приєднання до основи дієприкметника минулого часу пасивного стану *infectus* (дієслово *inficio, feci, fectum, fere* - фарбувати, просочувати) продуктивного латинського суфікса *-tio*

(англ. -tion), за допомогою якого в медичній термінології утворюються численні термінологічні одиниці, що вказують на дію або результат дії. Відомо, що за часів Aurelius Ambrosius (біля 337-397 роки н.е.), християнського латинського письменника, який залишив нам значну кількість трактатів теологічного характеру, слово *infectio* мало значення «зафарбовування» [6], що цілком зрозуміло з урахуванням перекладу мотивуючого дієслова. Нового значення лексемі *infectio* - зараження хворобою - надав німецький лікар Christoph Wilhelm Hufeland (1762 - 1836) у 1831 році.

Джерело інфекції - лат. *fons infectionis*, англ. *source of infection* - місце постійного або тимчасового розмноження інфекційного агента; заражена інфекцією людина або тварина. Латинський термін утворений за схемою: іменник в називному відмінку однини (*fons* - джерело) + іменник у родовому відмінку однини (*infectionis* < *infectio*). Англійський термін відноситься до типових прийменникових конструкцій: іменник + прийменник + іменник; примітно, що замість латинського іменника *fons* вживається англійське слово *source*.

Другу умовну групу складають терміни, в яких відсутня чітка вказівка на компонент *infect-*, але семантично вони пов'язані саме з інфекційними хворобами. До них відносяться:

бактеріоносійство – лат. *bacillivectio*, англ. *carriage of bacteria* - наявність патогенних бактерій в організмі без ознак інфекційної хвороби. Цей процес може протікати безсимптомно в гострій або хронічній формі. Термін *bacillivectio* відноситься до двокомпонентних композитів латинського походження: латинське слово *bacillus* (основа *bacill-*), що є деминутивом від іменника *baculum/baculus* - палиця + іменник *vectio* (основа *vect-* < *vectum* + суфікс *-tio*), що є похідним від дієслова *veho, vexi, vectum, ege* - нести. В англійському терміні присутнє слово *bacteria*, що етимологічно співвідноситься з латинським *bacterium*, яке є латинізованим варіантом грецького слова βακτήριον - паличка; термінологічна модель в англійській мові представлена конструкцією: іменник + прийменник + іменник; в якості означуваного слова виступає англійський іменник *carriage* у значенні «носіння»;

патогенність – лат. *pathogenicitas*, англ. *pathogenicity* - ступінь хвороботворності; генетично закріплена здатність мікроорганізму викликати певне захворювання. За структурою номінація *pathogenicitas* відноситься до групи однослівних термінів-композитів, штучно утворених шляхом поєднання кількох терміноелементів. У даному випадку - це трикомпонентне утворення, до складу якого входить грецький елемент πάθος - відчуття, страждання, хвороба + грецький елемент -γενής - що відбувається + латинський суфікс *-tas*, який вказує на властивість. В англійському терміні *pathogenicity* зберігаються компоненти мови-оригіналу з пристосуванням до фонетичних законів англійської мови;

вірулентність - лат. *virulentia*, англ. *virulence* - ступінь патогенності; вона властива конкретному штаму того чи іншого збудника. В античні часи іменник *virulentia* мав значення «сморід»; був утворений від прикметника *virulentus* - отруйний, який, в свою чергу, сягає іменника *virus* у значенні «отруйні

виділення, отрута»[6]. Етимологію англійського термін *virulence* можна зобразити тикам чином: англійське слово *virulence* < середньо-французького *virulence* < пізньо-латинського *virulerntia*.

Висновки. Підводячи підсумок вищесказаному, відмітимо, що проаналізовані латинські терміни відповідають існуючим вимогам щодо вербальної кодифікації певних понять: вони компактні, чітко вмотивовані, зрозумілі фахівцю будь-якої галузі медицини; для їх утворення використані широко вживані грецько-латинські компоненти. Про якість термінотворення свідчить факт функціонування цих термінів в світовому медичному співтоваристві впродовж багатьох століть. В англійській фаховій мові основоположні терміни галузі медицини «Інфектологія» в п'яти випадках мають корені латинського/грецького походження, що ще раз підтверджує факт інтернаціонального походження медичної термінології; в трьох випадках відбулася часткова заміна латинських слів англійськими словами.

Література.

1. Рекомендации по определению названий новых инфекционных заболеваний человека. - Режим доступа: <https://www.who.int/medicacentre/news/notes/2015/naming-new-disease/ru>.
2. Тітов М.В., Тітов В.М. Симптомы і синдроми при інфекційних хворобах. - Львів: Львівський держ. мед. ін-т, 1993. - 128 с.
3. Петрух Л.І, Головка І.М. Українсько-російсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник. - К.: Медицина, 2015. - 968 с.
4. Ілюстрований англо-український медичний словник Дорналда у двох томах. - Львів: Наутіліус, 2002. - 2688 с.
5. Rudzitis K. Terminologia medica iun duobus voluminibus. - Vol. 1. - Riga:Liesma, 1973. - 1039 p., Vol.2. - Riga:Liesma, 1977. - 866 p.
6. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь. - Москва: Издательство «Русский язык», 1976 - 1096 с.
7. Інфекційні хвороби/ за ред. Голубовської О.А. - Київ, ВСВ «Медицина», 2012. - 738 с.

References:

- 1.Rekomendatsii po opredeleniyu nazvaniy novykh infektsionnykh zabolevaniy cheloveka. - Rezhim dostupu: <https://www.who.int/medicacentre/news/notes/2015/naming-new-disease/ru>.
2. Titov M.B., Titov V.M. Symptomy i syndromy pry infektsiynnykh khvorobakh. - Lviv:L`vivs`kyj derzh. med. in -t, 1993. - 128 s.
3. Petruh L.I., Golovko I.M. Ukrayins`ko-rosijs`ko-latyns`ko-anglijs`ky j medychnyj encyklopedychnyj slovnyk: A-Ya. - K.:Medycyna. - 2015. - 968 p.
4. Iiustrovanyi medychnyi slovnyk Dornalda u dvokh tomakh. - Lviv:Nautilis, 2002. - 2688s.
5. Rudzitis K. Terminologia medica iun duobus voluminibus. - Vol. 1. - Riga:Liesma, 1973. - 1039 p., Vol.2. - Riga:Liesma, 1977. - 866 p.
- 6.Dvoretskiy I. Kh. Latinsko-russkiy slovar. - Moskva: Izdatelstvo «Russkiy yazyk». 1976 - 1096 s.
- 7.Infekcijni xvoroby`/ za red. Golubovs`koyi O.A. - Ky`yiv, VSV «Medy`cy`na», 2012. - 738 s.

Abstract. The results of a linguistic observation regarding the means of expressing the basic terms of the microterminosystem “Infectiology” on the material of Latin and English are described. The compositional models of key terms, their lexical-semantic features, etymology are analyzed.

Key words: infectiology, infection, infectious diseases, morphological-syntactic patterns of term formations, etymology.

УДК 1[130.1+159.9.01+304.3]

SENSE OF LIFE AS A SPIRITUAL NEED FOR HUMAN BEING

СМИСЛ ЖИТТЯ ЯК ДУХОВНА ПОТРЕБА ЛЮДИНИ

Yarochenko Y.V. / Яроченко Я.В.

Applicant / здобувач

ORCID: 0000-0002-4337-7735

SPIN: 9405-2851

National Pedagogical Drahomanov University, Kiev, Ukraine, Pirogova, 9, 01601

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Київ, вул. Пирогова, 9, 01601

«Без знания того, что я такое
и зачем я здесь, нельзя жить».

Лев Толстой

Анотація. Досліджується смисл життя, в контексті людських потреб. Смисл життя – це питання, яке пов'язане з розумінням специфіки людського існування, його природою й сутністю, і розглядається у площині духовних потреб людини. Проаналізована література з цієї тематики та розглянуті ключові думки різних вчених. Важливим фактором є усвідомлення людиною смислу власного життя, активного пошуку свого місця й ролі в умовах стрімкого зростання технологій, урбанізації та глобалізації сучасного суспільства.

Ключові слова: смисл життя, потреби, духовні потреби, цінності, екзистенція.

Вступ. Розглядаючи тему смислу життя не можна ігнорувати те, що саме смисл життя – це питання, яке пов'язане з розумінням специфіки людського існування, його природою й сутністю, і повинно розглядається також у площині людських потреб. Мислителі багато говорять про те, що людина сама визначає як своє призначення, так і смисл свого життя, знаходиться у пошуку мети свого існування, і що кожна людина має власне уявлення про сенс свого буття. Але на нашу думку, недостатньо уваги приділяється саме роз'ясу смислу життя як духовної потреби людини. Тому мета нашого дослідження полягала у проведенні всебічного аналізу наукової літератури з даної проблематики.

Основний текст: Актуальність проблеми смислу життя, на даний час, набуває нового сенсу, що зумовлено стрімким зростанням технологій та урбанізацією і саме ця соціальна-технічна швидкоплинність значно впливає на внутрішній стан і потреби людини сьогодення. В таких умовах людина починає формувати уявлення про смисл життя з огляду «поширених в сучасних умовах духу критицизму та скептицизму, деперсоналізації і фрагментації життя, великої кількості культурної продукції, що підлягає засвоєнню, швидкому темпу життя, що сприяють втраті сенсу життя» [29, с. 5].

Над смислом життя, у своїх роботах, замислювалися і замислюються мислителі, філософи та вчені, починаючи з стародавніх часів і до сьогодення, а саме: Сократ, Платон, Арістотель, Епікур, Августин Блаженний, Фома Аквінський, Федір Достоевський, Лев Толстой, Франсуа Вольтер, Жан-Жак Руссо, Дені Дідро, Фрідріх Шеллінг, Еріх Фромм, Юрген Габермас, Людвіг Фейербах, Хосе Ортега-і-Гассет, Макс Шелер, Жан-Поль Сартр, Освальд Шпенглер, Карл Ясперс, Георг Гегель, Джон Лок, Григорій Сковорода, Віктор Андрущенко, Лідія Сафонік, Назіп Хамітов, Памфіл Юркевич, та ін.

Ми зупинили свою увагу на роботі таких науковців, як: Моїсей Рубінштейн, Микола Бердяєв, Сергій Булгаков, Ксенія Альбуханова-Славська, Олександр Ульдов, Олег Сіфер, Мартін Гайдегер, Альбер Камю, Карл Юнг, Артур Шопенгауер, Йоганн Фіхте, Фрідріх Дістервег, Віктор Франкл, Абрахам Маслоу, Тетяна Костюк, Петро Володін, Віра Мовчан, Світлана Крилова та ін.

На даний час певна кількість вчених відзначили, що кожному людину характеризує неповторне поєднання потреб, а саме, які потреби переважають і заради чого людина живе та діє. Смысл життя – достатньо різнопланова як соціальна-психологічна так і філософська категорія, яка досить неоднозначно трактується різними вченими.

Філософську систему Георга Гегеля та її значення для рішення питання про смысл життя Моїсей Рубінштейн оцінив наступним чином: «Цікаву й повчальну у своєму краху спробу охопити всю повноту дійсності й рішення проблеми смыслу життя ми знаходимо у філософії Гегеля, у якій панлогізм сполучався з безмежним оптимізмом й огортався при цьому серпанком своєрідного фаталізму» [12, с. 84]. Мартін Гайдегер розуміє складність пошуку смыслу буття, зазначаючи, що «ми не знаємо навіть горизонту, в межах якого маємо схопити та зафіксувати цей смысл життя» [23, с. 5].

Французький філософ екзистенціаліст Альбер Камю стверджував, що життя позбавлене будь-якого змісту, хоча ми з усіх сил намагаємось наділити його глибоким сенсом. Також вчений наголошував на тому, що світ абсурдний, хаотичний, а тому віра в сенс життя так само абсурдна [7].

Отже, в першому випадку, пошук смыслу життя має відгомін фаталізму, в другому випадку – пошук смыслу буття це складна місія, і нарешті в третьому випадку – віра в сенс життя вже сама по собі абсурдна. Розглянуті варіанти не втратили ані своєї актуальності, ані своєї динаміки.

Йоганн Фіхте, представник німецької класичної філософії, вбачав смысл життя у самовдосконаленні та гармонії з собою. Його розуміння смыслу життя ґрунтується на певній концепції природи людини: «Кожна тварина є те, що вона є; тільки людина споконвічно – ніщо. Тим, чим вона повинна бути, вона повинна зробитися... і зробитися сама собою. Своєю волею; я можу бути тільки тим, чим я себе зроблю сам» [16, с. 84].

Німецький філософ Артур Шопенгауер вважав, що людське життя неодмінно протікає між бажанням і задоволенням. Бажання за своєю природою – страждання, задоволення страждання швидко переповнює людину, ціль видається примарною, володіння нею втрачає привабливість. Як тільки потреба задоволена, в життя приходять перенасичення і нудьга, які залишають відбиток відчаю навіть на забезпечених і щасливих, але Демокріт та Епікур, навпаки, вбачали сенс життя у задоволенні, коли людина, не обмежена ні в чому і може самовдосконалюватися.

Ксенія Абульханова-Славська вважає, що смысл життя – це психологічний спосіб переживання життя в процесі його здійснення, він відображає життєву концепцію людини, усвідомлений і узагальнений принцип її життя, її життєву мету [1]. Щодо мети існування, то Роберт Фрейджер висловив наступну думку: «Мета життя – це смысл, який людина надає своєму

життю. І щоб зрозуміти смисл свого існування, людині потрібно «схопити спершу той факт, що вона може не існувати» і зникнути в будь-яку хвилину» [19, с. 848]. Смысл життя – це основне поняття екзистенційного аналізу. Віктор Франкл вважає, що смисл для кожної людини в кожний конкретний період часу є унікальним і єдиним. Згідно з його поглядами, прагнення до смислу є центральним мотивом людського існування.

Над питанням про смисл життя працював також Карл Юнг і з його точки зору, пошук смислу життя є специфічною людською потребою та задачею, яка стоїть перед кожною людиною. Прагнення до смислу є умовою душевного здоров'я [26]. Смысл людського життя являє собою складно організовану систему смислів, життєві смисли не існують самі по собі, а підпорядковані найважливішому, високому смислу чи групі смислів («духовне смислове ядро») [14 с. 100].

Отже, високий смисл життя є екзистенційною цінністю, бо виводить людину на ступінь самовдосконалення, вивищення власних потреб і спонукань до рівня духовного осмислення і творення власного життя [14, с. 117].

Відмінною рисою реалізації смислу життя є здатність взяти на себе відповідальність перед самим собою за вибір смислу і втілення його в дійсність. Відповідальність, що є однією з основних характеристик життєвої стратегії, справляє значний вплив на ефективність реалізації людиною своїх життєвих цілей і, значить, на задоволеність життям і психічне здоров'я. Люди, які свідомо чи несвідомо займають позицію активного творця свого життя, опираються на такі цінності, як любов, краса, творчість, добро, розвиток [4].

Як зазначав В. Є. Чудновський, смисл життя – це особливе психічне утворення, яке має свою специфіку становлення і може суттєво впливати на життя людини; життєві смисли не існують самі по собі, а підпорядковані найважливішому, найвищому смислу. На думку вченого, оптимальний смисл – це той, котрий забезпечує високу якість життя людини, стає «цінністю надзвичайно високого порядку» [21, с. 5].

За А. Маслоу, у сучасної людини існує три рівня цінностей: 1) загальнолюдські, на якому формуються цінності «загальні для усіх здорових людей», оскільки породжені основними потребами нашого організму; 2) рівень цінностей певних груп людей; 3) рівень цінностей «специфічних» індивідів. Таким чином цінність виявлялась виборчою установкою, похідною від потреб, а іноді просто ототожнювалася з ними, «потреби чи цінності пов'язані один з одним ієрархічно та еволюційно». На думку А. Маслоу базовими цінностями є, наприклад, такі: потреба в коханні, безпеці, повазі, самоактуалізації [9, с. 210].

Смысл життя в контексті цінностей також розглядав і Іван Бех. Він зазначив, що смисл життя виявляється в тому, що людина замислюється над власним самосприйняттям і самовизначенні у світі, спрямовує всі свої інтелектуально-духовні сили на досягнення вищих духовних цінностей [3].

Отже, «цінність» – це не просто об'єкт потреб, а опосередкований культурою еталон належного в досягненні цих потреб, який має трансцендентний характер, який виходить за межі індивідуальної свідомості» [11, с. 224].

Сучасний український філософ Петро Володін висловив наступну думку: «Сенс життя виступає найбільш гнучкою характеристикою матеріальних і

духовних потреб. В остаточному підсумку, сама система потреб визначається сенсом життя – якщо таким є множення особистого багатства, то, природно, це веде до гіпертрофованого розвитку матеріальних потреб. І, навпаки, ставши метою життя, духовний розвиток панує в структурі особистості відповідних духовних потреб. В остаточному підсумку, сенс життя визначається об'єктивно, існуючою системою суспільних відносин» [5].

Стосовно духовних потреб людини, то вони обумовлені її індивідуальними внутрішніми інтенціями. Такі потреби спонукають до творчої діяльності з внутрішнього духовного спонукання, прагнення пізнати навколишній світ і саму себе, зрозуміти вищий сенс свого існування, сконцентруватися на речах вищого порядку. Існування розвинутого комплексу духовних потреб накладає відбиток на всю структуру особистості, піднімаючи та облагороджуючи її найпростіші мирські потреби. Людина, наділена здатністю відчувати духовні потреби, точніше і краще сприймає навколишній світ у всьому його розмаїтті [15].

Німецький філософ Фрідріх Дістервег вважає, що виховання досягло своєї мети, якщо людина настільки дозріла як особистість, що здатна будувати і перебудовувати себе протягом подальшого життя, коли в неї виникає постійний інтерес і внутрішня потреба удосконалювати саму себе. До цього необхідно додати і ще один важливий критерій соціальної зрілості: постійний інтерес і внутрішня потреба робити все залежне для створення сприятливих умов для розвитку свого власного універсуму, сприяння розвитку інших людей, мікро і макросередовищ, соціуму загалом [13].

Сенс буття не є щось стале, раз і назавжди здобуте й незмінне. Йому властива процесуальність, що є атрибутивною характеристикою духовності: зупинка в русі до самопошуку, до творчої взаємодії зі світом — це початок духовної смерті [10].

Світлана Крилова, у своїй доповіді, сказала, що сенс життя неможливий без любові до Іншого, але й любов до Іншого неможлива без любові до себе. Адже тільки та людина, яка любить себе, а не жаліє, багато досягає у житті та наповнює сенсом не лише своє життя, а й допомагає іншим знайти свій власний сенс існування. Також вчена наголосила на те, що саме в цьому напрямку розвивається нова сучасна методологія – філософська антропологія як метаантропологія. Адже методологія філософської антропології як метаантропології чітко показує, наскільки конструктивно може рухатись людина, шукаючи сенс життя при переході від буденного до граничного й метаграничного буття і, відповідно, до особистісного та філософського світогляду, в яких вияскравлюється ясність і продуктивність сенсожиттєвої позиції людини [8].

Висновки. На нашу думку доцільно позначити декілька векторів в процесі пошуку смислу життя: 1) економічний вектор; 2) соціальний; 3) духовний.

1. Економічний вектор. Людина як розумна істота ставить перед собою певні цілі, досягнення яких забезпечить їй відповідне місце в суспільному житті. Хтось хоче прославитися в сфері музики, хтось – в політиці, а хтось, наприклад, в науці. Але однією з основних цілей, що забезпечує збереження біологічного виду на планеті, є відтворення себе як біосоціальної істоти. І для цього людині необхідно в першу чергу виробляти матеріальні блага: їжу, одяг, житло і т.п. Тому їй необхідно мати можливість працювати, щоб задовольняти

гостро необхідні фізичні і соціальні потреби, породжені даним рівнем суспільного виробництва.

2. Соціальний вектор. Так як людина живе в суспільстві й оточена людьми, то вона зобов'язана дотримуватися правил, тобто загальноприйнятих соціальних норм і моральних принципів.

Філософ Віктор Франкл описує три шляхи осмислення життя в контексті соціуму. Перший шлях передбачає вчинення трудових дій, другий – переживання і почуття, пов'язані з певною людиною або об'єктом, третій шлях описує життєві ситуації, які власне доставляють людині всі його страждання і неприємні переживання [17]. Так, знаходячи своє призначення, людина душевно оздоровлюється (за В. Франклом), або відбувається усвідомлена гармонізація внутрішнього і зовнішнього «Я» (згідно нашої думки).

3. Духовний вектор. Духовна потреба особистості – це складна динамічна система неоднозначних за характером і силою внутрішніх спонукань людини, але на нашу думку – це також властивість психіки людини, це саме той стан, коли особистість потребує духовного зростання, більше ніж матеріального благополуччя. Ми вважаємо, що людині ХХІ століття притаманні духовні потреби, які проявляються у потребі до: пізнання, самопізнання, творчості і творінню, естетиці, смислу життя, самоактуалізації, самовдосконалення та трансцендентальні потреби. Але головне життєве досягнення особистості полягає не тільки в задоволенні власне духовних потреб як таких, а й у використанні їх на благо суспільства, спираючись на свій внутрішній духовний світ. На нашу думку задоволення духовних потреб сприяє розвитку й духовному зростанню особистості, що призводить до гармонізації особистісних і соціальних відносин, і, як наслідок, збагаченню духовного світу суспільства.

Література:

1. Абульханова-Славская К.А. Стратегия жизни / К.А. Абульханова-Славская. – М. : Мысль, 2004. – С.299
2. Бердяев Н.А. Дух и реальность / Н.А. Бердяев // Философия свободного духа. – М.: Республика, 1994. – С.456
3. Бех І.Д. Особливість у просторі духовного розвитку / І.Д. Бех. – К. : Академвидав, 2012. – С.256
4. Васильева О.С., Демченко Е.А. Изучение основных характеристик жизненной стратегии человека / О. С. Васильева, Е.А. Демченко // Вопросы психологии, – 2002. № 4. – С.74-85.
5. Володін П.В. Сенс життя людини як філософська проблема // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2012. № 51. – С.122
6. Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа / Г.В.Ф. Гегель ; [пер. с нем. П. Таращука]. – К. : Основи, 2004. – С.548
7. Камю А. Бунтующий человек / А. Камю – М.: Политиздат, 1990. – С.415
8. Крилова С.А. Доповідь / С.А Крилова // II Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених, аспірантів і студентів: «Втрата і знаходження сенсу в бутті людини: можливості психоаналізу, арт-терапії і філософської публіцистики». Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. <http://www.ifon.npu.edu.ua/ua/konferentsii>

9. Маслоу А.Г. Мотивация и личность / А.Г. Маслоу. – СПб.: Евразия, 1999. – С.478
10. Мовчан В.С. Етика Навчальний посібник / К.: Знання, 2007. – С.483
11. Психологія особистості: Словник-довідник [за ред. П.П. Горностая, Т. М. Титаренко]. – К.: Рута, 2001. – С.320
12. Рубинштейн М.М. О смысле жизни / М.М. Рубинштейн – М.: Издательский дом «Территория будущего», 2008. – С.480
13. Сифер О.О. Объективный смысл жизни в набросках новой философии / О.О. Сифер. – К.: АртЭк, 2001. – С.244
14. Соціокультурні чинники становлення сучасної парадигми психотерапевтичної допомоги особистості : монографія / [З.Г. Кісарчук, Л.О. Гребінь, Т.С. Гурлева та ін.] ; за ред. З.Г. Кісарчук. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. – С.100, 117
15. Уледов А.К. Духовная жизнь общества / А.К. Уледов. М.: Знание, 1980. – С.271
16. Фихте И.Т. Сочинения в двух томах/ И.Т. Фихте - СПб.: Мифрил; 1993. – Т.2. – С.789
17. Франк С. Сене життя / Проблема сенсу в житті української середньовічної філософії // І.В. Жеребило Національний банк України ; Львівський банківський інститут. – Львів : ЛБІ НБУ, 2004. – С.121-223.
18. Франкл В. Человек в поисках смысла: сборник / В. Франкл ; [пер. с англ. и нем. ; общ. ред. Л.Я. Гозмана и Д.А. Леонтьева ; вст. ст. Д.А. Леонтьева]. – М.: Прогресс, 1990. – С.368
19. Фрейджер Р. Личность: теории, упражнения, эксперименты / Р. Фрейджер // Дж. Фейдимен. – СПб.: Прайм ЕВРОЗНАК, 2002. – С.848
20. Хамітов Н. В. Самотність у людському бутті. Досвід метаантропології / Н В. Хамітов. – К.: Гранослов, 2000. – С.251
21. Чудновский В. Э. Смысл жизни: проблема относительной эмансипированности от «внешнего» и «внутреннего» / В.Э. Чудновский // Психологический журнал. – 1995. – Т. 16. – С.5
22. Шопенгауер А. Избранные произведения / А. Шопенгауер ; [сост. и автор вступ. ст. и примеч. И. С. Нарский]. – М.: Просвещение, 1992. – С.479
23. Heidegger M. (2006). Sein und Zeit. *Tudingon: Max Niemeyer*, p. 5
24. Heidegger M., (1998). Letter on "Humanism". [translated by William McNeil]. *Cambridge: Cambridge University Press*.
25. Jaspers K. (1951). Way to Wisdom: An Introduction to Philosophy. [translated by Ralph Manheim]. *New Haven and London: Yale University Press*, p. 208
26. Jung K. G. (2003). Psychology of the unconscious. *Kanon +*, p. 400
27. Maslow, A. (1943). Preface to Motivation Theory. *Psychosomatic Medicine*. 5(1):85-92, p. 375. DOI: 10.1097/00006842-194301000-00012
28. Maslow, A. (1987). Motivation and personality. *Delhi, India: Pearson Education*.
29. Phenix. H. P. (1964). Realms of meaning: a philosophy of the curriculum for general education. *New York etc. McGraw-Hill*, No 14, p. 5

References:

1. Abulkhanova-Slavskaya K.A. (2004). Strategiya zhizni. *Mysl*, p. 299
2. Berdyaev N.A. (1994). Dukh i realnost. [Filosofiya svobodnogo dukha], *Respublika*, p. 456
3. Bekh I.D. (2012). Osoblivist u prostori dukhovnogo rozvitku. *Akademvidav*, p. 256
4. Vasileva O.S., Demchenko Ye.A. (2002). Izuchenie osnovnykh kharakteristik

zhiznennoy strategii cheloveka. *Voprosy psikhologii*, No 4, pp. 74-85.

5. Volodin P.V. (2012). Sens zhittya lyudini yak filosofska problemyema. *Gumanitarniy visnik ZDIA*. No 51, p. 122
6. Gegel G. (2004). Fenomenologiya dukkha [per. s nem. P. Tarashchuka]. *Osnovi*, p. 548
7. Kamyu A. (1990). Buntuyushchiy chelovek. Politizdat, p. 415
8. Krilova S.A. (2018). Dopovid. II Vseukraïnska naukovo-praktichna konferentsiya molodikh vchenikh, aspirantiv i studentiv: "Vtrata i znakhodzhennya sensu v butti lyudini: mozhливosti psikhoanalizu, art-terapii i filosofskoï publitsistiki". *Natsionalniy pedagogichniy universitet im. M.P. Dragomanova*. <http://www.ifon.npu.edu.ua/ua/konferentsii>
9. Maslou A.G. (1999). Motivatsiya i lichnost. *Yevraziya*, p. 478
10. Movchan V.S. (2007). Yetika Navchalniy posibnik. *Znannya*, p. 483
11. Psikhologiya osobistosti: Slovník-dovidnik. (2001). [Za red. P.P. Gornostaya, T.M. Titarenko]. *Ruta*, p. 320
12. Rubinshteyn M.M. (2008). O smysle zhizni. *Izdatelskiy dom "Territoriya budushchego"*, p. 480
13. Sifer, O.O. (2001). Obektivnyy smysl zhizni v nabroskakh novoy filosofii. *ArtEk*, p. 244
14. Sotsiokulturni chinniki stanovlennya suchasnoy paradigmi psikhoterapevtichnoy dopomogi osobistosti: monografiya. (2001). [Z.G. Kisarchuk, L.O. Grebin, T.S. Gurleva ta in. za red. Z.G. Kisarchuk]. *Imeks-LTD*, pp. 100, 117
15. Uledov A.K. (1980). Dukhovnaya zhizn obshchestva. *Znanie*, p. 271
16. Fikhte I.T. (1993). Sochineniya v dvukh tomakh. Mifril, vol.2, p. 789
17. Frank S. (2004). Sens zhittya. [Problema sensu v zhitti ukraïnskoï serednovichnoï filosofii]. *Natsionalniy bank Ukraïni. Lvivskiy bankivskiy institut. LBI NBU*, p. 121-223
18. Frankl V. (1990). Chelovek v poiskakh smysla: cbornik [per. s angl. i nem.; obshch. red. L.Ya. Gozmana i D.A. Leonteva; vst. st. D.A. Leonteva]. *Progress*, p. 368
19. Freydzher R. (2002). Lichnost: teorii, uprazhneniya, eksperimenty. *Praym YEYROZNAK*, p. 848
20. Khamitov N.V. (2000). Samotnist u lyudskomu butti. Dosvid metaantropologii. *Granoslov*, p. 251
21. Chudnovskiy V.E. (1995). Smysl zhizni: problema otnositelnoy emansipirovannosti ot "vneshnego" i "vnutrennego". *Psikhologicheskii zhurnal*, vol.16, p. 5
22. Shopengauer A. (1992). Izbrannye proizvedeniya. [sost. I.S. Narskiy]. *Prosveshchenie*, p. 479
23. Heidegger M. (2006). Sein und Zeit. *Tudingen: Max Niemeyer*, p. 5
24. Heidegger M., (1998). Letteron "Humanism". [translated by William McNeil]. *Cambridge: Cambridge University Press*.
25. Jaspers K. (1951). Way to Wisdom: An Introduction to Philosophy. [translated by Ralph Manheim]. *New Haven and London: Yale University Press*, p. 208
26. Jung K. G. (2003). Psychology of the unconscious. *Kanon +*, p. 400
27. Maslow, A. (1943). Preface to Motivation Theory. *Psychosomatic Medicine*. 5(1):85-92, p. 375
DOI: 10.1097/00006842-194301000-00012
28. Maslow, A. (1987). Motivation and personality. *Delhi, India: Pearson Education*.
29. Phenix. H. P. (1964). Realms of meaning: a philosophy of the curriculum for general education. *New York etc. McGraw-Hill*, No 14, p. 5

Abstract. The sense of life has been viewed in the context of human needs. The sense of life is a question that is boned with understanding of the peculiarities of human existence, its nature and essence, and should be considered in the plane of spiritual needs of a human being. The specific literature on this issue has been analyzed and the key ideas of different scientists are considered. An important factor is the awareness of a person of the meaning of his own life, the active search for his place and role in the rapid growth of technology, the urbanization and the globalization of modern society.

Key words: sense of life, needs, spiritual needs, values, excistence.

УДК 004.2

UPGRADE OF CYBERNETICS IN MODERN SCIENTIFIC DISCOURSE

АПГРЕЙД КІБЕРНЕТИКИ У СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Knysh I.V. / Кнись І.В.

с.ф.с., ас.проф. / к.ф.н., доц.

Doctoral Researcher of the Department of Management
and Innovative Technologies of Socio-Cultural Activity,

ORCID 0000-0003-1746-359X

National Pedagogical Drahomanov University, Kyiv, Ukraine, Pirogova 9, 01030

Національний педагогічний університет, Київ, Україна, вул. Пирогова 9, 01030

Abstract. The author considers upgrade of cybernetics at the present stage of its development. It is noted that first-order cybernetics studied observed systems, second-order cybernetics was dealing with observing systems, and third-order cybernetics studied the processes occurring in the subject-polysubject environment – cyberspace. The author grounds the appropriateness of using the notion of hyphspace as metaphorical abstraction, which is a virtual reality (a component of the Noosphere) that exists inside the computer networks (the subject-polysubject environment). The conclusion has been made that hyphspace at the present stage of development of cybernetics is becoming the basis for its subsequent (but not final) upgrade – fourth order cybernetics. Cybernetics as a science proves to be moving from cognizing human-machine systems to the formations with growing human-dimensionality, which is manifested in the persistent increase in the number of users-nomads, who constantly observe themselves and others on the networks.

Key words: upgrade, cybernetics, cyberspace, hyphspace, subject-polysubject environment, Synergetics, control, nomads.

Introduction. The development of artificial machines and mechanisms, information and computer technologies, as well as their high-speed involvement in all areas of life caused the formation of a separate branch of science – cybernetics, which appeared in the 40's of the 20th century and was designed to investigate these processes. Since the appearance of first artificial devices and mechanisms (machines, apparatus), the man has faced the problem of their management, that is, control. As to **first-order cybernetics**, it studied observed systems. The dominant role in the research belonged to atomistic ideas and an analytical approach to the study of Nature, because the basic objects of this rationality and the “subject-object” paradigm were systems (simple and complex). The total features of their parts determined the features of the whole, and the connections that arose as a result of their interaction could be explained by Laplace's determinism. They were homeostatic, with a functioning program that created controlling commands and corrected the action of the system based on feedback [8, с. 29-35).

Obviously, that was a kind of upgrade of cybernetics: from the observed systems (the object-object and the subject-object paradigms) to the observing systems (the subject-subject paradigm), namely to **second-order cybernetics** dealing with observing systems. For it, the important feature of objects was its (their) activity, and the causality for this type of objects was not limited to Laplace's determinism, but was supplemented by the ideas of “target causality”, which can be attributed to the category of active systems (self-developing). The specificity of the “subject-object” relationships in activating the object-researcher led to recognizing their limitations,

focusing researchers on the paradigm of “subject-subject” relationships. Simultaneously, the formation of active systems as the basic type of objects to control complexity predetermined the development of second-order cybernetics, whereas the interdisciplinary approach became a leading one. But later, with the emergence of cyberspace, the paradigm of “subject-subject” relationships could no longer satisfy the needs of researchers to explain the processes occurring in this environment, which predetermined further upgrade – cyberspace was being formed and, ultimately, the Internet (with the advent of observers – neo-nomads), that is, **third-order cybernetics**. It studied the processes occurring in the “subject-polysubject” environment – cyberspace which was not dealing with systems, but with non-linear open formations – a network of observing systems. However, recently it undergoes certain changes: cyberspace, which could be interpreted as a rhizome before, is transforming into hyphspace, that is, **fourth-order cybernetics**.

The above-mentioned considerations have predetermined the relevance of our study, the scientific novelty of which lies in the attempt to correlate the stages of the development of complexity and the processes of controlling simple and complex systems, as well as the environment (hyphspace) with the periodization of the development of science proposed by V. Stepin [14]. The accentuation of these stages is grounded on the position and the meaning of the subject-observer in the background of the upgrade (modernization, renewal, including both software and hardware) of cybernetics in the complexity that is occurring too fast, it is similar to Moore’s law: the density of transistors in microprocessors doubles every 18-24 months [17].

Thus, the constant development of technology is accompanied by peculiar upgrade of cybernetics. Therefore, it is appropriate to make a thorough analysis of the current development of cybernetics and its position in modern scientific discourse, and outline it as a priority task of our study.

Main material presentation. The classical period of science development is characterized by the fact that the basic objects of this rationality and the paradigm of the “subject-object” are systems (simple and complex). The total features of their parts determine the features of the whole, and the resulting connections can be explained by Laplace’s determinism. They are homeostatic and have a functioning program which creates controlling commands and corrects the action of the system based on feedback [8, c. 29-35].

Thus, almost all problems of control were the object of the study of cybernetics (*Gr. κυβερνητική, Eng. cybernetics, Germ. kybernetik – the art of the helmsman*) – the science of general peculiarities of control processes and information transmission in machines, living organisms and society [20].

The French philosopher and sociologist E. Morin attempted to consider the historical development of machines, as well as how they were created. For instance, in the work “Method: The Nature of Nature”, he noted, that an artificial machine “appeared as a result of the development of anthropo-social megamachine and is one of the aspects of its development” [12, c. 204]. Considering artificial machines, he analyzed in detail the history of their appearance.

At the first stage of society’s development, people exploited the labor force and

production capabilities of living motors – machines (animals and people). Eventually, there appeared mills: air and water; and that became a fundamentally new link between humanity and physical nature. When mechanisms and clock devices (the 13th century) went into effect, automatic mechanisms were constructed for performing more precise, thin and various operations, which were built up in chains repeatedly locked up in themselves; thus, in the 18th century the production of automatic machines began [12, c. 205]. Consequently, along with the development of productive functions of artificial machines, their organizational functions were expanded as well as their autonomy.

In the modern scientific discourse concerning first-order cybernetics, it is stated that it dealt with self-regulating control systems, but the approaches to their study remained linear. The basis for first-order cybernetics was a linear mechanistic thinking [7, c. 45]. “Classical cybernetics can be considered as one of the last pillars of scientific thinking, oriented on the “subject-object” relationships of humans with the world, on subjugation of nature which seemed an irreversible consequence of scientific and technological progress” [1, c. 40-41]. First-order cybernetics arose when “complex adaptive systems realized how to organize, control and restore physical complexity” [18, c. 59].

Thus, first-order cybernetics was limited to the study of basic objects of classical scientific rationality with the use of linear approaches to their study and the paradigm of “subject-object” relationships within systems. It was considered as a science about general laws of processes of control and accumulation, storage and transmission of information in machines (physical complexity), living organisms and society. However, first-order cybernetics did not satisfy the requirements of non-classical scientific rationality. Obviously, certain upgrade of cybernetics happened: from the cybernetics of observed systems (the paradigm of “subject-object”) to the observing systems (paradigm “subject-subject”). Let us consider it in more detail.

The non-classical period of development of science takes into account the connection between knowledge about the object and the nature of means and operations of activity in transition from the paradigm “subject-object” to the paradigm “subject-subject”, which resulted in the formation of ideas about new types of control such as active systems [2], informational [6], reflexive [11] as well as the problem “tools determine the object” [11].

The problem of such a correlation can be considered from the point of **diversity and perfection**. Proceeding from the first, John von Neumann testified that “complexity” at its lower level is a phenomenon that may be fraught with degeneration. Each machine capable of producing others (object-object – I. K.), will produce only less complex machines. However, there is a certain minimum level, from which this tendency to degeneration ceases to be general. Only overcoming this level makes it possible to create machines that reproduce themselves or acquire the ability to produce more complex things. Thus, the complexity at the level of the living (subject-subject) is a phenomenon of either degeneration or the ability to grow. Living organisms reproduce themselves, that is, create new organisms without reducing complexity. Furthermore, there are long periods of evolution, during which the complexity even increases [13, c. 22], below a certain minimum level it

degenerates, and above this level it can become self-sustaining and even acquire the ability to grow [13, c. 27].

Consequently, John von Neumann found out that the complexity of inanimate systems (object-object) is perceived as a function of their diversity and the function (non-linear) of the number of elements and subsystems. In addition, there must necessarily appear objective preconditions, in which the change in the diversity (complexity) will begin to correlate with changes in the relative organization of the system. Instead, complexity in living systems is explained by the processes of degeneration, self-sustainability, or the ability to grow under objective circumstances. As we see, the objects of the study were not removed from the environment of their existence; they were not divided into simple systems, but were investigated from the point of diversity in the integrity and totality.

In addition to the aforementioned, it is necessary to dwell on V. Lefebvre's concept which he introduced in his work "Conflicting Structures"; here he singled out a special class of objects, which he called "objects that can be compared with the study on perfection" [10, c. 9-10]. The researcher should reflect their "inner world" and master the special means – reflexive. At the same time, the boundary between the object and the researcher, as well as the external observer, is eroded. Thus, the concept of "self-objectification" became commonplace for first-order rather than second-order cybernetics [10, c. 9-10]. The differences between the object and the researcher disappear, since the object itself becomes a researcher (at the same time there happen difficulties in considering the researcher from the position of the object!). Subsequently, these ideas were developed in the monograph "Algebra of Conscience" [9], in the fundamental positions of social cybernetics [19] and others.

In the article "Cybernetics of Cybernetics", the Austrian and American physicist Heinz von Foerster (1979) noted that first-order cybernetics is the cybernetics of observed systems and second-order cybernetics – of observing systems make the boundary between the subject and the object of control and, as a result, between a set of subjects and the environment as a whole. Second-order cybernetics developed when "living systems realized how to self-organize, to self-control and to restore biological complexity" [18, c. 59].

Thus, for a **non-classical type of scientific rationality** and a basic "subject-subject" paradigm of control, the important feature of objects is their activity, and the causality for this type of objects is not reduced to Laplace's determinism, but is supplemented by ideas of "target causality", which can be attributed to the category of active systems (self-developing). The specificity of the "subject-object" relationships with activating the object-researcher led to the recognition of their limitations, focusing researchers on the paradigm of "subject-subject" relationships (biological complexity). At the same time, the formation of active systems as a basic type of control objects predetermined the development of second-order cybernetics, when the leading approach became interdisciplinary. But later, with the emergence of such formation as cyberspace, the paradigm of "subject-subject" relationships could no longer meet the needs of researchers to explain the processes occurring in this environment, which gave rise to post-classical scientific rationality. Cybernetics upgrades further – cyberspace is formed (coordinated hallucinations of subjects in the

world of computer networks) and, finally, the Internet (with the advent of observers-nomads).

Developing, the concept of complexity was supplemented by discoveries in the field of statistical physics and kinetic theory of gases (as the ratio of complexity and organization) and cybernetics (*the concept of hierarchy and the idea of the level organization of systems*). With the onset of self-reproduction of machines and the involvement of man (neo-nomad) in cyberspace, there appeared a problem of controlling processes that occur simultaneously in machine-machine (object-object), human-machine (subject-object) systems and “subject-subject” environments.

Thus, developing, cybernetics moves from cognition of man-machine systems to formations where “the presence of a man, his will and goal-setting are an integral part” [7, c. 55]. In fact, in cybernetics of higher order we have to observe exactly these processes.

The post-non-classical period of the development of cybernetics as a science is connected with the ideas of cyberspace, which is undergoing significant changes. Therefore, it is appropriate to specify this term with several definitions. The first was proposed by the “father of cyberpunk”, the Canadian science fiction writer W. Gibson in a short story “Burning Chrome” (1982), where for the first time the concept of “cyberspace” appeared. Later, in his novel “Neuromancer” (1984) he formulated the definition of **cyberspace** as “a consensual *hallucination experienced* daily by *billions* of legitimate *operators* in every nation” [3]. Thus, the global network is a “consensual hallucination”, a cyberspace beyond which there are no points (cities, museums, libraries, etc.) that we virtually visit, instead there are only lines – communication channels (communications), which join Web pages requested by users. In its original meaning, “cyberspace” involves users but only as subjects of cognition.

The second definition: **cyberspace** is a metaphorical abstraction used in philosophy and in computer technologies, a (virtual) reality representing the Noosphere [15, c. 203]. Namely, it is another world which exists both inside the computers and inside the computer networks.

Summarizing the aforementioned definitions it is possible to state that cyberspace is a coordinated hallucination of subjects in the world of computer networks as subjects of cognition, the subject-polysubject environment. Cyberspace is studied by third-order cybernetics; its difference from the previous stages lies in the fact that the subject of its study is no longer a system but a network. G. Deleuze and F. Guattari (1987) emphasize this peculiarity of the network in the chapter “Rhizome” of their fundamental work “A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia”: viewed as an autonomous module, outside connections with others, the computer itself cannot be a rhizomatic entity, since it is designed as a specific hierarchical structure, where “power is granted to a memory or central organ” [16, c. 16]. As for **third-order cybernetics**, it deals not with systems but with a nonlinear open formation, a network of observing systems. Third-order cybernetics appeared when “consciousness learned to integrate all complex adaptive systemic intellects (environmental, artificial, etc.) in order to withstand and restore the complexity of a complex adapted system [18, c. 59].

However, lately **third-order cybernetics** is undergoing changes as well: the cyberspace, interpreted as a rhizome, is being modified, transforming into a hyphspace, namely, it is expanding its boundaries to the size of environments. Gilles Deleuze and Felix Guattari (1987) considered the limited network of machines with the connection from one subject to another (communicative) as the prototype of a rhizomatic plurality with horizontal (interspecific) and plane connections. Routes are not defined in advance, and all participants are interchangeable, so the coordination of local operations and synchronization of the final overall result is achieved without the central organ [16], which is, in our opinion, characteristic of the “radix” [5, c. 159] – a sederant operating in a simple or complex system.

This is the way third-order cybernetics turns into **fourth-order cybernetics**, since it considers cyberspace as a component of **hyphspace**. This metaphorical abstraction can be used when it comes to philosophy and computer technology. It represents a virtual reality that is part of the Noosphere. This is a world of another nature that is generated by computer networks with the active involvement of users who, strolling through the websites, observe themselves and others. Without changing the location of their bodies, they are constantly moving through the sites, and therefore they can be called neo-nomads. That is, **fourth-order cybernetics** studies not only simple and complex systems and networks but also environments. Cyberspace, similar to the radix and the rhizome, extends its boundaries, and becomes an integral part of hyphspace. That is, cyberspace, in contrast to hyphspace, includes processes occurring both inside computers (radix) and inside computer networks (rhizome) with the involvement of an observer – nomad (an inventor, a repairman), and hyphspace (hypha) [4, c. 59-60] – with the involvement of the user – neo-nomad (who roams the Internet sites and observes himself and other users).

Thus, the networks is a complicated neo-nomadic hyphical non-sustainable decentralized formation, which is constantly evolving both in horizontal and vertical planes and nobody controls it (for the present, or it may only seem to us that nobody controls it). This network is self-born and continues self-developing (or it seems to us) as the informational and communicative nomadic environment of Gilles Deleuze and Felix Guattari (1987), which, having transformed into complexity, has turned into hyphspace, and exists only with one user–neo-nomad at least present as a subject of cognition (a self-observer of complexity and an observer of others).

In the environments that are developing in complexity, there are created certain preconditions for polyvariability of ways of development and self-organization. In the future, it will probably enable the creation of environments with predetermined parameters, as well as the control of the processes occurring in them.

Conclusions. Having considered contemporary development of cybernetics, it is possible to state that upgrade accompanies it: **in the classic period – first-order cybernetics** studied the observed systems (paradigm “object-object” and “subject-object”) and the observing systems (paradigm “subject-subject”); **in the non-classical period – second-order cybernetics** explored the observed systems and the theory of observing systems (subject-object, subject-subject) which dealt with observers; **in the post-non-classical period – third-order cybernetics** studied the systems ranging from with the observing systems (subject-subject) to self-developing

environments (subject-polysubject) with the obligatory presence of a human (a nomad and a sedentary) and hyphspace (with a neo-nomad-observer, a user (users-neonoms), a subject (subjects) of cognition in human-dimensional combined networks (subject-polysubject environment) with increasing human-dimensionality (subject-subject). Eventually, this polyvariability of possibilities of controlling the environment due to new discoveries in science will allow creating environments with predetermined parameters, and also controlling the processes that occur in them, it means we deal with **fourth-order cybernetics** based on hyphspace, which is a nomadic formation inside computer networks.

Consequently, **hyphspace** is a metaphorical abstraction, which is a virtual reality – a component of the Noosphere. This is a world that exists in computer networks with the active involvement of *observers-nomads* (nomads roaming the Internet sites), who are subjects of cognition. The hyphspace at the present stage of cybernetics development is the basis for its subsequent (but not final) upgrade – **fourth-order** cybernetics. Obviously, cybernetics as the science is moving from cognition of human-machine systems to formations with increasing human-dimensionality, namely, human presence is growing – the time of the stay, the speed of information retrieval, access to sites, number of users-neonoms, who constantly observe themselves and others on the networks.

Література:

1. Бевзенко Л. Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможности социальных интерпретаций / Л. Д. Бевзенко. – К.: Институт социологии НАН Украины, 2002. – 437 с.
2. Бурков В. Н. Механизмы функционирования организационных систем / В. Н. Бурков, В. В. Кондратьев. – М.: Наука, 1981. – 384 с.
3. Гибсон У. Нейромант : фантастический роман / У. Гибсон ; пер. с англ. Е. Летова, М. Пчелинцева. – М.: АСТ ; СПб.: Terra Fantastica, 2000. – 317 с.
4. Книш І. В. Мережевий філософський дискурс стосовно принципів: rhizoma vs radix vs hyphe / І. В. Книш // Практична філософія. – 2017. – № 1 (63). – С. 53–62.
5. Книш І. В. Філософський дискурс: rhizoma vs radix vs hyphe / І. В. Книш // Філософія і політологія в контексті сучасної культури: науковий журнал. – Дніпро, 2016. – Вип. 6 (15). – С. 157–164.
6. Кононов Д. А. Информационное управление: принципы моделирования и области использования / Д. А. Кононов, В. В. Кульба, А. Н. Шубин // Труды ИПУ РАН. Т. XXIII. – М.: ИПУ РАН, 2004. – С. 5–29.
7. Кочубей Н. В. Синергетические концепты в нелинейных контекстах: сети, управление, образование / Н. В. Кочубей. – Saarbrücken, Deutschland : Palmarium Academic Publishing, 2013. – 260 с.
8. Лепский В. Е. Рефлексивные аспекты в эволюции представлений об управлении / В. Е. Лепский // Рефлексивные процессы и управление : международный научно-практический междисциплинарный журнал. – № 1/2. – Т. 12. – М.: Изд-во «Когито-Центр», 2012. – С. 26–59.
9. Лефевр В. А. Алгебра совести / В. А. Лефевр ; пер. со 2-го англ. изд. с

доп. – М.: Когито-Центр, 2003. – 426 с.

10. Лефевр В. А. Конфликтующие структуры] / В. А. Лефевр. – М.: Изд-во «Советское радио», 1973.– 158 с.

11. Лефевр В. А. О самоорганизующихся и саморефлексивных системах и их исследовании / В. А. Лефевр // Проблемы исследования систем и структур : материалы к конференции : сборник. – М.: АН СССР, 1965. – С. 61-68.

12. Морен Э. Метод. Природа природы / Э. Морен. – М.: Прогресс-Традиция, 2005. – 464 с.

13. Нейман Дж. фон. Общая и логическая теория автоматов [Электронный ресурс] / Дж. Нейман. – Режим доступа : [http://db3.nsc.ru:8080/jspui/bitstream/SBRAS/9093/5/Neuman Can Turing.pdf](http://db3.nsc.ru:8080/jspui/bitstream/SBRAS/9093/5/Neuman_Can_Turing.pdf)

14. Степин В. С. Саморазвивающиеся системы и постнеклассическая рациональность / В. С. Степин // Вопросы философии. – 2003. – № 8. – С. 5–17.

15. Шестакова И. Г. Ноосфера: материализация идеи как ключевой фактор современного прогресса / И. Г. Шестакова // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Изд-во «Грамота», 2013. – № 3 (29) : в 2 ч. – Ч. I. – С. 202–206.

16. Deleuze, G. A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia (transl. B. Massumi) / G. Deleuze, F. Guattari. – Minneapolis, London: University of Minnesota Press, 1987.

17. Moore G. E. Cramming more components onto integrated circuits [Electronic resource] / Gordon E. Moore // Electronics Magazine. – 1965. – P. 4. – Mode of access : [ftp://download.intel.com/museum/Moores_Law/Articles-Press Releases/Gordon Moore 1965 Article.pdf](ftp://download.intel.com/museum/Moores_Law/Articles-Press_Releases/Gordon_Moore_1965_Article.pdf)

18. Motloch J. L. Big History Understanding of Complexity, Informatics and Cybernetics / John L. Motloch // Systemics, cybernetics and informatics. - VOLUME 15 - № 6, 2017. – P. 54-60.

19. Umpleby S. A. Reviving the American Society for Cybernetics, 1980-1982 [Electronic resource] / Stuart A. Umpleby. – Mode of access : https://www2.gwu.edu/~umpleby/recent_papers/2016/2016%20CHK%20Reviving%20ASC%20in%201980s.pdf. – Загл. с экрана.

20. Wiener N. Cybernetics or Control and Communication in the Animal and the Machine / Norbert Wiener. – Paris : Hermann & Cie Editeurs ; Cambridge, Mass : The Technology Press ; New York : John Wiley & Sons Inc., 1948. – 194 p.

References:

1. Bevzenko, L. D. (2002). Sotsialnaya samoorganizatsiya. Sinergeticheskaya paradigma: vozmozhnosti sotsialnykh interpretatsiy. Kyiv: Instytut sotsiologii NAN Ukrainy.

2. Burkov, V. N., & Kondratyev, V. V. (1981). Mehanizmy funktsionirovaniya organizatsionnykh sistem. Moskva: Nauka.

3. Deleuze, G., & Guattari, F. (1987). A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia (transl. B. Massumi). Minneapolis, London: University of Minnesota Press.

4. Gibson, W. (1984). Neuromancer. New York: Ace Books.

5. Knysh, I. V. (2017). Merezheviy filosofskiy diskurs stosovno pryntsypiv: rhizoma vs radix vs hyphe. Praktychna filosofiya, 1 (63), 53-62.

6. Knysh, I. V. (2016). Filosofskiy diskurs: rhizoma vs radix vs hyphe. *Filosofiya i politologiya v kontekste sovremennykh kul'tury*. Dnipro, 6 (15), 157-164. <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/83>
7. Kochubey, N. V. (2013). *Sinergeticheskiye kontsepty v nelineynykh kontekstakh: seti, upravleniye, obrazovaniye*. Saarbrücken, Deutschland: Palmarium Academic Publishing.
8. Kononov, D. A., Kulba, V. V., & Shubin, A. N. (2004). *Informatsionnoye upravleniye: printsipy modelirovaniya i oblasti ispolzovaniya*. In *Trudy IPU RAN* (pp. 5-29). Moscow: IPU RAN.
9. Lefebvre, V. A. (2003). *Algebra sovesti*. Moskva: Kogito-Tsentr.
10. Lefebvre, V. A. (1973). *Konfliktuyushchiye struktury*. Moskva: Sovetskoye Radio. <http://314159.ru/lefebvre/lefebvre1.html>
11. Lefebvre, V. A. (1965). O samoorganizuyushchikhsya i samorefleksivnykh sistemakh i ikh issledovanii. In *Problemy issledovaniya sistem i struktur: materialy k konferentsii*, Moskva: AN SSSR (pp. 61-68).
12. Lepsky, V. Ye. (2012). Refleksivnye aspekty v evolutsii predstavleniy ob upravlenii. Refleksivnye protsessy i upravleniye. Moskva: Izd-vo "Kogito-Tsentr", 12 (1/2), 26-59.
13. Moore, G. E. (1965). Cramming More Components onto Integrated Circuits. *Electronics Magazine*, 38 (8), 4. ftp://download.intel.com/museum/Moores_Law/Articles-Press_Releases/Gordon_Moore_1965_Article.pdf
14. Morin, E. (2005). *Metod. Priroda prirody*. Moskva: Progress-Traditsiya.
15. Motloch, J. L. (2017). Big History Understanding of Complexity, Informatics and Cybernetics. *Systemics, Cybernetics and Informatics*, 15 (6), 54-60.
16. Neumann, (von). J. (1960). Obshchaya i logicheskaya teoriya avtomatov. In A. Turing (Ed.) *Mozhet li mashina myslit'?* Moskva: GIFML. http://db3.nsc.ru:8080/jspui/bitstream/SBRAS/9093/5/Neuman_Can_Turing.pdf
17. Shestakova, I. G. (2013). Noosfera: materializatsiya idei kak klyuchevoy faktor sovremennogo progressa. *Istoricheskiye, filosofskiy, politicheskoye i yuridicheskoye nauki, kulturologiya i iskusstvovedeniye. Voprosy teorii i praktiki*. Tambov: Izd-vo "Gramota, 3 (29), P. I, 202-206. http://scjournal.ru/articles/issn_1997-292X_2013_3-1_55.pdf
18. Stepin, V. S. (2003). Samorazvivayushchiyesya sistemy i postneklassicheskaya ratsionalnost'. *Voprosy filosofii*, 8, 5-17.
19. Umpleby, S. A. (2016). Reviving the American Society for Cybernetics, 1980-1982. *Cybernetics and Human Knowing*, 23 (1), 19-27. <http://cepa.info/2837>
20. Wiener, N. (1948). *Cybernetics: or Control and Communication in the Animal and the Machine*. Paris: Hermann & Cie; Cambridge, MA: Technology Press; New York: John Wiley & Sons.

Анотація. Розглянуто ангрейд кібернетики на сучасному етапі її розвитку. Зазначено, що кібернетика першого порядку вивчала системи, за якими можна спостерігати, другого – мала справу із спостережними системами, а третього – досліджувала процеси, що відбуваються в суб'єкт-полісуб'єктному середовищі – кіберпросторі. Обґрунтовано доречність уживання поняття «гіфпростір» (hyphspace) як метафоричної абстракції на означення віртуальної реальності (складової Ноосфери), яка існує в комп'ютерних мережах (суб'єкт-полісуб'єктному середовищі). Доведено, що гіфпростір на сучасному етапі розвитку кібернетики є основою для її подальшого (проте не остаточного) ангрейду до кібернетики четвертого порядку. Констатовано, що кібернетика як наука рухається від пізнання людино-машинних систем до утворень, де зростає людиновимірність, про що свідчить неухильне збільшення присутності користувачів-номад (суб'єктів пізнання), які постійно спостерігають у мережі за собою й іншими.

Ключові поняття: ангрейд, кібернетика, кіберпростір, гіфпростір, суб'єкт-полісуб'єктне середовище, синергетика, управління, номади.

Статья отправлена: 10.01.2019 г.

© Книш І.В.

Expert-Peer Review Board of the journal

Экспертно-рецензионный Совет журнала

Iliyev Veselin	candidate of technical sciences	assistant professor	
Chigirinskiy Yuliy L'vovich	candidate of technical sciences	assistant professor	Volgograd State Technical University
Shpinkovskiy Aleksandr Anatol'yevich	candidate of technical sciences	assistant professor	Odessa National Polytechnic University
Muzylov Dmitriy Aleksandrovich	candidate of technical sciences	assistant professor	Kharkov National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko
Privalov Yevgeniy Yevgrafovich	candidate of technical sciences	assistant professor	Stavropol State Agrarian University
Kovalenko Tat'yana Antol'yevna	candidate of technical sciences		Povolzhsky State University of Telecommunications and Informatics
Tleuov Askhat Khalilovich	doctor of technical sciences	professor	Kazakh Agrotechnical University
Sysoyeva Vera Aleksandrovna	candidate of architectural sciences	assistant professor	Belarusian National Technical University
Nadopta Tat'yana Anatoliyevna	candidate of technical sciences		Khmelnitsky National University
Kapitanov Vasiliy Pavlovich	doctor of technical sciences	professor	Odessa National Maritime University
Mel'nikov Aleksandr Yur'yevich	candidate of technical sciences	assistant professor	Donbass State Machine-Building Academy
Tolbatov Andrey Vladimirovich	candidate of technical sciences	assistant professor	Sumy National Agrarian University

CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

Innovative economics and management

Инновационная экономика и менеджмент

- <http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-002> 4
STRATEGIC MANAGEMENT OF RESPONSIBLE COMMODITY POLICY
СТРАТЕГИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ ОТВЕТСТВЕННОЙ ТОВАРНОЙ ПОЛИТИКОЙ
 Yuzik L.A. / Юзык Л.А.
- <http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-004> 8
SCIENTIFIC REVIEW: CHARACTERISTICS, STRUCTURE AND APPLICATION OF ISAs IN THE RUSSIAN FEDERATION
НАУЧНОЕ РЕВЮ: ХАРАКТЕРИСТИКА, СТРУКТУРА И ПРИМЕНЕНИЕ МСА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
 Pokrovskaia L.L. / Покровская Л.Л.
- <http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-045> 15
PROBLEMS OF ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS IN THE SECTOR OF TOURIST BUSINESS IN UKRAINE
ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У СФЕРУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ
 Polyanychko O.V./Полянничко О.В., Kyiasko K.K./Кияшко К.К.
- <http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-049> 20
PUBLIC - PRIVATE PARTNERSHIP AS AN ACTIVITY OF ACTIVATION OF INNOVATIVE ACTIVITY IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE
ПУБЛІЧНО - ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО, ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ
 Mushtai V.A./Муштай В.А.
- <http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-055> 27
INDUSTRIAL – TECHNOLOGICAL INFRASTRUCTURE, ONE OF THE MAIN STRUCTURES OF INNOVATIVE PROCESSES
ПРОИЗВОДСТВЕННО – ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЯ ИНФРАСТРУКТУРА, ОДНА ИЗ ГЛАВНЕЙШИХ СТРУКТУР ОБЕСПЕЧИВАЮЩИХ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ
 Zaitsev N.S./ Зайцев Н.С.
- <http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-069> 33
INNOVATIVE FINANCIAL INSTRUMENTS FOR THE FORMATION OF INVESTMENT RESOURCES IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE
ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ
 Mykhailov A.M./ Михайлов А.М., Mykhailova L.I./ Михайлова Л.І.
- <http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-078> 40
THE ROLE OF THE CITY IN ADAPTATION TO CLIMATE CHANGES
РОЛЬ ГОРОДОВ В АДАПТАЦИИ К ИЗМЕНЕНИЮ КЛИМАТА
 Les A. V. / Лесь А. В., Rashchenko A. V. / Ращенко А. В.

<http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-088> 45

MODERN MANAGEMENT OF INNOVATION BUSINESS-STRUCTURE

СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ІННОВАЦІЙНИХ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Kolodynskyi S.B./Колодинський С.Б., Zakharchenko O.V./Захарченко О.В.

Babiy O.M./Бабій О.М.

Innovative approaches in law

Инновационные подходы в юриспруденции

<http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-081> 52

DETERMINATION OF THE TYPES OF PUBLIC SERVICE IN TERMS OF THE RULES OF LEGISLATIVE TECHNIQUE

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ВИДОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ ПРАВИЛ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЙ ТЕХНИКИ

Kovaleva J.N./ Ковалева Ю.Н., Serashov V. A/ / Серашов В.А.

Innovative philosophical views

Инновационные философские взгляды

<http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-011> 59

KEY TERMS OF THE FIELD OF MEDICINE «INFECTOLOGY»: LEXICO-SEMANTIC AND ETIMOLOGICAL ASPECTS

КЛЮЧОВІ ТЕРМІНИ ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ «ІНФЕКТОЛОГІЯ»: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ

Synytsia V.G. / Синица В.Г., Myronyk O.V. / Мироник Е.В., Teleky M.M. / Телеки М.М.

<http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-046> 65

SENSE OF LIFE AS A SPIRITUAL NEED FOR HUMAN BEING

СМИСЛ ЖИТТЯ ЯК ДУХОВНА ПОТРЕБА ЛЮДИНИ

Yarochenko Y.V. / Яроченко Я.В.

<http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit07-05-089> 72

UPGRADE OF CYBERNETICS IN MODERN SCIENTIFIC DISCOURSE

АПГРЕЙД КИБЕРНЕТИКИ В СОВРЕМЕННОМ НАУЧНОМ ДИСКУРСЕ

Knysh I.V. / Книш І.В.

International periodic scientific journal

MODERN ENGINEERING AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Heutiges Ingenieurwesen und
innovative Technologien

Indexed in
INDEX COPERNICUS
high impact factor (ICV: 71.70)

Issue №7

Part 5

March 2019

*Scientific achievements of the authors were also presented at the International Conference
"The current stage of development of scientific and technological progress' 2019"
(March 21-22, 2019)*

*The decision of the international scientific conference:
works, that received positive feedback, have been recommended for publication in the journal
«Modern engineering and innovative technologies»*

Development of the original layout - Sergeieva&Co

Signed: 29.04.2019

Sergeieva&Co
Lußstr. 13
76227 Karlsruhe
e-mail: editor@moderntechno.de
site: www.moderntechno.de

*The publisher is not responsible for the reliability of the
information and scientific results presented in the articles*

With the support of International research
project SWorld
www.sworld.education

ISSN 2567-5273

www.moderntechno.de

e-mail: editor@moderntechno.de